

МОНИТОРИНГОВ ДОКЛАД

ЗА 2022 Г.

ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЛАСТНАТА СТРАТЕГИЯ

на

НАЦИОНАЛНАТА СТРАТЕГИЯ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ЗА

РАВЕНСТВО, ПРИОБЩАВАНЕ И

УЧАСТИЕ НА РОМИТЕ 2021-2030 Г.

НА ОБЛАСТ МОНТАНА

I. ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ

(Обобщена информация въз основа на общинските доклади)

1. Областен съвет по етнически и интеграционни въпроси - брой заседания, обсъждани теми

Областният съвет за сътрудничество по етническите и интеграционни въпроси в област Монтана се състои от председател и членове.

Председател е Областният управител на Област Монтана. Членове на съвета са:

1. заместник-кметовете, отговарящи по етническите и интеграционните въпроси в общините на територията на областта или определени със заповед експерти, отговарящи за тези въпроси в общинските администрации;
2. представители на териториални звена на централната изпълнителна власт в областта - РУО – Монтана, ДРСЗ – Монтана, РЗИ – Монтана, РДСП – Монтана, ОД на МВР – Монтана, ОДЗГ – Монтана, ДНСК – Северозападен район, сектор Монтана, Териториално статистическо бюро – Монтана, РИОСВ Монтана, Комисия за защита от дискриминация – представител за Монтана.
3. представители на юридически лица с нестопанска цел - Фондация "Рома Лом" - Лом, „Фондация за регионално културно развитие Нангле 2000” – Монтана, сдружение „Развитие и подкрепа на ромските жени и деца” – Лом, Национална мрежа на здравните медиатори – клон Монтана, Сдружение „Старс“ – Монтана, както и на „Агенция за регионално развитие и бизнес център“ – Монтана, представител на център „Амалипе“ - регионален педагогически координатор за област Монтана, представител на „Център за развитие на устойчиви общности“ – София.

Настоящият доклад се разработва във връзка с утвърдената и приета на заседание на ОССЕИВ Областна стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030), наричана по-нататък Стратегията, която е рамков документ, който задава насоките за изпълнение на политиките за социално-икономическо приобщаване и участие на ромите. Стратегията отчита научените уроци и надгражда постигнатото в периода на изпълнение на Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020) (НСРБИР).

В настоящия документ терминът „роми“ се използва като общ термин. Той включва групи от хора, които имат повече или по-малко сходни, но не едни и същи културни и социални характеристики. Самоопределянето им също може да бъде различно. В България трайна тенденция е част от хората, които околното население възприема като роми, да се самоопределят като българи, турци, румънци и т.н. Не всички роми са обект на социално изключване, но всички те могат да станат обект на дискриминация и да бъдат лишени от права.

Стратегията прилага общ и целенасочен интегриран подход към гражданите в уязвимо положение от ромски произход и не изключва оказването на подкрепа и за лица в неравностойно положение от други етнически групи.

Направеният анализ на факторите, предизвикателствата, както и на възприетите подходи и мерки за тяхното адресиране за периода на изпълнение на НСРБИР до 2020 г. показва, че не е постигната амбицията да се сложи край на изключването на ромите, но

същевременно отчита положителни резултати и първоначална промяна в тенденциите.

Пандемията от COVID-19 засили уязвимостта на изолирани и маргинализирани ромски общности и показа спешната нужда от по-ефективен и всеобхватен политически отговор на национално и европейско ниво.

Водещият стратегически документ при разработването на областната стратегия е както Националната стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030), така и Националната програма за развитие: България 2030 („НПР: България 2030“), който определя визията и общите цели на политиките за развитие във всички сектори на държавното управление. Стратегията допринася за постигане на целите на „НПР: България 2030“, като акцентът е насочен основно към реализирането на Цел I. „Ускорено икономическо развитие“ и Цел III. „Намаляване на неравенствата“.

С писмо с вх. № ОКД-57-1/05.01.2023г. от г-н Лазар Лазаров – заместник министър-председател по социалните политики и министър на труда и социалната политика, председател на НССЕИВ, както и по повод изготвянето на Административния мониторингов доклад за изпълнението на Националната стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите 2021-2030 г., стартира процесът на събиране на информация от общините от област Монтана.

С Решение № 278 от 5 май 2022 година Министерският съвет прие Националната стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите 2021-2030 г. и Националния план за действие за периода 2022-2023 година.

За отчитане на изпълнението на Областните стратегии за равенство, приобщаване и участие на ромите и общинските планове към тях и други мерки, които имат отношение към интеграцията на уязвими етнически групи, с фокус ромите, се ползва електронната система за мониторинг, оценка и контрол на изпълнението на Стратегията.

Във основа на информацията, подадена от общините, беше изготвен Областен доклад и беше проведена писмена процедура за неприсъствено вземане на решение за одобряване на Годишния мониторингов доклад за 2022 г.

Оперативното изпълнение на Областната стратегия за равенство, приобщаване и участие на ромите на област Монтана (2021-2030) се осъществява чрез Общинските планове за действие (ОПД), които се изготвят за тригодишен период. Те са отворен документ, който се актуализира на база регламентирани периодични анализи.

След 2030 година Стратегията ще може да бъде продължена, допълнена или изменена, в зависимост от постигнатите резултати, съществуващите политически, социални и икономически реалности и нови предизвикателства.

През 2022 година беше проведено едно заседание на 01.12.2022г на Областния съвет по етнически и интеграционни въпроси в област Монтана във връзка с писмо с изх. № ОКД-57-4/24.11.2022г., на което бяха представени възможностите за финансиране на мерки, заложи в Плановите за интеграция за общините в периода 2023 – 2027 г., чрез (ВОМР) “Водено от общностите местно развитие“ и други програми – от г-н Кадрин Хасанов – експерт на програма „Ромакт“ към Съвета на Европа.

2. Брой на експертите, работещи по етническите и интеграционните въпроси, здравни, трудови, образователни медиатори или други.

Обобщена информация
за област Монтана относно назначени в общините експерти по етнически и интеграционни въпроси и здравни медиатори

№ по ред	Община	Експерт етнически и интеграционни въпроси	Здравен медиатор	Младежки медиатор
1.	Берковица	3 бр. служители „Изпълнител етнически и ромски въпроси“	един	няма
2.	Бойчиновци	1 бр. младши експерт ЕИВ	1 бр. здравни медиатори	5 бр. образователни медиатори на ½ щат
3.	Брусарци	4 броя	един	няма
4.	Вълчедръм	няма	един и един на ½ щат в с. Долни Цибър	няма
5.	Вършец	няма	един	няма
6.	Георги Дамяново	няма	няма	няма
7.	Лом	мл.експерт „Демографски, етнически и интеграционни връзки“	четири	един
8.	Медковец	един, с длъжност експерт ЕИВ и здравен медиатор, двама образователни	трима	няма
9.	Монтана	от м. септември 2017 год. в община Монтана няма експерт по етническите и интеграционни въпроси	На трудов договор от началото на 2020г. в общината са назначени петима здравни медиатори Има 5 образователни медиатори.	няма
10.	Чипровци	един	няма	няма
11.	Якимово	един	няма	няма

3. Взаимодействие с НПО в сферата на интеграция на ромите

Активно взаимодействие с НПО има в следните общини:

Община Бойчиновци:

На територията на община Бойчиновци има създадена **Местна активна група на ромската общност (МАГ)**. МАГ е неформална структура и участва в планиране на дейностите по ОПИР и в диалог с местната власт по текущи проблеми на ромската общност. Двама от членовете на МАГ са назначени на работа като здравен и трудов медиатор.

В момента МАГ не е активна, но общината може да подкрепи активизирането на дейността ѝ. Към 2022 г. община Бойчиновци няма взаимодействие и не работи с НПО.

Община Лом:

На територията на община Лом функционират две НПО-та, които работят по проблемите на ромската общност и интеграция: Фондация „Рома-Лом“ и Сдружение „Развитие и подкрепа на ромските жени и деца“. Налице е дългогодишно и успешно взаимодействие и партньорство между Община Лом и двете организации.

Фондация „Рома-Лом“ е организация с идеална цел, регистрирана в България през 1996 г. по Закона за юридическите лица с нестопанска цел, която работи за овластяване и подобряване на социалната еманципация на групите в неравностойно положение в региона на Северозападна България, със специално внимание към развитието на ромската общност.

През 2022 г. „Фондацията“ е участвала в следните проекти:

- ✓ „Грижа за истината“;
- ✓ „Укрепване на мрежа от активни местни ромски групи – будители за овластяване на ромските общности в Северозападна България“;
- ✓ „Популяризиране на приноса на ромската общност в развитието на културата и обичаите на община Лом“;
- ✓ „Увеличаване ефективния равен достъп до качество и устойчива заетост“;
- ✓ „Интегриран комплекс от услуги за приобщаване и овластяване на ромите в община Лом“;
- ✓ „Комплексен модел за образование и грижи в ранна детска възраст в Община Лом“;
- ✓ „Активни роми – повишено гражданско участие в мониторинга и изпълнението на общинските политики за равенство, приобщаване и участие на ромите в област Монтана“;
- ✓ „Граждански мониторинг на изпълнението на националните политики за равенство, приобщаване и участие на ромите в община Пловдив“;
- ✓ „Специализирани услуги за деца от ромски общности в конфликт или контакт със закона“;

Сдружение „Развитие и подкрепа на ромските жени и деца“ е създадено на 26.04.2002 г. в град Лом. Екипът му е специализиран в работата с деца и е преминал обучение по програма за превенция на деца и младежи в риск. Има опит в работата в мултиетническа среда и работа с деца и жени в неравностойно социално положение. През 2022 г. не са участвали в местни инициативи, политики, програми и проекти, свързани в сферата на интеграцията.

Основната подкрепа от страна на местната власт се изразява в дългосрочно и безвъзмездно предоставяне на помещения- сграден фонд, общинска собственост за реализиране дейностите

на неправителствените организации. Със Заповеди на Кмета на Община Лом са включени представители и на двете НПО-та в Съвета по въпросите на социалните услуги в община Лом и в Общинския съвет по етнически и демографски въпроси, на които заседания се обсъждат, гласуват и се вземат решения по обществено значими въпроси, касаещи грижата и подкрепата на жителите на общината.

Община Монтана:

Мерките, които предприема община Монтана по отношение на стимулиране на икономически неактивните граждани, както и осигуряване на заетост в програмите ни са крайно недостатъчни за постигане на значителен и траен напредък за намаляване на безработицата. Необходима е Национална политика по отношение на подпомагане на икономически по-изостаналите региони в страната, достъпна и целенасочена подкрепа за стартиране и развитие на дребен и среден бизнес по мерките за евро-финансиране.

Община Монтана работи в тясно сътрудничество със Сдружение „Закрилници”, за избягване на изолацията на уязвимите групи, подпомагането им при търсенето на работа и социално включване.

Община Чипровци:

Осигуряването на активно участие на ромите е от ключово значение. Изграждането на ефективно сътрудничество и партньорство между местните институции, малцинствената общност и неправителствените организации са гаранция за решаването на конкретни проблеми на населението и за реализиране на съвместни програми, допринасящи за процеса на интеграция на малцинствата.

През 2021 г. Община Чипровци кандидатства по първа покана за кандидатстване с проектни предложения за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Резултат 3 „Подобрена информираност за изкуства и култура на етнически и културни малцинства (фокус върху роми)“ за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Културно предприемачество, наследство и сътрудничество“, с наименование: „Подобряване информираността за изкуства и култура на ромите в община Чипровци“ чрез Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2014-2021 г.

Към края на 2022 година община Чипровци е в етап на сключване на административен договор BGCULTURE-3.001-0040 „Самобитната пътуваща култура на ромите на път“ по Първа покана на Резултат 3 „Подобрена информираност за изкуствата и културата на етнически и културни малцинства (Фокус върху роми)“ на Програма PA14 „Културно предприемачество, наследство и сътрудничество“ по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2014-2021 г.

4. Ангажиране на местната общност с изпълнението на плановете

Изграждането на ефективно сътрудничество и партньорства между местните институции, малцинствената общност, нестопанските организации и лидери са гаранция за решаването на конкретни проблеми на населението по общини, както и за проактивни действия за реализиране на съвместни програми допринасящи за процеса на интеграция на малцинствата. В повечето общини, малцинствената общност е активно включена и ангажирана.

Всички значими въпроси се обсъждат публично, след отправени покани за участие в обществени обсъждания към местните ромски лидери. Като цяло се наблюдава слаба ангажираност при решаване на обществените проблеми и голяма активност, когато има личен интерес.

Община Бойчиновци:

Член на МАГ, който е също и здравен медиатор е включен в група за мониторинг на изпълнението на Общински план за действие, сформирана със заповед на кмета на община Бойчиновци;

Родители на деца и ученици роми са включени в Обществените съвети, които работят с училищата на територията на общината с цел подкрепа и активно участие в образователния процес;

Може да се обобщи, че през 2022 година, ромската общност е включена в изпълнението на Общински план за действие предимно на ниво информираност и консултации, но не участва активно в изпълнението на дейностите.

Община Лом:

Ограничените възможности на местната администрация да отговори адекватно на нарастващите потребности на хората, свързани със социално-икономическият им статус създават в представителите на малцинствените общности недоверие и апатия в намеренията и реалните възможности на местната и държавна администрация. Трудни и бавни се оказват процесите на социализация, адаптация и интеграция на представителите на ромския етнос към динамичните промени в обществените процеси. Липсват работещи устойчиви модели, които да мобилизират и активират съществуващия местен потенциал и ресурси в конкретните намерения. Наличната инфраструктура, високата безработица и липсата на устойчиви работни места, бедността, загубата на трудови навици и зависимостта от социално подпомагане, липсата на мотивация в сферата на образованието са основните фактори, които водят до частична социална изолация и нежелание да се ангажират пълноценно с мерките за изпълнението на плана.

Община Якимово:

Ромската общност е ангажирана, тъй като родителите на деца и ученици роми са включени в Обществените съвети, които работят с училищата на територията на общината с цел подкрепа и активно участие в образователния процес. Срещат се трудности и пречки при изпълнение на местните планове за интеграцията на ромите и те се изразяват в следното:

- финансовите ресурси са ограничени и следва да се набират предимно чрез планиране и реализации на проекти.

5. Трудности и пречки, срещани при изпълнение на местните планове за интеграция на ромите, препоръки и предложения за тяхното решаване. Мерки, инициирани от общините.

Община Бойчиновци

- 1.1. Липсва статистика за броя роми, които са бенефициенти на различните национални и общински програми и проекти, тъй като институциите не водят статистика за етническата принадлежност на бенефициентите; Данни могат да бъдат посочени единствено за проекти, които са насочени конкретно към ромската общност;
- 1.2. В общината няма единна база данни за събиране на информация за реализираните мерки и дейности по Общински план за действие, която да служи за мониторинг на изпълнението му.
- 1.3. Екипа от експерти по ЕИВ се нуждае от повишаване на компетенциите на членовете си, за да работи по-ефективно;
- 1.4. Липсва системност в работата по ангажирането и осигуряване на участието/овластяване на ромската общност.

Препоръки:

- **Обучение, насочено към повишаване на капацитета на екипа по ЕИВ е от съществена важност за по-ефективната работа. През следващия период са необходими и биха били подходящи теми като: гражданско участие, застъпничество, ефективна медиация, проектен цикъл, човешки права и др.**
- **Повече системност в работата с ромската общност, подпомагане на работата на МАГ, с цел осигуряване на устойчив партньор за диалог и сътрудничество с ромската общност и включване на мерки за овластяване на общността за активно участие в изпълнението на плана.**

Община Брусарци - Поради липса на образование, повечето роми не са запознати със спецификата на здравната система. Затова здравният медиатор в общината дава консултации за оказване на медицинска помощ и повишаване имунизационния статус на децата.

Община Лом - По неофициални данни ромите са половината от българското население в община Лом, с обособени 4 ромски квартали: „Стадиона“, „Младеново“, „Моминброд“ (смесени квартали) и „Хумата“, който е изцяло ромски квартал, извън регулация, с достъп до вода и електроенергия, но липсваща канализация.

Част от заложените дейности в разработения общински план за ромска интеграция с основни направления, в съответствие с НСИР са с предвидено външно финансиране, като например образователни и социални проекти, както и от общински бюджет в областта на жилищните условия (изготвяне на ПУП и др. дейности).

Трудностите се изразяват в недостатъчния финансов ресурс за обезпечаване на заложените мерки и изпълнение на планираните цели. Освен това всяка национална или местна политика, програма или стратегия с приоритетна насоченост към интегриране на малцинствата следва да бъде насочена към постигането на устойчивост и развитие при решаване на проблемите на същите, да отговаря на реалните им нужди, оценени като приоритетни от самите общности, и не на последно място да способства и увеличава възможностите за участие на повече хора в реализацията им.

Община Вършец - голям брой безпричинни отсъствия от учебни занятия, ниска успеваемост в провеждания образователно-възпитателен процес, недостатъчно владеене на

български език и най-вече неангажираност на родителите, които не оказват необходимата подкрепа и стимулиране на подрастващите и ориентирането им към по-добро образование, като необходима предпоставка към по-добро бъдеще - социална, трудова реализация.

6. Общински планове за интегриране на ромите, включени в Плановете за развитие на общините

ИНФОРМАЦИЯ

за действащите общински планове за интегриране на ромите в област Монтана

към 31.12.2022 г.

ОБЩИНА	ОБЩИНСКИ ПЛАН	АКТУАЛИЗАЦИЯ
	/наименование, срок на действие/	/наименование, срок на действие/
	Решение на ОБС №, Протокол №, дата	Решение на ОБС №, Протокол №, дата
Берковица	„План за действие на Община Берковица в изпълнение на областната стратегия за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация 2021-2023г.” Заповед № РД-15-337/26.05.2021	
Бойчиновци	Предстои приемане на актуален Общински план за интеграция на ромите , съобразен с указанията и изискванията на Националната стратегия на Република България за равенство приобщаване и участие на ромите 2021-2030г. и Националния план за действие за периода 2022-2023г.	
Брусарци	Предстои изготвяне на актуален Общински план за интеграция на ромите , съобразен с указанията и изискванията на Националната стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите 2021-2030г. и Националния план за действие за периода 2022-2023г.	

Вълчедръм	<p align="center">„Общински план за действие на община Вълчедръм за периода 2021-2023 г.“</p> <p align="center">Утвърден с заповед №687 от 14.06.2021</p>	
Вършец	<p>Предстои изготвяне на актуален Общински план за интеграция на ромите, съобразен с указанията и изискванията на Националната стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите 2021-2030г. и Националния план за действие за периода 2022-2023г</p>	
Георги Дамяново	<p>Предстои изготвяне на актуален Общински план за интеграция на ромите, съобразен с указанията и изискванията на Националната стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите 2021-2030г. и Националния план за действие за периода 2022-2023г</p>	
Лом	<p align="center">„План за действие на община Лом в изпълнение на Областната стратегия за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация.</p> <p align="center">(План за действие 2021 – 2023 г.)“</p> <p>Съгласно заповед №438/27.05.2021 г. на Кмета на Община Лом</p>	
Медковец	<p align="center">Проект на План за действие на община Медковец в изпълнение на Областната стратегия за приобщаване на</p>	

	<p>българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация (2022-2024 г.) Заповад № 75-1/19.05.2021г.</p>	
Монтана	<p>План за действие на община Монтана в изпълнение на Областната стратегия за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация (2021-2024г.) Решение № 493/27.07.2021г. на Обс Монтана</p>	
Чипровци	<p>План за действие на община Чипровци в изпълнение на Областната стратегия за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация (2021-2023г.) Протокол №33/20.10.2021г. Решение №358</p>	
Якимово	<p>План за действие на община Якимово в изпълнение на Областната стратегия за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация (2021-2023г.) Протокол №49/30.01.2023г. Решение №247</p>	

II.

ОБОБЩЕНИЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО ПО ПРИОРИТЕТИ

(Обобщена информация въз основа на общинските доклади, вкл. информацията по приоритети за идентифицираните микрозони с най-маргинализирани общности, съгласно Приложение „Маргинализирани зони“ в Системата.)

В СИСТЕМАТА Е НАЛИЧНО ПРИЛОЖЕНИЕ С ИДЕНТИФИЦИРАНИ МИКРОЗОНИ/НАСЕЛЕНИ МЕСТА С ВИСОКА УЯЗВИМОСТ. МОЛЯ ЕКСПЕРТИТЕ, КОИТО ВЪВЕЖДАТ ДАННИТЕ В СИСТЕМАТА, ДА ИЗПРАТЯТ ПРИЛОЖЕНИЕТО И ИЗИСКВАТ ИНФОРМАЦИЯ И ЗА ТЕЗИ МИКРОЗОНИ/НАСЕЛЕНИ МЕСТА ОТ ОБЩИНТЕ, КОИТО ПОПАДАТ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЛАСТТА.

Идентифициране на най-маргинализираните общности сред етническите малцинства на базата на териториални критерии (картографиране) и специфични проблеми по основните направления на политиката за интеграция (здравеопазване, образование, заетост, доходи и жизнено равнище, жилищни условия, равни възможности и недискриминация и др.), по проект „Разработване на комплексни мерки за интеграция на най-маргинализираните общности сред етническите малцинства с фокус върху ромите“, ОПРЧР 2007-2013

Област	Община	Етническа група	Населено място	Микро зони с най-маргинализирани общности
Монтана	Берковица	Роми	БЕРКОВИЦА	кв.Раковица
Монтана	Брусарци	Роми	ВАСИЛОВЦИ	ромска махала
Монтана	Вълчедръм	Роми	ДОЛНИ ЦИБЪР	ромска махала
Монтана	Лом	Роми	ЛОМ	кв.Стадиона
Монтана	Лом	Роми	ЛОМ	кв.Хумата
Монтана	Лом	Роми	ЛОМ	кв.Младеново
Монтана	Лом	Роми	ЛОМ	кв.Момин брод
Монтана	Медковец	Роми	МЕДКОВЕЦ	ромска махала
Монтана	Монтана	Роми	МОНТАНА	кв.Кошарник
Монтана	Монтана	Роми	МОНТАНА	кв.Огоста
Монтана	Монтана	Роми	ДОКТОР ЙОСИФОВО	ромска махала
Монтана	Якимово	Роми	ДОЛНО ЦЕРОВЕНЕ	ромска махала
Монтана	Якимово	Роми	ЯКИМОВО	ромска махала

1. ОБРАЗОВАНИЕ

В област Монтана е изградена и добре развита училищна мрежа, с оптимална структура за удовлетворяване на потребностите за общо и професионално образование. През учебната 2022/2023 година в областта функционират 58 училища и 48 детски градини. Броят на средишните училища и средишните детски градини е общо 31, а на защитените училища и детски градини – 12.

Община Берковица

Основната цел на Община Берковица е в сферата на образованието е : Равен достъп до качествена предучилищна подготовка и училищно образование за всички деца и ученици от Община Берковица, включително от рискови общности и уязвими групи.

Община Берковица наброява 14501 жители. От тях като лица от ромски произход се самоопределят 15%. 80% процента от горепосочените лица живеят в обособения ромски квартал Раковица в град Берковица и 10% в околните села, съсредоточени в село Боровци, с. Мездрея и село Замфирово.

Грижата за младите хора е сред най-важните приоритети на Община Берковица. В условията на динамично развиващо се общество, настъпващите промени в глобален аспект и засилващата се емиграция в чужбина, на преден план излизат дейности, подкрепящи младите хора да успяват, да се реализират и да се чувстват пълноценни в своя роден край, да търсят и получават изява, да имат самочувствие на европейци. Образователната система има определяща роля за демографското, икономическо и социално развитие на обществото. Визията за бъдещето ѝ определя професионалното, социално и личностно развитие на младите хора, допринася за подобряване качеството на живот в общината. Приоритетите ѝ гарантират устойчиво развитие и конкурентоспособност на общината. Насочването на енергията на подрастващите в положителна посока, създаване на креативно мислене, мотивация за учене и желание за постоянно усъвършенстване, засилване на предпочитанията за използване на интернет не само за прекарване на свободното време, а за обучение, работа, придобиване на умения е инвестиция в бъдещето на поколенията. Възпитание в толерантност, съпричастност и грижа, към приемане на различните и зачитане традициите и обичаите на всички етнически общности е основно преимущество.

Задължителната предучилищна подготовка е важна стъпка към постигане на по-добро образование за нашите деца. Всички онези ценни качества, необходими за постигането на положителни резултати, се формират в ранна детска възраст. Любовта към книгата, към знанието, е едно от тях. Ето защо колкото по-рано дадем възможност на децата да се срещнат със знанието, толкова по-добри образователни резултати ще постигат децата в бъдеще. Разбира се, обучението им се провежда в среда, подходяща за тяхната възраст, в рамките на определено време чрез игрови ситуации и образователни игри. А целта е предизвикване на интерес у подрастващите, провокиране на тяхната любознателност и креативност. Детската градина е мястото, което възпитава в добродетели, формира ценности, учи на толерантност и съпричастност, образова. Социализацията на деца е изключително важна за бъдещото им развитие и за израстването им като подготвени за предизвикателствата на съвременния глобален свят хора. Детската градина има значение за интеграцията на децата от

малцинствените групи, за премахването на сегрегацията и извеждането на подрастващите още от ранна детска възраст от сегрегирания среда. Пребиваването в детската градина е времето, когато децата са най-любопитни, откриват света, търсят новости, учат се на обноски и на добро поведение. Затова и придобитите от тях навики и знания са трайни и са предпоставка за добрата мотивация за учене и усъвършенстване на уменията им в училищна възраст.

За да бъде изпълнена образователната политика, залегнала в Закона за предучилищното и училищното образование „равен достъп до качествено образование и приобщаване на всяко дете и всеки ученик“, за „равнопоставеност и недопускане на дискриминация при провеждане на предучилищното и училищното образование“, е необходимо активно участие, взаимодействие и подпомагане образователните институции от местната власт. Изборът на участващите организации като партньори по настоящия проект отговарят на принципите на рационалност, налична компетентност и професионален опит при изпълнение на планираните дейности, ангажираност, възможности за работа в екип, организационен и кадрови капацитет.

Приоритет за Община Берковица е качествено обучение на подрастващото поколение в съответствие с държавните образователни изисквания. Ето защо вниманието е насочено към равния достъп на всички деца до качествено образование. Затова привличането на партньори в проекта включваше консултации с всеки потенциален участник (измежду първоначално повече потенциални участници от образователните институции на община Берковица) за неговата възможност да допринесе за успеха на проекта, проверка на някои основни формални критерии за допустимост, както и съответствие с ограничителните условия на схемата. При селекцията на партньори по проекта бе уточнено по какъв начин всеки участник ще допринесе за изпълнението на общите и специфични цели, принципът за равномерно разпределение на отговорностите и дейностите, стриктен вътрешен взаимен контрол, както и пълна откритост към стандартните процедури за проверка от страна на контролните органи и механизми на Управляващия орган. При направения избор бе изходено от презумпцията, че Община Берковица е основна институция, отговорна за провеждането на националната политика за интеграция и социално включване на лицата от малцинствен произход.

Община Берковица избра за партньори по проекта „Равен достъп до качествена образователна среда за всяко дете “детска градина „Звънче “, детска градина „Пролетна дъга“, детска градина „Малина“ и З. ОУ „Иван Вазов “.

Детските градини на територията на Община Берковица са шест - три от тях са в селата Замфирово, Боровци и Бързия и три в град Берковица.

В детска градина „Звънче“се обучават 115 деца – от които 20 от ромски произход, живеещи в сегрегирана среда .

В детска градина „Пролетна дъга“ – 113, от които 22 от ромски произход.

В детска градина “Малина“ 88 деца като 7 са от ромски произход.

Приемните детски градини са отдалечени от квартал „Раковица “, където живеят децата от ромски произход, което налага осигуряването на транспорт до детските заведения.

От 2021 година в община Берковица е задължително предучилищното обучение и за 4-годишните, което е предпоставка за наличие на организиран транспорт от квартала по местоживеење до образователните институции. Включването в проекта и осигуряването на безплатен транспорт в значителна степен благоприятства обхващането на децата в задължително предучилищно образование и спомога за образователна интеграция на ромските деца.

Основните училища в община Берковица са шест, като две от тях са в селата Замфирово, защитено училище, и в Бързия, а четири са на територията на град Берковица. В квартал Раковица, който е с изцяло ромско население, се намира едно от четирите училища на град Берковица – 4. ОУ „Георги С. Раковски“, в което се обучават само деца от ромски произход. Ето защо акцентът е към привличане на децата от сегрегираното учебно заведение към несегрегирано, мотивиране на родителите, ровен достъп на всички деца до образование – в детската градина и в училище. Училищата в града приемат деца от квартал Раковица, които са равномерно разпределени между образователните институции. В партньорското 3. ОУ „Иван Вазов“ се обучават 22 деца от ромски произход, а общият брой обучаеми е 194 деца. Важно е да отбележим, че броят на децата от ромски произход, желаещи да се обучават в несегрегирана среда, е нараснал, което е показател, че процесът на десегрегация е устойчив и че училището носи високия дух и професионализъм за продължаване на европейска практика за интеграция на всички малцинства.

Квартал Раковица, населен предимно с ромско население, се намира в началото на град Берковица и е отдалечен от детските градини и училищата в градската част. В ромския квартал е сеграгираното 4. ОУ „Г. С. Раковски“, със 100 % ромско население, а детска градина няма. Задължителната предучилищна подготовка на децата се осъществява в подготвителни групи в детските градини на град Берковица. Училищата, които приемат ромски деца, разчитат на подкрепа от Община Берковица или финансиране по проекти от настоящия тип, за да осъществяват успешно образователната интеграция на деца от етническите малцинства основно чрез осигуряване на транспорт. Защото липсата на градски транспорт, който да улеснява комуникацията между ромския квартал и останалата част от града, е спънка за посещаемостта на децата в детските градини и е пречка за обучението на учениците в училищата в градската част. Ето защо осигуряването на достъпен и качествен транспорт е една от най-важните стъпки към постигане на приобщаване.

Община Берковица е сравнително малка по територия и брой жители, но поддържа голяма за мащабите си система от социални институции. Общината успява да осигури един брой транспортна услуга от квартал „Раковица“ до образователните институции в градската част. Но тя е изключително недостатъчна и не може да осигури транспорт на всички деца, имайки предвид и изискванията за превоз на деца в предучилищна възраст, както и необходимостта да бъдат придружавани от пълнолетно лица – в случая медиатор.

Ето защо проектното предложение напълно отговоря на общата цел на Националната програма "Подпомагане на общини за реализиране на образователна десегрегация" за осигуряване на равен достъп до качествено образование за деца в задължително предучилищно образование чрез реализиране на процес на образователна десегрегация. Чрез една от основните дейности: „Осигуряване на безплатен транспорт в рамките на населеното място за деца в задължително предучилищно образование и за ученици, посещаващи сегрегирани образователни институции за обучение, възпитание и социализация в несегрегирани приемни образователни институции“ през вече изминалата учебна година се реши основен логистичен проблем – осигуряване присъствието на децата от отдалечения ромски квартал „Раковица“ в приемните образователни институции на град Берковица. Ето защо желанието на Община Берковица е включване в националната програма и за новата учебна 2022/2023 година. Осигуряването на безплатен транспорт чрез включване в този

проект и назначаването на медиатори за работа с деца, ученици, учители и родители е решаващо за ефективната образователна интеграция на децата от ромски произход.

Реализирането на другите дейности „Осигуряване на учебни пособия и материали за децата в задължително предучилищно образование и за ученици до VII клас, включени в процеса на образователна десегрегация“; „Дейности за информиране, мотивиране и подготовка на децата и учениците за съвместното образователно развитие в приемните образователни институции; „Дейности за психолого-педагогическо и социално-комуникативно приобщаване на всички родители“; „Дейности с деца в задължително предучилищно образование и ученици, включени в процеса на десегрегация“ Община Берковица ще допринесе за изпълнение на стратегическите цели, формиращи политиките за образователна интеграция на децата и учениците, определени в Национална стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021 - 2030) и плана за действие по изпълнението ѝ.

Участието в националната програма е в съответствие и с Плана за действие на Община Берковица за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация (2021- 2023), приет с Решение № 707 от Протокол № 33/25.06.2021 година. С Решение № 1079/ Протокол № 51/24.06.2022 г. Общински съвет – Берковица одобри осигуряването на транспорт от ромския квартал „Раковица“ до приемните образователни институции за ученици от ромски произход, обучаващи се в гимназиална степен на образование.

Основна цел:

Създаване на подходящи условия за обхващане и задържане в образователната система на деца от етническите малцинства чрез осигуряване на равен достъп до качествено обучение, утвърждаване на интеркултурно образование и пълноценна социализация, запазване на културната идентичност, възпитаване на поведение за взаимен хуманизъм и толерантност.

Стратегически цели на проекта:

- Подкрепа за децата от ромски произход в задължително предучилищно образование за изравняване на стартовите им позиции при постъпване в 1. клас;
- Осигуряване присъствието на деца от ромски произход в задължително предучилищно образование в приемните детски градини на град Берковица;
- Работа с родители без разлика от етническия им произход за разясняване ползите от образователната интеграция.
- Подобряване работата за утвърждаване на интеркултурното образование като неотменна част от процеса на модернизация на българската образователна система;
- Създаване на условия за съхранение и развитие на културната идентичност на етнически общности като фактор за взаимно опознаване и духовно развитие;

Цели:

- Осигуряване присъствието на децата в задължително предучилищно образование и ученици от отдалечения ромски квартал Раковица в приемните образователни институции.

- Създаване условия за редовно посещение на децата в задължително предучилищно образование и на ученици от ромски произход в приемните образователни институции;
- Създаване на благоприятна учебна среда/климат в приемните образователни институции за пълноценно интегриране на децата и учениците от ромски произход;
- Активно привличане на родителите на всички деца в задължително предучилищно образование и ученици от ромски произход в приемните образователни институции при включването и задържането им в учебните заведения;
- Предоставяне допълнителна подкрепа за децата в задължително предучилищно образование и ученици от ромски произход за изравняване на стартовите им позиции при постъпване в образователната система;
- Промяна на обществените нагласи в посока към по-голяма толерантност спрямо децата от малцинствените етнически групи;
- Подпомагане овладяването на българския език на децата билингви.
- Осигуряване равен достъп на децата от ромски произход от квартал Раковица и качествено образование в приемните образователни институции на гр. Берковица чрез предоставяне на безплатна транспортна услуга.
- Повишаване на социална адаптация в условията на мултиетническа среда, спомагаща за развиване на чувството за успех на детето в детската градина и училището; Повишен познавателен интерес и засилена мотивация за учене;
- Намаляване броя на отпадналите деца и ученици от образователната система особено на младежи в гимназиална възраст. Продължаващо обучение;
- Промени в нагласата на родителите за приемане на възможността децата им да посещават детските градини и училищата в града;
- Повишаване информираността и по-голямата ангажираност на ромските семейства към посещаемостта на децата в образователните институции, осъзнаване важността на качеството на образование, кореспондиращо с бъдещата успешна реализация и успех в живота;
- Повишаване толерантността, приемането и съпричастността. Формиране на приятелски взаимоотношения и готовност за взаимопомощ.
- Развитие на уменията на децата за общуване и комуникация. Вниманието ще бъде насочено към развитие и утвърждаване на ресурсите и потенциала на отделното дете, а не към неговите дефицити, което ще спомогне формирането на умения за общуване, за водене на спор и за решаване на конфликти.
- Ще се даде възможност на младите хора да бъдат архитекти на собствения си живот, да подпомага тяхното личностно развитие и постигане на автономност, да им позволи да изграждат своята устойчивост и да ги подсигури с умения за живота, за да се справят с променящия се свят;
- ще насърчи младите хора и ще им предостави необходимите средства да бъдат активни граждани, носители на солидарност и положителна промяна, вдъхновявани от ценностите на ЕС и европейската идентичност;
- ще допринесе за изкореняването на бедността сред децата, младежите и техните родители и всички форми на дискриминация, както и да насърчи социалното приобщаване на младите хора.

Дейности:

- Осигуряване на подрастващите в училищна възраст и на децата от детските градини образователни комплекти.
- Осигуряване на транспорт на деца и ученици от кв. „Раковица“ до приемните детски градини „Пролетна дъга“, „Звънче“ и „Малина“, както и до едно от основните училища на територията на община Берковица – 3. ОУ „Иван Вазов“.
- Осигуряване на медиатор, чиято основна роля ще се характеризира с изграждане и укрепване на връзката между деца, учители и родители. Изпълнение на десегрегационни дейности – психологическа и социална подкрепа, и изграждат позитивна нагласа у децата и родителите към образованието като ценност. Провеждане на беседи с и родители и активно подпомагане на дейности за недопускане на вторична сегрегация.
- Изпълнение на продължаващи дейности от предходни проекти „Играй и учи“ и „Традиции и толерантност“.

Мярка/процедура Наименование на проект	Вид на участие – бенефициент, партньор, асоцииран партньор	Бюджет на проекта – информация по общи (насочени към всички) и целеви (насочени към целевата група) мерки	Индикатор <i>Пример:</i> Брой..... <i>включени в</i>	Индикатор <i>да се посочи и друг, заложен в проекта, дейността</i>	Постигнат резултат
„Достъпна и качествена образователни среда за всяко дете“	Бенефициент	60997 лева	Социална адаптация на деца от ромски произход в условията на мултиетническа среда.	Осигуряване на технически устройства – таблети, за подрастващите в училищна възраст и образователни комплекти за децата от детските градини. Транспорт на деца и ученици от кв. „Раковица“ до приемните детски градини „Пролетна дъга“, „Звънче“ и	С цел приобщаване на децата и по-лесната им адаптация са осигурени четирима медиатори, чиято основна роля ще се характеризира с изграждане и укрепване на връзката между деца, учители и родители. Наставниците изпълняват десегрегационни дейности – психологическа и социална подкрепа, и изграждат позитивна нагласа у децата и родителите към образованието като

				„Малина“, както и до едно от основните училища на територията на община Берковица – 3. ОУ „Иван Вазов“.	ценност. Като продължение на предходен проект към ЦОИДУЕМ се извършват дейностите „Играй и учи“ и „Традиции и толерантност“, с акцент върху учене чрез игра, съхраняване на обичаите и взаимодействие между традиции и съвременност.
Равен достъп до качествена образователна среда за всяко дете“ по Национална програма „Подпомагане на общините за образователна десегрегация“ - 2022 година, договор Договор № НПОД-БС33.4-007/11.10.2022 г., сключен с ЦОИДУЕМ.	Бенефициент	37468,40 лева	Интеграция на деца от ромски произход чрез предоставяне на равен достъп до образователни услуги.	Осигуряване на подрастващите в училищна възраст и на децата от детските градини образователни комплекти. Осигуряване на транспорт на деца и ученици от кв. „Раковица“ до приемните детски градини „Пролетна дъга“, „Звънче“ и „Малина“, както и до едно от основните училища на територията на община Берковица – 3. ОУ „Иван Вазов“.	Осигуряване на медиатор, чиято основна роля ще се характеризира с изграждане и укрепване на връзката между деца, учители и родители. Изпълнение на десегрегационни дейности – психологическа и социална подкрепа, и изграждат позитивна нагласа у децата и родителите към образованието като ценност. Провеждане на беседи с родители и активно подпомагане на дейности за недопускане на вторична сегрегация. Изпълнение на продължаващи дейности от предходни проекти „Играй и учи“ и „Традиции и

					толерантност“.
„Топъл обяд в Берковица“	Бенефициент	137 712,00 лв.	Осигуряване на топъл обяд на 50 лица, които са затруднени и да осигуряват прехраната си поради бедност и продължителна социална изолация	Осигуряване на топъл обяд на 50 лица, които са затруднени да осигуряват прехраната си поради бедност и продължителна социална изолация	Осигурен топъл обяд на 50 крайно нуждаещи се лица от Община Берковица от тях 25 лица от ромски произход.
Регионална програма за заетост 2022	Бенефициент		Назначени лица 32	Назначени 32 лица	За периода от 15.06.2022 г. до 31.12.2022 г., са назначени 32 лица , от които 13 роми

Община Бойчиновци

Община Бойчиновци има добре развита образователна структура. В Общината функционират 5 общински училища, от които 2 средни - СУ гр.Бойчиновци и СУ с.Лехчево и 3 основни - ОУ с.Владимирово, ОУ с.Мърчево и ОУ с.Мадан. На територията на общината има и една Професионална гимназия по транспорт “Вл.Минчев” с.Владимирово.

Предучилищното възпитание е организирано в общо 7 заведения – ДГ гр.Бойчиновци, ДГ с.Лехчево, ДГ с.Владимирово, ДГ с.Портитовци, ДГ с.Мадан и ДГ с.Мърчево и подг. клас в ОУ с. Владимирово.

В общинските училища се обучават общо 439 ученици, от които 253 начална степен от I до IV клас, 186 от V до VII клас. В Професионална гимназия по транспорт с.Владимирово се обучават 238 ученици в паралелки от VIII до XII клас.

В детските заведения са обхванати 227 деца на възраст от 1 до 6 години и 14 деца в ОУ с. Владимирово на 6-годишна възраст. Около 84% от децата и учениците в училищата и детските градини са роми.

Ключовите проблеми в областта а образованието са : намаляваща степен на посещаемост на учебните занимания в училище, поради ограничени възможности на част от родителите да осигурят учебници, учебни помагала, дрехи и обувки за децата си; намаляващо качество на образованието на ромските деца и ученици; липса на висококвалифицирани

преподаватели по чуждоезиково обучение; необходимост от допълнителни средства за подобряване на материално-техническата база.

Целите на Общинския план за действие на община Бойчиновци в сферата на образованието съвпадат с целите определени в Националния план за действие за реализиране на Националната стратегия за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030). Те са следните:

- Превенция на отпадане на деца и ученици от образователната система;
- Повишаване качеството на образователния процес;
- Осигуряване на равен достъп до качествено образование на ромите;
- Повишаване на образователното ниво на възрастни роми.

Отчет по изпълнени дейности, вкл. период на изпълнение, отговорни за изпълнението, резултати, устойчивост на резултатите, въздействие на резултатите върху обхванатите от мярката, като и друга информация, относима до мярката.

Таблица за изпълнени проекти

Мярка/процедура Наименование на проект	Вид на участие – бенефициент, партньор, асоцииран партньор	Бюджет на проекта – информация по общи (насочени към всички) и целеви (насочени към целевата група) мерки	Индикатор <i>Пример: Брой.....</i> <i>включени в</i>	Индикатор <i>да се посочи и друг, заложен в проекта, дейността</i>	Постигнат резултат
BG 05M2OP001-3.005 „Активно приобщаване в системата на предучилищното образование“	Бенефициенти са училищата ОУ „Вл. Минчев“ с. Владимирово	980 лв.	Включени са 9 ученици	Подобряване на езиковата грамотност на децата и учениците; Преодоляване на пропуските в обучението на децата и учениците; Повишаване на	Адресирани обучителни затруднения и превенция на ранно напускане на училище;

				нивото на знанията по математика и природни науки при децата с обучителни затруднения;	
BG05M20P001-2.011-0001 „Подкрепа за успех“	Бенефициенти: ОУ „Вл. Минчев“ с. Владимирово ПГТ „Вл. Минчев“ с. Владимирово СУ „Св. Кирил и Методий“ с. Лехчево	6 096 лв. 11 225 лв.	Включени 4 групи с общо 21 ученика Включени 5 групи с общо 45 ученика 11 групи с 66 ученика	Сведен до минимум брой на отпаднали от образователните институции; Определени индивидуални потребности на всеки ученик и определени конкретни мерки за подкрепа на личностното им развитие.	Превенция на отпадане от образователните институции; Преодоляване на системни пропуски при усвояване на учебното съдържание; Адресирани на индивидуални потребности на учениците;
BG 05M20P001-2.012 – 001 “Образование за утрешния ден“	Бенефициент ОУ „Христо Ботев“ с. Мърчево	402 лв.	Включени 1 група с 8 ученици		Адресиране на обучителни затруднения по български език и литература , математика и природни науки в начален и прогимназиален етап
Проект BG05M20P001-5.001-0001 „Равен достъп до образование в условията на кризи“	Бенефициент: ОУ „Вл. Минчев“ с. Владимирово	148 лв.	5 групи с 30 ученици	Използване на дигитални средства за обучение вкл. и за работа в ОРЕС	Осъществен диалог с родителите с оглед включването им като страна в живота на учебното заведение.
Назначени образователни медиатори			5 броя на ½ щат		

Анализ и оценка на постигнатото в сравнение с предходни години

- Образователни медиатори представляват ресурс за изпълнение на дейности заложи в ОПД. Друг аспект на напредъка са включените родители в Обществените съвети към училищата. На този етап това са общо 8 родители в 4 училища, но това е прогрес и предпоставка за включване на повече родители в образователния процес;

- Бедността в много семейства, продължава да е проблем, който затруднява много семейства в осигуряването на дрехи и материали необходими за образованието на децата и учениците. Това е проблем, който е директно свързан с високата безработица сред ромската общност и с факта, че голям брой трайно безработни са изгубили мотивация за работа. Има необходимост от индивидуализиран подход в социалната работа, за определяне на нуждите и мерките за подкрепа на всяко индивидуално семейство.

Конкретни трудности и пречки, срещани при изпълнението на мерките

- Генерално безработицата в региона и липсата на възможности за нискоквалифициран труд;
- Липсата на интерактивни форми на обучение, които да повишават интереса на учениците към образованието;
- Необходимост от повишаване на компетенциите на учителите за преодоляване на идентифицирани трудности (напр. усвояване на интерактивни форми на обучение);
- Липсата на преподаватели по чуждоезиково обучение;
- Зависимостта на училищата от делегирания бюджет, създава порочна практика, която не способства за разрешаване на проблема с незаинтересоваността на ученици.

Община Брусарци

На територията на общината функционират три училища – две основни и едно СУ. В основните училища над 90% от учениците са от ромски произход, тъй като децата от български произход масово пътуват до Лом и Монтана. По данни от гл. експерт по образование, няма необхванати деца в училищна възраст, които да не посещават училище и деца в подготвителните групи към детските градини. Няма отпаднали ученици. През учебната 2022/2023 първолаците са 11, от които 7 са от ромски произход.

Община Вълчедръм

Обхващане на децата във форми на образование и грижи в ранна детска възраст и в предучилищното образование за развиване на познавателни и социално-емоционални умения с цел последващо образователно приобщаване. – На територията на община Вълчедръм функционира училищна мрежа, включваща 6 детски градини, 4 основни училища, 1 професионална гимназия, 1 обединено училище, което със Заповед на МОН от началото на учебната 2021/2022 година ще функционира като средно. Подлежащите на задължително обучение са обхванати, включително и 4 годишните, при все, че няма решение на ОбС Вълчедръм за въвеждане на задължително обучение за децата, навършили 4 годишна възраст. За учебната 2020/2021 година броят на отпадналите ученици е 4.

Създаване на подкрепяща и насърчаваща среда за приобщаване и образователна интеграция; преодоляване на сегрегационните практики в някои образователни институции, чрез повишаване на качеството на образованието с фокус върху интересите на детето, при отчитането на индивидуалните психологически особености и социалната среда; разширяване на десегрегационната програма на МОН и

превенция на вторичната сегрегация, в това число и чрез осъществяване на интеркултурно образование – Ръководствата на образователните институции, както и педагогическите екипи са висококвалифицирани. Голяма част от педагогическата колегия притежава дългогодишен опит. Ежегодно педагогическата колегия повишава уменията си съобразно съгласуваните в началото на всяка учебна година планове за квалификационни дейности. На обучаваните в системата на предучилищното и училищното образование деца и ученици са осигурени познавателни книжки, учебници, храна, участие в проектни дейности. Материално-техническата база непрекъснато се осъвременява и модернизира. В част от образователните институции има осигурени психолози, логопеди и ресурсни учители за оказване на обща и допълнителна подкрепа. Институциите, които не разполагат с назначени на щат психолози, ресурсни учители и др., използват услугите на РЦПППО Монтана, за оказване на допълнителна подкрепа на деца и ученици с идентифицирани потребности. Голяма част от образователните институции в системата на предучилищното и училищното образование работят по проектни дейности по Национални програми на Министерство на образованието и науката. Част от образователните институции на територията на община Вълчедръм работят и с неправителствени организации, сред които АМАЛИПЕ, ЦОИДУЕМ и др.

Осигуряване на условия за изпълнение на интегрирани мерки за повишаване на образователното развитие на децата и учениците от ромската общност, чрез качествено и приобщаващо образование и на възможности за продължаващо образование в това число на професионално образование и обучение, както и на висше образование – Образованието на децата и подрастващите за община Вълчедръм е средосновните, и ползващи се с най-висок приоритет задачи както на общината, така и на образователните институции. Прилагат се интегрирани мерки за повишаване на образователното развитие на деца и ученици от уязвими групи. Образователните институции предоставят качествено и приобщаващо образование. На територията на всяка образователна институция от системата на предучилищното и училищното образование функционират екипи за оказване на обща и/или допълнителна подкрепа по смисъла на Наредбата за приобщаващото образование. Децата и учениците са ангажирани в множество занимания по интереси. Педагогическите екипи работят усилено за сплотяване на училищната общност. Полагат се усилия за повишаване капацитета на родителите за справяне с предизвикателствата на родителството.

На учениците от гимназиален етап в Професионална гимназия „Димитър Маринов“, гр. Вълчедръм се предоставя качествено обучение за придобиване на средно образование и професионална квалификация. Колегията работи за повишаване

на мотивацията за учене и развитие сред учащите, като на този етап продължаващите своето обучение след завършване на средно образование представляват все още малък процент на фона на общия брой завършили средно образование.

Сред основните пречки за увеличаването на броя на продължилите своето обучение след завършване на средно образование в системата на висшето образование са ниския социален и икономически статус на семействата.

Обучение в дух на толерантност и недискриминация в образователните институции – В часовете на класа в институциите от училищното образование се предоставя обучение в съответствие с ДОС за гражданското, екологичното, здравното и интеркултурното образование.

Подкрепа за роми и за други лица от социално уязвими групи за завършване на средно, професионално, колежанско и висше образование, особено за профили, специалности и професии, които дават перспектива за реализиране на пазара на труда – Липсата на неправителствен сектор, и представители на бизнеса, ангажирани със сектор „Образование“ в известна степен затруднява оказването на подкрепа за роми и други лица от социално уязвими групи за завършване на колежанско и висше образование.

Съхраняване на културната идентичност и засилване на гражданското съзнание на деца и ученици от ромската общност, за да развият самочувствие и чувство за принадлежност към българското и европейско общество, като се разширяват познанията в сферата на културата, традиции и пр. в определени учебни предмети и проектно-базирани обучения – Утвърдена традиция е в системата на предучилищното и училищното образование да се провеждат организирани мероприятия и дейности по повод на различни чествания от празничния и културен календар. Ежегодно се провеждат чествания на Деня на ромите. Училищните ръководства и педагогическите колегии работят целенасочено за съхраняване на културната идентичност на децата, учениците и техните семейства. В училищните учебни планове не са утвърдени и не се провеждат обучения по определени учебни предмети за развитие на познанията в сферата на културата и традициите, но този вид дейности са широко застъпени в извън училищните дейности и заниманията по интереси.

Повишаването на броя на обхванатите деца и ученици в задължително предучилищно и училищно образование и намаляването на дела на отпадналите и преждевременно напусналите училище – На територията на община Вълчедръм по ПМС № 100, със Заповед на началника на Регионално управление на образованието – Монтана са създадени и функционират два екипа за обхват (Екип 10 и Екип 11). Двата екипа обхващат

територията на всички населени места. В резултат на обединените усилия между институциите съвсем незначителна част от децата и учениците на територията на община Вълчедръм не са обхванати. Причините за необхванатите от системата на предучилищното и училищното образование деца и ученици се дължи основно на невъзможността децата/учениците и техните семейства да бъдат открити по постоянен или настоящ адрес. Липсата на уседналост и миграцията на цели семейства към по-големите градове на страната или в чужбина не позволява децата да бъдат обхванати и записани в образователна институция на територията на общината, или страната. В платформата „Посещаемо и безопасно училище“ е отразена информация за незначителна част от децата, пребиваващи в чужбина със семействата си, а механизмите за установяване на местонахождението им отнемат значителен времеви и човешки ресурс.

Повишаване и надграждане на знанията, уменията и компетентностите на педагогическите специалисти и непедагогическия персонал за работа в среда на многообразие и за преодоляване на стереотипи и дискриминационни нагласи, чрез обучения, но и продължаваща подкрепа като менторство, групова рефлексия и др.; съвместна работа с образователни медиатори и други специалисти с отношение и влияние върху образователните постижения на децата; реализиране на различни форми на постоянни взаимодействия с родителите – Педагогическите специалисти на работещи в образователните институции на територията на общината участват в квалификационни дейности за повишаване и надграждане на придобитите знания и умения за работа в мултикултурна среда. Образователни медиатори са назначени в част от образователните институции по Национална програми на Министерство на образованието и науката.

Подкрепа на доказано ефективни образователни практики, чрез иновативни идеи и дейности; повишаване на дигиталните умения – Няма универсална формула, която да гарантира успех при прокарването на политики от образователните институции на територията на общината при менажирането на интеркултурни групи и среди. Това е и една от основните причини, поради които всяка институция намира своите начини и методи чрез прилагането на диференциран подход за постигането на заложените цели съобразно спецификата на общността. Педагогическите колегии работят целенасочено за повишаване степента на взаимодействие с родителската общности изграждане на позитивен микроклимат. Между образователните институции на територията на общината има изградени и функциониращи комуникационни канали, ръководствата и колегиите си оказват съдействие и взаимопомощ. Педагогическите екипи реализират различни форми на взаимодействие с родителите, освен традиционните родителски срещи се провеждат и съвместни организирани

мероприятия (отбелязване Деня на християнското семейство и др.).

Изготвяне и прилагане образователни инструментариуми и методики, включително и за усвояване на български език от деца и ученици, чийто майчин език е ромски. – Част от институциите от системата на предучилищното образование, детските градини в селата Долни Цибър, Мокреш и гр. Вълчедръм се осъществяват дейности по Проект BG05M2OP001-3.005-0004 „Активно приобщаване в системата на предучилищното образование“, Модул 1. За учениците в системата на училищното образование се реализират дейности за усвояване на български език от ученици, чийто майчин език е друг.

Разширяване на възможностите за учене през целия живот, включително чрез неформално и информално образование; включване във форми за образование и обучение на лица, които не са завършили средно образование; популяризиране на ученето сред всички слоеве на населението за участие във форми на учене през целия живот – В две образователни институции на територията на общината се извършва обучение на ученици в самостоятелна форма за лица, навършили 16 годишна възраст. Част от образователните институции реализират дейности по проект „Учене през целия живот“, част от ОП на МОН, чрез която възрастни хора имат възможността да завършат основно образование. На този етап не всички възможности за валидиране на знания и компетентности са оползотворени. Ограничен е и броят на оперативните програми, чрез които регистрираните лица към Бюро по труда да придобият квалификационна степен, да повишат съществуващата такава, или да се преквалифицират.

Община Вършец

1. Повишаване на качеството на образование на децата и учениците от етническите малцинства;
2. Превенция на отпадане от училища на ромските ученици;
3. Прилагане на разнообразни форми и програми за работа с младежи и възрастни от ромски произход отпаднали от училища, с цел тяхната реинтеграция;
4. Усъвършенстване на образователните условия за качествено образование на квалификацията на педагогическите специалисти за взаимодействие в мултиетническа образователна среда.

Гарантиране правото на равен достъп до качествено образование чрез интеграция на ромски деца и ученици в етнически смесени класове в СУ „Иван Вазов“.

В СУ „Иван Вазов“ се обучават над 530 ученици в паралелки от първи до дванадесети клас. От тях, от ромски произход, са 60 %.

НУ „Васил Левски” кв. Изток обучава ученици от I до IV клас и подготвителни групи за задължителна предучилищна подготовка за 5 и 6-годишни деца , които са 100% от ромски произход.

За пълното обхващане на учениците в образователната система през 2022 г. **СУ”Иван Вазов”** и **НУ „Васил Левски” кв. Изток** са работи и по следните проекти:

НП“Информационни и комуникационни технологии в системата на предучилищното и училищното образование“- 800.00лв.

НП „Заедно за всяко дете“- 2 996.00лв.

НП „ Оптимизиране на вътрешната структура на персонала“ -160 662.00 лв.

НП „ Иновации в действие „

НП „ Без свободен час „ – 5 704.00 лв.

НП „ Професионално образование и обучение „- 65 547.00 лв.

НП „Подкрепа на образователните медиатори и социални работници“ – 13 092.00 лв.

НП „ Заедно в изкуствата и спорта „ -49 800.00лв.

Проект № BG05M2OP001-5.001-0001 „Равен достъп до училищно образование в условията на кризи“

Проект № BG05M2OP001-3.005-0004 „Активно приобщаване в системата на предучилищното образование“

Проект BG05M2OP001-2.012 "Образование за утрешния ден"-през 2022 г.

НП "Заедно за всяко дете" - Модул „Участвай и променяй – родителят, активен партньор в училищния живот

В училището функционира училищен стол където се осигуряват **безплатна закуска и обяд за всички деца и ученици от подготвителните групи до четвърти клас по национални програми. Това е една от предпоставките за по-пълно обхващане на децата и учениците в училищна възраст и задържането им в училище.**

Активна е работата с родители в НУ „В. Левски” и в СУ „Иван Вазов”.

Здравният медиатор и ЦОП гр. Берковица, кв. Раковица работят по превенция на отпадане от образователната система, подкрепа на непълнолетни майки и семейства с увреждания. Необхванати ромски деца в детските градини и първи клас на училищата в община Вършец няма.

Община Георги Дамяново

Община Георги Дамяново има добре развита образователна структура. В Общината има 3 учебни заведения - ДГ „Детелина”, ОУ “Отец Паисий” и ПГСС ”Марко Марков”

През 2022 г. не са съставяни актове на родители, които не осигуряват присъствието на децата си в училище за времето, през което подлежат на задължително обучение

През учебната 2021/2022 г. няма отпаднали ученици.

На провежданите родителски срещи с родителите на децата и ученици-роми присъстват експерти от Общинска администрация, които се включват в разясняването на необходимостта от задължителното обучение. Ежегодно в началото на учебната година експертът по образование в общинска администрация съвместно с директорите на Основното училище и ДГ посещават домовете на децата от ромски произход, подлежащи за I-ви клас и ПГ – 4, 5 и 6 годишни.

Важна задача на класните ръководители е привличането на родителите като съюзник на училището и приобщаването им към училищния живот. Редовно се информират за училищните мероприятия и учебно-възпитателния процес. Провежда се индивидуална работа, както с учениците от ромския етнос, така и с родителите им относно правата и задълженията на учениците. За правилното възпитание на децата и личният пример който им дават. За организирането на различни празници и тържества, по въпроси на обучението и възпитанието на т. нар. „трудни деца”, за предотвратяване на евентуалното им отпадане от училище, за предотвратяване на ранното сключване на бракове.

1.Повишаване обхвата на ромски деца в предучилищното образование

- ✓ Работа с ромски семейства за повишаване мотивацията за записване на децата в общинската детска градина – В началото на учебната година са проведени срещи и разговори с родители на деца, подлежащи на задължителна предучилищна подготовка. В това отношение се постигна голям успех всички деца на 4, 5 и 6 годишна възраст посещават Подготвителна група на детската градина. Пълна отмяна на таксите за общинската детска градина- с Решение № 120 от Протокол № 14/30.08. 2016 г., считано от 01.09.2016 г. е отменен чл. 25 от Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на община Георги Дамяново, касаещ заплащане на такса за ползване на детска градина. В резултат на отпадането на таксата в детската градина са записани повече деца, особено на възраст 3 и 4 години.

2.Повишаване обхвата в основна степен на образование

- ✓ Намаляване до минимум на отпадналите ученици – през 2022 г.няма отпаднали ученици

Подобряване на обзавеждането в средищното училище- За сметка на проект „Подобряване качеството на образованието в средищните училища чрез въвеждане на целодневна организация на учебния процес”.

Изработени годишни училищни програми за превенция на отпадането като част от Стратегиите за развитие на учебните заведения; заложили и осъществили различни дейности по превенция на отпадането съвместно с общинска администрация и РУО – Монтана.

3.Подсигуряване на равен достъп до качествено образование

- ✓ Повишаване на качеството на образование в селските училища, в които се обучават ромски деца

Осигуряване на допълнително обучение на деца с обучителни трудности. В основното училище се провежда допълнителна индивидуална или групова работа с изоставащи ученици от ромски произход.

- ✓ Включване на ученици от ромски произход в целодневна организация на учебния ден с осигурено столово хранене и транспорт

Всички пътуващи ученици от ромски произход са включени в полуинтернатни форми на обучение.

- ✓ Мотивационни кампании с ромски младежи и семейства за повишаване на мотивацията за записване в средни училища

нараства процентът на записани девойки и младежи от ромски произход в ПГСС

- ✓ Премахване на социалните пречки, ограничаващи записването на ромски ученици в средни училища

- подсигурен безплатен транспорт; подсигурен достъп до общежитие

Община Лом

ПРИОРИТЕТ ОБРАЗОВАНИЕ

- Кратко представяне на приоритета

Основните цели и задачи, свързани с образованието са заложи в Плана, както следва:

1. Повишаване на обхвата на ромски деца в предучилищното образование;
2. Намаляване броя на застрашените от отпадане ромски ученици в основна степен на образование;
3. Обучение в дух на толерантност и въвеждане на разнообразни форми на интеркултурно образование;
4. Подсигуряване на равен достъп до качествено образование, с цел десегрегация.
5. Подкрепа за увеличаване на ромите със средно и висше образование;
6. Подобряване на различните модели на образование;
7. Подобряване на качеството на образованието спрямо потребностите на пазара на труда, чрез укрепване на връзките между институциите за образование, обучение и бизнеса.

-Отчет по изпълнени дейности, вкл. период на изпълнение, отговорни за изпълнението, резултати, устойчивост на резултатите, въздействие на резултатите върху обхванатите от мярката, както и друга информация, относима до мярката

За периода 01.01.2022 г. – 31.12.2022 г. в Община Лом продължи да работи добре изградената развита мрежа от учебни заведения, с оптимална структура за удовлетворяване потребностите за общо образование. На общинските училища са осигурени условия за провеждане на собствена политика за работа и осъществяване прием на ученици при спазване на националните и общински приоритети в областта на образованието. С цел по-пълното обхващане на децата и учениците от ромски произход са запазени училищата в някои населени места и квартали на града, които са населени с компактно ромско население – ОУ „Христо Ботев“ в кв. Младеново, ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ в с. Замфир и ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ в с. Ковачица, което е със статут на защитено училище. За всички ученици е осигурен равен достъп до качествено образование. Почти всички деца и ученици говорят български език. Непрекъснато се работи за разширяване на възможностите за допълнително обучение по български език за деца и ученици, за които българският език не е майчин. Обучението се осъществява в часовете от задължителната и задължително избираемата подготовка, както и в часовете за консултации.

В Община Лом структурата на образователната система е оптимизирана и през 2022 г. не се наложи да бъдат предприемани действия за закриване или преобразуване на училища. За учебната година 2022/2023 г. има едно учебно заведение (ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ - с. Замфир) със слети паралелки, а маломерни паралелки има в почти всички училища. На всички деца, живеещи на територията на Община Лом е осигурен достъп до образование. Цялостните ремонтни дейности по ОП „Региони в растеж“ през 2022 г. са завършени в ПГ „Найден Геров“.

Община Лом е осигурила безплатен превоз на всички ученици, като през 2022 г. Транспортната схема на общинското образование включва 15 маршрутни линии. Осигурена е възможност за безплатен превоз и на деца от села извън територията на нашата община (Крива бара, Дондуково, Василковци, Аспарухово, Расово, Долни Цибър, Златия, Вълчедръм, Мокреш, Игнатово, Септемврийци, Комошица, Черни връх), не само до общински, а и до ПГПТ, което е държавно училище.

Дейностите, които Община Лом изпълнява са насочени към обхващане и задържане на ромските деца в системата на образованието. Във всички училища се обучават и възпитават деца и ученици от ромския етнос. В общинския план за интеграция на ромите са залегнали редица дейности за осигуряване на условия за равен старт и задържане на деца и ученици в учебните заведения.

И през 2022 г. децата, които трябваше да постъпят в първи клас бяха обхванати на 100 процента. По установена добра практика, още от края на м. ноември, съгласно графикът на дейности за прием в първи клас, предоставяме на ръководствата на училищата и детските градини актуални данни от ГРАО с точната адресна регистрация на 5, 6 и 7 годишни деца. По този начин всички подлежащи на задължително обучение деца се обхождат по домовете, с цел записване в първи клас и в подготвителните групи (4, 5 и 6 годишни).

С Решение на Общински съвет – Лом, от учебната 2020/2021 г. и 4-годишните деца са задължително подлежащи на обучение.

Продължава действието на въведения с Постановление на Министерски съвет № 100/08.06.2018 г. Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и задържане в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст, по който на територията на общината работят два екипа. Екипите, в които са включени 48 представители на различни институции посещават

ежемесечно домовете на нередовни ученици. До края на 2022 г. бяха обходени нови над 48 адреса на деца, за които имаше данни, че са обхванати в образователната система, както и в дистанционна форма на обучение. Посещенията на адрес показаха, че над 95 % от децата са в чужбина с родителите си. Всичко това е в подкрепа на констатираната тенденция за намаление на общата бройка и на децата, обхванати в детските градини и детските ясли.

И през 2022 г., като мярка за пълно обхващане на децата в образователната система, в Община Лом децата в детските ясли и детски градини бяха освободени от такси. Тази добра инициатива, която Община Лом предприе от началото на 2020 г. вече е държавна политика, а таксите на децата от детските ясли и детски градини се поемат от държавния бюджет.

Приоритет на общината е храненето на децата, посещаващи детските градини и детски ясли. Стриктно се спазват разпоредбите на Нормативната уредба за здравословно хранене на децата и учениците. Добра е материалната база на всички здравни кабинети, съгласно предписанията и изискванията на РЗИ. Всички здравни кабинети ежегодно се обезпечават с необходимите медикаменти, консумативи и лекарствени средства.

Все по-широко застъпена е интеграцията на деца със специални образователни потребности в почти всички общински училища. И през 2022 г. ресурсни учители подпомагаха работата не само в училищата, но и в детските градини, в които има деца със СОП. След приключване на дейностите на проект „Заедно от детската градина“, финансиран от УНИЦЕФ в ДГ №12 „Звънче“, Община Лом пое и продължава да финансира още една щатна бройка помощник-възпитател.

С цел повишаване обхвата на ромските деца в предучилищното образование, за нас изключително важен е проектът „Община Лом - в грижа за децата“, който стартира на 01.06.2016 г. и е с период до 30.06.2023 г., който е на стойност 1 013 814.86 лв., осигурени по ОП РЧР 2014-2020 г., чиято основна цел е подобряване общото благосъстояние на децата от 0 - 7 г. в община Лом. Този проект предлага интегрирани образователни, здравни и социални услуги, а потенциални бенефициенти са 250 деца от уязвими социални групи, както и 300 семейства. Ефективното и качествено изпълнение на дейностите по проекта „Община Лом - в грижа за децата“ допринася за осигуряване на подкрепа и социална включеност на деца в ранна възраст и техните семейства, чрез подобряване на достъпа до здравни грижи, формиране на родителски умения, повишаване на училищната готовност на децата за включване в образователната система, както и предотвратяване на настаняването на деца в специализирани институции.

По отношение на ранното детско развитие изключително важен за нас е и стартирания от м. юни 2022 г. проект "Комплексен модел за образование и грижи в ранна детска възраст в Община Лом", финансиран по Оперативна програма „Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвимите групи“, Приоритетна ос „Подобро социално включване на децата и младите“, Процедура „Образование и грижи в ранна детска възраст“. Проектът се изпълнява от Община Лом в партньорство с Фондация „Рома – Лом“ и Фондация „SAVE A CHILD“ от гр. Трондхайм – Норвегия. Проектът е на стойност 461 642 евро и ще се реализира в рамките на 25 месеца. Ще бъдат обхванати 350 деца от 0 до 6 г. в изолирани и бедни градски райони в Община Лом, с концентрация на проблеми, създаващи риск от бедност, социално изключване и маргинализация; 200 родители, настойници или обгрижващи лица. Общата цел на проекта е да се предостави подкрепа на деца в ранна възраст и семейства от уязвими групи от ромски общности в Община Лом за подобряване на достъпа до здравна

грижа, формиране на родителски умения, подобряване на семейната среда, повишаване на училищната готовност на децата, и ограничаване на предаването на бедността между поколенията

- Анализ и оценка на постигнатото в сравнение с предходни години

И през 2022 г. се запазва тенденцията към намаляване броя на учениците в повечето училища. Продължава да е тревожна тенденцията за намаляване на учениците в ОУ „Христо Ботев“, където учат учениците от кв. Младеново и кв. Хумата и в ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ - с. Замфир и ОУ „Св. Климент Охридски“ – с. Сталийска махала. Основна причина за това е големия брой деца, които заминават за чужбина заедно със своите родители. Продължава тенденцията за намаляване броя на учениците и в двете училища в село Ковачица.

Ситуацията през последните години показва, че осигурения удобен превоз на децата до учебните заведения е един от най-важните фактори за задържането на учениците в училище.

- Конкретни трудности и пречки, срещани при изпълнението на мерките

Независимо от тенденцията за намаляване броя на отпадналите от образователната система деца, проблемът остава доста сериозен. Той се утежнява и от напускането на учениците с Удостоверение за преместване, поради заминаването на родителите в чужбина. Проследяването на тези деца и ученици е изключително трудно и не може да се каже дали продължават образованието си.

Въпреки постигнатия напредък, налице са и редица трудности. Те са свързани с ниската мотивация на част от родителите от ромския етнос за получаване на образование на техните деца. Все още много млади роми продължават да остават без подходящо образование, рано да напускат или да не се включват в училищната система.

Таблица за изпълнени проекти

Мярка/процедура	Вид на участие – бенефициен т, партньор, асоцииран партньор	Бюджет на проекта – информация по общи (насочен и към всички) и целеви (насочен и към целевата група) мерки	Индикатор	Индикатор	Постигнат резултат
Наименование на проект			<i>Пример: Брой..... включени в</i> <i>да се посочи и и друг, заложен в проекта, дейността</i>	

Проект „Община Лом-в грижа за децата“ с административен Договор BG05M9OP001--2.004-0014-C04	Бенефициент	Общ бюджет 1 013 814.86 лв, в т.ч. за 2022 г. изразходени средства 256 257 лв.	Брой деца, получили подкрепа чрез услугите - за 2022 г. - 187 деца.	I.	Осигуряване на подкрепа и социална включеност на деца в ранна възраст и техните семейства, чрез подобряване на достъпа до здравна грижа, формиране на родителски умения, повишаване на училищната готовност на децата за включване в образователната система, както и предотвратяване на настаняването на деца в специализирани институции. За 2022 година от услугите в Центъра са се възползвали 110 деца и 131 родители
---	-------------	--	---	----	---

Община Медковец

През 2022 г. в община Медковец функционират следните образователни институции:

1) ДГ „Слънчева дъга“ – с. Медковец, с общо 54 деца /около 93% от ромски произход/. Работи се с три групи - яслена, смесена и подготвителна. За пътуващите деца от съседното населено място – с. Сливовик (5 бр.), всички от ромски произход, е осигурен безплатен транспорт. След отпадането на ангажимента родителите да заплащат такса за посещаването на децата в детските градини, броят на записаните и на редовно посещаващите ги деца се увеличи. Детската градина работи в сътрудничество с неправителствената организация „СТАРС“. Част от дейността на организацията е подпомагане на социалната интеграция и личностната реализация на групи в неравностойно положение (жени и деца в риск, бежанци, етнически малцинства); осигуряване на заетост и повишаване на професионалното равнище на гражданите и т.н. В тази връзка детската градина предоставя възможност на местни млади ромски педагози да практикуват и да се обучават в реална среда.

2) ДГ „Щурче“ – с. Расово, с 36 деца, /от тях около 95 % от ромски произход/. Те са организирани в яслена и смесена група. Детската градина е със статут на средищна, пътуващи са 15 деца от с. Аспарухово.

Проектите, по които се работи и в които са включени всички деца от двете детски градини, са: „Училищен плод“ и „Училищно мляко“; „Спорт за всички“ - за организиране на спортни игри и закупуване на уреди за спортуване за децата от съответните възрастови групи. Персоналът в детските заведения включва специалисти педагози, медицински лица, помощник-възпитатели и детегледачки. С децата със СОП работи ресурсен учител.

Материалната база е добре поддържана, с добре оборудвани кухни, в които храната се приготвя по всички изисквания и стандарти.

3) СУ «Отец Паисий», с. Медковец има статут на средищно и защитено училище за учениците от VIII до XII клас. В него се обучават 233 ученика; около 90 % от тях са от ромски произход. Училището разполага с 3 училищни автобуса, с които се превозват 84 пътуващи деца от 4 съседни села. В училището работят 29 педагози и 17 бр. непедagogически персонал. Въпреки усилията за подпомагане и задържане на децата в училище, нараства броят на отпадналите ученици, предимно от уязвими групи, основно по вина на родителите. Училището има партньорство с фондация С.Е.Г.А. Фондацията подпомага и развива граждански демократични структури на общности в неравностойно положение, като младежи,

малцинствени групи с фокус към ромите, деца в риск. Работи се по проект „Партньорство в училище – общност за преодоляване на неравенството и изключването“. През последните години (във връзка с обучението в електронна среда), училището получи дарения, с които закупи и предостави лаптопи и таблети за ползване от ученици, които нямат лични /предимно от ромски произход/.

През м. юни 2022 г. училището получи средства за деца от уязвими групи. Храната на всички деца в целодневна форма на обучение е безплатна и се приготвя на място в училищния стол. Продукти се предоставят и по проекти “Училищен плод“ и „Училищно мляко“.

Училището в с. Медковец, продължава традиционното сътрудничество с Центъра за междуетнически диалог и толерантност „Амалипе“. В проект «Всеки ученик може да бъде отличник» са включени всички желаещи ученици, предимно от ромски произход, с които се провеждат различни мероприятия с образователен и възпитателен характер.

По проект «Подкрепа за приобщаващо образование» са оборудвани кабинети, в които децата от уязвимите групи имат възможност за допълнителни часове със специалист-логопед и психолог.

Съвместно с РУ на МВР – Лом, МКБППМН и ръководството на училището в с. Медковец, се създаде Детско полицейско управление с 20 деца от 5, 6 и 7 клас. Провеждат се обучения на различни теми и практични занятия, за да се мотивират учениците да бъдат дисциплинирани и отговорни към себе си и съучениците си.

4) В ОУ «Христо Ботев», с. Расово учат 80 деца. Училището е с статут на средишно, защото в него се обучават ученици от с. Аспарухово (31 бр.) и от с. Долно Церовене (3 бр.). 99% от децата са от ромски произход. Училището работи по следните проекти: «Подкрепа за приобщаващо образование», «Равен достъп до училищно образование в условията на кризи», „Училищен плод“, „Училищно мляко“, „Спорт за всички“ и др.

5) МКБППМН при община Медковец работи предимно с деца от ромски произход, застрашени от отпадане от училище. В изградените два „Екипа за обхват“ са включени председателят на комисията, секретарят и двама обществени възпитатели. През 2022 г. са посетени на адрес 28 деца, предимно от ромски произход, проведени са много разговори с родители и настойници. Разгледани са 10 бр. възпитателни дела на малолетни и непълнолетни лица, всички от ромски произход. Местната комисия организира и проведе много образователни, спортни и забавни мероприятия. С ученици от двете училища бяха проведени тематични срещи по актуални теми, като: „Насилие между деца“, „Наркотични вещества“, „Вредата от алкохола и тютюнопушенето“, „Трафик на деца и сексуално посегателство над тях“, изнесен урок по безопасно движение по пътищата и др.

Въпреки ангажираността на местната администрация, социалните служби и служителите на МВР., съществуват единични семейства /фамилии/, които трудно се интегрират в обществото. Децата са най-потърпевши, защото родителите или отсъстват, или не се ангажират с тях, за да посещават редовно училище. Често пъти те дори са подтиквани от самите родители да извършват противообществени прояви /кражби /.

Община Монтана

В община Монтана е осигурена база, която покрива нуждите от детски градини и ясли. Подлежащите на задължително предучилищно образование от уязвими групи са записани и все по-редовно посещават детска градина. За това допринася промените на Закона за корпоративното подоходно облагане (ДВ бр.17/2022 г.), параграф 5, където бе извършена промяна на Закона за местните данъци и такси в раздел II Местни такси, с която отпадат таксите за детски ясли и детски градини, считано от 01.04.2022 г. От 01.12.2020 година

Община Монтана прие с решение на общинския съвет задължителното предучилищно образование на децата да започне от четири годишна възраст.

Община Монтана е наясно, че в сегрегираните ромски училища качеството на образованието е по-ниско, въпреки еднакво приложимите и изпълнявани национални учебни стандарти и програми. Отпадащите ученици там са повече, а броя на продължаващите образованието си в университети е малък. За подкрепа на образованието община Монтана изпълнява мерки за превенция на сегрегацията и мерки за десегрегация в училищата. Въпреки старанието ни, все още са налице фактори и обществени процеси, които затрудняват ефективността ни за преодоляване на първичната и вторична сегрегацията в сферата на образованието на местно ниво. Три от училищата в общината са с над 90 % деца от ромски произход. Това са НУ „Г. Бенковски” в кв. Кошарник гр. Монтана, ОУ „Св.Св. Кирил и Методий” с. Габровница, както и ОУ „Васил Левски” с. Смоляновци.

За всички деца в задължителна предучилищна възраст и за всички ученици, както от отдалечения квартал Кошарник, така и от всички населени места от общината, в които няма детски градини и училища е осигурен безплатен транспорт. По този начин всички деца и ученици, в т. ч. и от уязвими групи получават достъп до образование.

Община Чипровци

В община Чипровци има 2 учебни заведения - Основно училище „Петър Парчевич” и Детска градина „Детелина”.

Основно училище „Петър Парчевич” е средишно и защитено училище. В него се обучават 57 ученика, в паралелки от първи до седми клас. За учебната 2021-2022 година постъпили в първи клас са 4 деца и за това първи клас и трети клас се обучават в същата паралелка. В училището девет ученици са с ромски произход, като от тях 6-ма ученика са с един родител от ромски произход, а другият родител е от българската етническа група. Община Чипровци подsigурява транспорт за пътуващите ученици от всички населени места. Училището организира допълнителни занимания за деца с обучителни трудности, изготвя индивидуални програми за деца застрашени от отпадане. По време на епидемията от COVID – 19, бяха подsigурени устройства за обучение в електронна среда на всички ученици които нямат възможност сами да си подsigурят. Няма отпаднали деца от училище.

Активна е работата с родителите от уязвимите групи към училищния живот и мотивирането им за образованието на техните деца.

ДГ „Детелина“ е единственото детско заведение в общината. През 2019 г. беше напълно обновена по проект, спечелен от общината. В нея се отглеждат и възпитават деца от гр. Чипровци и останалите девет населени места. За пътуващите деца е подsigурен транспорт. В детското заведение през 2021-2022 г. се обучават 39 деца в общо 3 групи. Децата от ромски произход са 6, като един родител от ромски произход, а другият родител е от българската етническа група. Подлежащи за предучилищно обучение – 5 и 6 - годишни са 15 деца. Децата от ромската етническа група редовно посещават детската градина. Таксата за градината е поета изцяло от общината. Организирант се кампании за повишаване на осведомеността на ромските родители за техните отговорности за възпитанието, развитието, образованието на техните деца.

Община Якимово

Община Якимово има сравнително добре развита образователна структура. В Общината има 2 учебни заведения - СУ“Д-р Петър Берон” с. Якимово и детска градина “Слънчице ” с. Якимово с филиали във всички населени места на общината. В СУ” Д-р Петър Берон” се обучават 253 ученика и 105 деца в детската градина. От тях 80 % са от ромски произход.

Всички деца, независимо от техния произход са обхванати и посещават учебни занятия.

Провеждането на родителски срещи, посещение по домовете дава възможност за разговори и изясняване на проблеми и засилване на мотивацията за включване в образователния процес.

Провеждат се срещи на МКБППМН и учителите от училищата, с цел координация на действията за превенция на девиантното поведение.

В началото на учебната година са проведени срещи и разговори с родители на деца, подлежащи на задължителна предучилищна подготовка и е постигнат успех.

Подсигурен равен достъп до качествено образование

Включване на ученици от ромски произход в целодневна организация на учебния ден с осигурено хранене и транспорт .

В училището работи образователен медиатор, който подпомага приобщаването на родителите към образователния процес и спомага за по-ефективното сътрудничество с педагогическите специалисти.

2. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

Община Берковица

Първото тримесечие на 2022 г., премина под знака на Covid -19.Пандемията промени живота на всички нас. Община Берковица работи в защита на здравето и благосъстоянието на гражданите.

Бяха проведени кампании:

- За правата и задълженията на ромите като здравноосигурителни лица, за подобряване на здравните нагласи и поведение.
- -с подрастващите млади хора и с техните родители –кампании за начините на предпазване от нежелана бременност.
- с младите майки –кампании за значението на имунизациите и мотивирането им за редовното им прилагане, съгласно Националния имунизационен календар.
- кампании за значението на профилактичните прегледи сред ромското население и нуждата от тях.

Въпреки информационните кампании здравеопазването в ромската общност си остава значително ниско и проблемно. Ромското население няма добра здравна култура. Голяма част от тях са здравно неосигурени или с прекъснати здравни осигуровки. Голяма част от ромите нямат навици да посещават личен лекар или дентален.

В Община Берковица работи здравен медиатор - държавно делегирана дейност, с цел подобряване достъпа на ромите до здравните и социалните служби, преодоляване на културните бариери в общуването между ромските общности и медицинския персонал по места, оптимизиране на провеждането на профилактични програми сред ромското население, здравно образование на ромите и активна социална работа в общността.

- През изминалата година на 136 деца са направени планови имунизации, на 11 възрастни също е направена имунизация.

- На 149 човека са направени профилактични прегледи от тях 117 деца и 32 възрастни.
- Посещения при дентален лекар са потърсили 6 лица.
- През отчетения период 15 лица са възстановили здравноосигурителните си права.
- В ромския квартал в гр. Берковица развива дейност Център за обществена подкрепа. Дейностите в Центъра са насочени към превенцията и подкрепата на най-уязвимите семейства и деца.
- През отчетния период Община Берковица предприе действия за включване в Програма РОМАКТ, която е съвместна програма на Европейската комисия и Съвета на Европа.
- Тя цели увеличаване на капацитета на местните власти за разработване и прилагане на приобщаващи политики и планове за социалното включване на уязвими ромски общности. В сравнение с предходната година ромите са подобрили своите здравни навици.

Община Бойчиновци

Достъпът до здравни грижи на ромското население в община Бойчиновци не е на добро ниво. По неофициални данни, около 67% от ромското население е без здравни осигуровки, което го лишава от всякаква възможност за достъп до здравни грижи. В община Бойчиновци няма болнични заведения, което е един от основните проблеми, тъй като населението е предимно от възрастни хора и се срещат трудности с придвижването до областния град Монтана, за ползване на специализирана медицинска помощ. Ромското население в общината няма добра здравна култура. Основните проблеми със здравето на населението произтичат предимно от заболявания, свързани със застаряване на населението и с широкото разпространение на рисковите фактори, породени от стила на живот на населението, безработицата, намаляването на доходите на голяма част от населението, влошената структура на разходите и потреблението, тютюнопушенето, злоупотребата с алкохол, психосоциален стрес. Училищното здравеопазване се осигурява от четири медицински специалисти (4 фелдшери и 1 мед. сестра), работещи в здравните кабинети в училищата и детските градини от общината. Здравните грижи за населението се осигуряват от 5 лекарски и 1 стоматологична практика, които обслужват населените места в общината.

Ключови проблеми : незадоволително здравно и стоматологично обслужване на населението от общината; ограничен избор на селското население на личен лекар; висок процент на заболяемост от сърдечно-съдови заболявания, хипертония, диабет и други хронични заболявания, висока смъртност през последните години; труден достъп до здравни услуги, поради голям процент на хора с неуредени здравноосигурителни вноски; отдалечеността на голям брой от населените места в общината до Центъра за спешна медицинска помощ в гр. Монтана затруднява медицинското обслужване на населението при спешни случаи.

Целите на ОПД на община Бойчинвци са следните:

- Подобряване на достъпа до здравни грижи;
 - Повишаване на здравната култура и информираността на ромите по здравни въпроси.
- Отчет по изпълнени дейности, вкл. период на изпълнение, отговорни за изпълнението, резултати, устойчивост на резултатите, въздействие на резултатите върху обхванатите от мярката, като и друга информация, относима до мярката.**

Мярка/процедура	Вид на участие – бенефициент, партньор, асоцииран партньор	Бюджет на проекта – информация по общи (насочени към всички) и цели (насочени към целевата група) мерки	Индикатор	Индикатор	Постигнат резултат
Наименование на проект			Пример: Брой... ... включен и в да се посочи и друг, заложен в проекта, дейността	
Обхванати бременни в първият триместър от бременността за консултации с лекар специалист в селата			7		
Проведени беседи за начините за предпазване от нежелана бременност и за риск от раждане на деца с вродени аномали и наследствени болести в селата			4		Полово ограмотяване
Съдействие при регистриране на новородени деца при личен лекар			6		Достъп до профилактика и здравни грижи
Беседи за значението на имунизациите за деца			2 беседи с 9 участници и общо		Физическо и психическо здраве и достъп до детско заведение.
Имунизирани деца			13		

Анализ и оценка на постигнатото в сравнение с предходни години:

- По този приоритет през 2022 година, общината също може да отчете минимален напредък
- В голямата си част проблемите свързани със здравеопазването на ромската общност на територията на общината остават без значителна промяна:

- Недостатъчни са профилактичните прегледи за здравно неосигурени лица, осигурени от мобилни кабинети по национални програми на МЗ. Здравно неосигуреното население на общината има необходимост от такива, свързани с хроничните заболявания на населението писани по-горе.
- Необходимо е обсъждане на законодателни и застъпнически мерки за повишаване на обхвата на здравно осигурените лица в неравностойно положение. В община „Бойчиновци“ здравно- неосигурени са около 58%.
- Отдалечеността на общината от болнични заведения е също постоянен проблем.

Конкретни трудности и пречки, срещани при изпълнението на мерките:

- Дейностите отчетени по този приоритет за предимно дейностите извършвани от здравния медиатор;
- Конкретните проблеми, които се отчитат остават в голямата си част непроменени, а именно:
 - Отдалечеността на общината от центровете за медицинска помощ е основен проблем;
 - Друг проблем е големият брой здравно неосигурени (над 58%);
 - Ниска здравна култура;
 - Ниска сексуална култура сред младежите;
 - Необходимост от повече дейности по превенция на ранните бракове;
 - Необходимост от повече мобилни прегледи за профилактика на хронични болести;
 - Необходимост от повече дейности по превенция и профилактика на хронични болести като: диабет, сърдечни заболявания и др.

Община Брусарци

Осигурява се равен достъп до здравеопазване. Във с. Крива бара, с. Василевци и гр. Брусарци са отдадени помещения на общопрактикуващите лекари за обслужване на населението. В училищата и детските градини стриктно се спазва и прилага действащата нормативна уредба за здравословно хранене на учениците и децата. Организирант се профилактични прегледи и ваксинации сред децата.

От 2019 г. има назначен здравен медиатор. Работата на здравния медиатор включва и работа на терен. Медиаторът обхожда рискови групи, семейства и провежда беседи за здравеопазването, съобщава на родителите, когато децата трябва да бъдат имунизирани. Информира лица от ромската общност за здравноосигурителните им права и задължения и за правата им като пациенти, съвместно с личните лекари. Текущата ежедневна работа на здравния медиатор е свързана с решаване на казуси от здравен характер, консултации, подготовка на документи, следване на процедури за явяване пред ТЕЛК, ДЕЛК, НЕЛК, ЛКК придружаване на лица до здравни институции, настаняване в здравни заведения.

Няма данни за дела на здравно неосигурените лица. В община Брусарци 350 лица (вкл. деца) са с различни увреждания - 80% са от ромски произход. Няма лица болни от Спин и венерически заболявания. През 2022г има регистрирано раждане на една непълнолетна

Община Вълчедръм

Подобряването на здравето на всички граждани е в основата на провежданите политики в областта на общественото здраве. Това е и основната причина, поради която основните цели по приоритет „Здравеопазване“ са фокусирани основно върху превенцията на хронични незаразни заболявания, промоция на здравето и подпомагане на лицата от уязвими групи по отношение получаването на достъп до здравни грижи и здравно обслужване.

Достъпът до здравни услуги за лицата от уязвими групи е гарантиран посредством посредничеството на здравните медиатори. На територията на община Вълчедръм има двама здравни медиатори, чието наличие, с оглед на застаряващото население в общината, и високия процент безработни и неосигурени лица, лица от уязвими групи, ги прави крайно недостатъчни. Немалък е и приносът на медицинските специалисти, заети в сферата на училищното здравеопазване, и чиято главна задача е да гарантират здравето на обхванатите в системата на предучилищното и училищното образование и ученици. Броят на заетите в сектор „Училищно здравеопазване“ наброява 9 специалисти, сред които медицински специалисти, фелдшери и лаборанти. Благодарение на техните усилия, през 2020 година на 89% от децата и 76% от учениците за област Монтана са извършени годишни профилактични прегледи.

По отношение на детското здраве, общия брой диспансеризирани деца на територията на община Вълчедръм е 11 за 2020 година, като с тях общият брой (регистрирани от предходни години) диспансеризирани деца и ученици е 62. Сред водещите заболявания са: астма (4 деца); желязонеодоимъчни анемии и други поведенчески и емоционални разстройства (2 деца); генерализирани разстройства в развитието - детски аутизъм (1 дете), други неточно определени болести на сърцето, нефрозен синдром (1 дете).

Налага се изводът, че патологията в ученическа възраст се увеличава.

Оперативна цел: Равнопоставеност в достъпа до качествено обществено здравеопазване и подобряване на здравословното състояние на населението в обособените уязвими етнически общности, с концентрация на бедност.

Общи цели:

1. **Подобряване на майчиното и детското здравеопазване в обособените уязвими етнически общности с концентрация на бедност. Системно провеждане на дейности, осигуряващи здравните аспекти на ранното детско развитие –Здравните медиатори, както и медицинските специалисти заети в училищното здравеопазване активно**

съдействат на личните лекари при реализиране на дейностите, свързани с подобряването на майчиното и детското здравеопазване. Извършваните от тях дейности се свеждат до организиране и провеждане на кампании и беседи за подобряване информираността на лицата в неравностойно положение, изготвяне на справки и анализи, и др.

1. Подобряване на достъпа до качествено обществено здравеопазване на лица, намиращи се в ситуация на бедност и социална уязвимост – Част от работата на здравните медиатори е свързана с оказване на съдействие при подпомагане на достъпа до здравеопазване на лица от уязвими групи.

2. Повишаване на информираността в областта на общественото здраве – Реализирането на дейности за повишаване информираността на населението по отношение на общественото здраве е част от работата на здравните медиатори. Дейностите се осъществяват основно чрез провеждане на индивидуални и/или групови разговори и беседи. Съобразно създалата се ситуация и влошените епидемиологични условия във връзка с COVID 19, здравните медиатори и медицинските специалисти, заети в сферата на училищното здравеопазване работят съвместно с екипите на РЗИ и личните лекари за повишаване информираността на населението относно действащите противоепидемични мерки, и увеличаване на процента ваксинирани лица.

3. Развитие на концепцията за здравна медиация – При липсата на диагностично консултативен център на територията на общината, липсата на лични лекари, с практики извън общинския център Вълчедръм, и недостатъчния брой здравни медиатори следва да бъдат ревизирани политиките по отношение опазването на общественото здраве. На територията на общината реализират практики сравнително малък брой лични лекари, част от които са в предпензионна възраст, а сред младите лекари липсва желание и мотивация за професионална реализация в малките населени места. Броят на медицинските специалисти – медицински сестри, също е ограничен и недостатъчен. Част от медицинския персонал, ангажиран в училищното здравеопазване е в пенсионна възраст, което налага няколко образователни институции да бъдат обслужвани от един специалист съобразно утвърден предварително график.

4. Подобряване на комунално-битовите условия в публичната среда на ромските квартали за осигуряване на живот в здравословна и чиста среда на обитателите им за превенция на появата и разпространението на инфекциозни болести – Усилията на община Вълчедръм са насочени към подобряване и поддържане на комунално-битовите условия в публичната среда.

5. Осигуряване на устойчиво изпълнение на политиката по отношение

провеждането на ваксинапрофилактиката и разширяване на обхвата на ваксинираните лица с оглед изпълнение на имунизационния календар, националните ваксинационни програми и поддържане на висок имунизационен обхват – В това отношение медицинските специалисти и здравните медиатори оказват пълно съдействие на личните лекари, благодарение на което на територията на общината процентът на неваксинираните лица е сведен до минимум.

Община Вършец

Кратко представяне на приоритета

Цели на приоритета:

1. Повишаване на здравната култура и информираност на ромското население;
2. Подобряване на профилактичните дейности сред ромското население.

Достъпът до здравни услуги се гарантира чрез посредничеството на здравните медиатори, които са свързващо звено между уязвимите групи от населението и системата на здравеопазването. В град Вършец работят пет общопрактикуващи лекари.

Здравния медиатор и ОПЛ работят съвместно за провеждане на планови имунизации, профилактични прегледи, консултации.

Със съдействието на здравен медиатор се извършват мероприятия в общността за имунизационни кампании, кампании свързани с майчино и детско здравеопазване, извършване на детско педиатрични прегледи и кардиологични с мобилна техника .

Основни дейности върху които се работи са:

- ✓ Повишаване на здравната култура на ромите
- ✓ Провеждане на задължителни имунизации.
- ✓ Проследяване на профилактични прегледи на деца и възрастни

Друг сериозен проблем представлява здравната неосигуреност сред ромското население. Заради липсата на постоянна работа, голяма част от тях са здравно не осигурени.

Община Георги Дамяново

Здравеопазването в община Георги Дамяново е приведено в съответствие със законовите изисквания на здравната реформа. На територията на общината е регистрирана и функционира една индивидуална лекарска практика. Населението от 13-те населени места в общината се обслужва по график. В общината няма функционираща медико-диагностична лаборатория, в определени дни идват лаборанти и специалисти от Диагностично-консултативен център в гр.

Монтана. В общината няма изградена болница и кабинет за спешна помощ. Населението на общината ползва болнична помощ в гр. Монтана.

Независимо от това, че здравеопазването е изцяло на издръжката на Националната здравна каса, общинското ръководство не може и не се дистанцира от тази социална функция. Към дейността по здравеопазване спада издръжката на медицинския персонал и здравните кабинети в детската градина и училищата.

1. Намаляване на неравнопоставеността в достъпа до здравни грижи на уязвими семейства и деца и риск

- ✓ Намаляване на бременностите в юношеска възраст и профилактика на вродени аномалии и наследствени заболявания.

- Провеждане на беседи с подрастващите и младите хора и с техните родители за начините за предпазване от нежелана и ранна бременност, рисковете, които крие тя и риск от раждане на деца с вродени аномалии и наследствени болести

2. Подобряване на профилактичните дейности сред ромското население

- ✓ Своевременно регистриране на новородените и децата при личен лекар

Издирване на деца без личен лекар и разясняване пред родителите им важноста за регистрирането им.

- ✓ Редовно провеждане на профилактични прегледи за съответната възрастова група.

Провеждане на гинекологични и онкологични прегледи

Профилактични прегледи за здравнонеосигурени лица; веднъж годишно

- ✓ Превенция и контрол на ХИВ, туберкулоза и сексуално предавани инфекции сред уязвимите ромски общности.

Интерактивни обучения за млади хора по метода „връстници обучават връстници.“

1. Повишаване на здравните знания и информираност на ромското население

- ✓ Обучение на лица от ромската общност за техните задължения и права като пациенти.

Създаване на извънкласни форми за здравно образование в училищата с включване на ромски деца. Проект „Равен достъп до училищно образование в условията на кризи ” Проектът се финансира от Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“.

Община Лом

-Кратко представяне на приоритета

Основните цели и задачи, свързани със здравеопазването са заложи в Плана, както следва:

1. Намаляване на неравнопоставеността в достъпа до здравни грижи на уязвими семейства и деца в риск, чрез повишаване на обхвата и включването им в здравната система;
2. Осигуряване на училищно здравеопазване;
3. Предоставяне на индивидуални консултации в общността;
4. Ранна регистрация на бременните, наблюдение по време на бременността и своевременната хоспитализация;
5. Подобряване на информираността за здравословното хранене на новородените и малките деца;
6. Подобряване на профилактичните дейности сред ромското население, чрез своевременно регистриране на новородените и децата при личен лекар и редовно провеждане на профилактични прегледи за съответната възрастова група, както и превенция и контрол на ХИВ, туберкулоза и сексуално предавано инфекции сред уязвимите ромски общности;
7. Повишаване на здравните знания и информираност на ромското население, чрез провеждане на обучения в общността и обучения на здравните медиатори;

-Отчет по изпълнени дейности, вкл. период на изпълнение, отговорни за изпълнението, резултати, устойчивост на резултатите, въздействие на резултатите върху обхванатите от мярката, като и друга информация, относима до мярката

Една от основните цели в сферата на здравеопазването е да се осигури равен достъп до качествени здравни грижи и профилактични програми за всички граждани в община Лом, включително и на ромското население.

Проблемът със здравеопазването в ромската общност е комплексен, тъй като голяма част от лицата са неосигурени или с прекъснати здравно-осигурителни права и заболяванията са в резултат на лошите условия за живот. Извършените дейности в този приоритет са с цел осигуряване на равенство в достъпа до здравни услуги и превантивни програми; реализиране на социалната политика на Община Лом за различните уязвими групи, в т.ч. интеграцията на ромите и др. социални дейности за повишаване на здравните знания и осигуряване на достъп до здравна информация.

През 2022 г. в Община Лом на трудов договор работят четирима здравни медиатори, чиято функция е посредничество в процеса на осигуряване на достъп до здравни услуги на представителите на уязвимите малцинствени групи. Значим остава проблемът за проследяване и евентуално лечение на здравно неосигурените лица, обхванати в програмите за туберкулоза, при които е открит здравен проблем при профилактичното изследване. Проблем има и в изпълнението на задължителните имунизации на децата, при които няма данни за проведени такива, съгласно Имунизационния календар на Република България. Имунизационната схема за възрастта е непълна, нямат избран личен лекар и/или нямат постоянна адресна регистрация.

От представените регистрационни карти за дейността на здравните медиатори през 2022 г. са извършени следните дейности:

- съдействия за осъществяване на планови имунизации на деца – 37 бр.;
- съдействия за осъществяване на профилактични прегледи на възрастни – 6 бр.;
- консултация по здравен казус – 109 бр.;
- попълване на документи по здравен казус – 21 бр.;
- следване на процедури по здравен казус – 15 бр.;

- съпровождане до здравни институции – 78 бр.;
- възстановяване на здравноосигурителни права – 30 бр.;
- патронаж в общността по здравен казус – 113 бр.;
- консултация по социален казус – 61 бр.;
- попълване на документи по социален казус – 456 бр.;
- следване на процедури по социален казус – 400 бр.;
- съпровождане до социални институции – 14 бр.;
- патронаж в общността по социален казус – 14 бр.
- превенция на заболяването като здравно-информационно мероприятие – 0 бр.;
- брой раздадени здравно-информационни материали, свързани с ограничаване разпространението на Ковид-19 – 1010 бр.;

През 2022 г., в сравнение с предходните няколко години се наблюдава запазване на броя на ражданията в общината. През 2019 г. са родени - 234 деца, през 2020 г. са родени 321 деца, през 2021 г. са родени 246 деца, а през 2022 г.-261 деца. Същото се наблюдава и при броя на ражданията на майки под 18 - годишна възраст за 2019 г. са 30 броя, за 2020 г. броят на непълнолетните родилки е 20, за 2021 г. броят на непълнолетните майки е 18 бр, като 6 от тях са малолетни, а най-малката е на 14 г., а за 2022 г. броят на непълнолетните родилки е 24 броя, в т.ч. 5 броя са под 16 години, като най-малката е на 13 години. В тази връзка здравните медиатори съвместно с личните лекари съдействат за издирване и ранно регистриране на бременни жени и последващо наблюдение от ОПЛ/АГ.

С цел решаване на проблемите продължава работата за повишаване на здравната култура сред малцинствата, провеждане на профилактични прегледи на здравно-неосигурени лица в неравностойно положение.

- **Анализ и оценка на постигнатото в сравнение с предходни години**

Въпреки извършените дейности наблюдението показва, че масово хората отказват да се лекуват поради финансови проблеми, които се формират в социалната и икономическа среда на живот. Общинската администрация не може да упражнява контрол върху дейността на личните лекари, касаещи профилактиката и здравната просвета, която провеждат с населението от ромски произход и с гражданите, живеещи при сходни условия на тях.

- **Конкретни трудности и пречки, срещани при изпълнението на мерките**

При реализиране на целите, срещаните проблеми и трудности са:

- незадоволителен обхват на профилактичните прегледи сред ромската общност в резултат на:

- нередовни здравни осигуровки;
- липса на избор на семеен лекар;
- ниска грамотност и липса на здравна култура.
- липса на достатъчно здравни медиатори за работа сред ромската общност;
- незадоволителни нагласи сред ромската общност за интегриране към общо профилактичните дейности за по-добро здраве.

Община Медковец

На територията на общината функционират две лекарски практики, а в определени дни от седмицата работят трима стоматолози. В детските градини и в училищата са осигурени медицински специалисти.

Няма точни данни за лица от ромски произход, които са здравно неосигурени.

Основна роля за повишаване на здравната култура сред ромското население има работата на здравните медиатори. Дейността им през 2022 г. може да се обобщи в провеждането на следните по-важни мероприятия:

1. Помощ и съдействие на лица, поставени под карантина или диагностицирани с COVID и проведени беседи за ползата от ваксините; подпомогнати са 19 човека.

2. Попълване на документи и оказване на консултации за възможността за предоставяне на здравни и социални помощи – 187 лица.

3. Консултация и съдействие по подаване на молби до ДСП – Монтана за инвалидни приспособления - 24 бр.

4. Проведени здравни беседи и срещи, някои от тях съвместно с представители на РЗИ – 15 бр. Те са насочени към млади хора и семейства от ромския етнос в с. Медковец и с. Расово.

По-важни теми: „Епидемията COVID-19“, „Болести, предавани по полов път“, „Ранна бременност“ „Наркотични вещества – въздействието им върху организма“, „Агресия над жените“, „Ранни бракове“ и др.

5. Провеждане на беседи и работа с деца в детската градина и училището в с. Медковец на тема „Хигиенни навици“ – 183 обхванати деца.

6. Насочване към специализирани медицински услуги – 18 лица от ромски произход.

7. Получили еднократни помощи от ОбС за 2022г. – 15 лица от уязвими групи, за лечение и 6 – за покриване на таксите за обучение на студенти (от тях 5 са от ромски произход).

8. Общината работи по проект „Топъл обяд в община Медковец“, в който около 90 % от потребителите са деца и възрастни лица от ромски произход; те получават безплатна храна. В проекта са включени съпътстващи мерки, по които се оказва експертна помощ на потребителите.

Община Монтана

В началото на 2022 г. опасността от инфекцията Ковид 19 все още бе реална и община Монтана продължи да бъде част от глобалните всеобщи усилия за борба със заболяването. За най-бедните и маргинализирани групи пандемията оформи два основни аспекта на въздействие и последици – здравен и социално-икономически. За съжаление, кампаниите за ваксинация срещу Ковид не успяха да обезпечат процеса и именно в тези групи дейността остана с най-ниско покритие. Много сериозен проблем за нагласите на общността оказаха фалшивите и подвеждащи новини и послания срещу ваксините.

В кварталите Огоста и Кошарник целогодишно местните здравни медиатори изпълняваха превантивната си дейност. Хората бяха максимално информирани и консултирани за заболяването и необходимостта от спазване на наложените ограничителни мерки. През месеците се поддържаха редовна комуникация и координация с Дирекция „Надзор на заразните болести“ към РЗИ-Монтана. Институцията си партнираше със здравните медиатори при изпълнение на промо и превантивни дейности сред общността, периодично се осигуряваха полезни здравно-информационни материали. Най-ценен резултат за всички ни бе, че заболяемостта в тези квартали остана неочаквано ниска, по-ниска от средните за други райони на община Монтана.

Ромите в посочените зони на маргинализация - кв. Кошарник, кв. Огоста и с. Доктор Йосифово, като цяло имат сходни здравни показатели с националните за етноса, а именно: по-висока заболяемост, по-ниска продължителност на живота и по-висока смъртност, особено при децата. Разбира се, тук трябва да се има предвид, че не всички роми, живеещи в тези зони

са маргинализирани, както и това, че здравният статус на най-маргинализираните семейства в тези зони, определено се отличава от този на средностатистическите ромии в община Монтана. За съжаление, трябва да отбележим, че влошаването на здравните показатели при тях е още по-осезаемо. Обикновено, най-маргинализираните семейства живеят в покрайнините на определените зони. Те са в извън регулираните части на кварталите, нямат постоянни доходи, не са обхванати с подпомагане от действащата социалната система в страната, отпаднали са и от системата на здравеопазването, по-често и по-рано отпадат от системата на образованието. Затова подходът и усилията на община Монтана в сферата на здравето са насочени не толкова към ромите въобще в обособените райони, колкото към най-маргинализираните и рискови семейства от етноса.

Бедността и изолацията на маргинализираните семейства в трите райони, предопределят лоши битови условия, наличие на ранни бракове, липса на здравни навици, по-висок риск за разпространение на заболявания, ненавременна профилактика и лечение на социално значими заболявания, превръщайки се в хронични. Най – сериозния проблем е, че голяма част от общността в трудоспособна възраст е с прекъснати здравноосигурителни права и на практика са извън системата на здравните грижи.

Провеждането на имунизации от задължителния имунизационен календар на РБ е една по-трудно изпълнявана дейност в ромската общност, където най-често се наблюдават пропуски. Тази негативна тенденция бе засилена в периода на ваксинационната кампания срещу Ковид 19, където негативното говорене срещу ваксините и фалшивите новини и информация в публичното пространство, оказаха влияние в общността. Доверието във ваксините като цяло драстично се срина.

Ограниченият достъп до здравни услуги, включително до услуги предоставящи първичната извънболнична медицинска помощ, е проблем за селата от състава на община Монтана, както и за кв. Кошарник на град Монтана. Въпреки усилията на Община Монтана да осигури облекчения и подпомагане при осигуряването на база и кабинети за ОПЛ в тези райони, липсата на държавна здравна политика по въпроса го прави нерешен към момента.

С Решение № 493/27.07.2021 год. на Общински съвет, Община Монтана прие: „План за действие на Община Монтана в изпълнение на Областната стратегия за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация за периода 2021-2023 г.“. В приоритет „Здравеопазване“ от документа са идентифицирани конкретни цели и мерки към тях, но е необходимо широко партньорство между институции, имащи отношение към здравеопазването в община Монтана.

Поставените цели и изпълнените дейности и резултатите за 2022 г. са:

➤ **Подобряване обхвата на действащите програми по майчиното и детското здравеопазване в обособените уязвими зони и в отдалечени населени места на община Монтана с концентрация на бедност. Провеждане на информационни и мотивиращи дейности за повишаване знания и умения, осигуряващи правилно и здравословно ранно детско развитие;**

Не бихме могли да отчетем дали и какви мобилни кабинети са планирани от МЗ да изпълняват профилактични дейности на територията на община Монтана за 2022 г., но за този период нямаше осигурени такива. Поради тази причина, профилактични дейности с мобилни

кабинети – мамограф, акушеро-гинекологичен, педиатричен /в т.ч. за имунизации/, за социално значими заболявания, заложен в плана на Община Монтана, не бяха изпълнявани.

Здравните медиатори в Община Монтана са петима. Проблемът - деца без лични лекари на територията на трите зони на висока уязвимост в община Монтана – кв. Кошарник кв. Огоста и с. Доктор Йосифово не е съществен. За периода са идентифицирани общо 3 случая на здравните медиатори, в които деца временно са били без лични лекари, основно поради това, че са родени или идващи от чужбина.

Изпълнението на имунизации от задължителния имунизационен календар бе затруднено, поради спад на доверието във ваксините. Здравните медиатори поддържаха целогодишно комуникация с ОПЛ, чиито практики има компактно регистрирани пациенти от трите зони на повишен риск. Провеждани са и промо дейности на терен за осигуряване на дейността. За 2022 г. са осъществени 16 патронажа в най-маргинализираните семейства по теми свързани с майчиното и детско здраве, като половината от тях са били конкретно за повишаване знанията и доверието в имунизациите. Обхванати са над 250 родители от кв. Кошарник, кв. Огоста и с. Габровница, предоставени са около 150 бр. брошури и имунизационни календари с ваксините от задължителния имунизационен календар на РБ. Дейностите оказват отрезвяващ ефект в общността и противодействат пряко на влиянието на фалшивите и подвеждащи новини и информация, които въздействат най-силно, именно в изолираните среди.

Мярката за своевременно обхващане на здравнонеосигурените бременни с АГ консултации е изключително значима за превенция на детската смъртност и инвалидизация. За съжаление, Наредба 26, която е част от превенцията, не вървеше с нужния ефект, поради нежелание на гинеколозите да работят с нея. Очевидно има административни пречки в изпълнението ѝ. Наредбата се популяризира от здравните медиатори в община Монтана, но много малка част от здравнонеосигурените жени в трите рискови зони са се възползвали от нея. Една от възможностите, която компенсираше този проблем бе дейността на здравния център в кв. Кошарник, където АГ изпълняваше медицинска дейност безплатно със съдействието на здравни медиатори. През 2022 г. са прегледани общо 20 жени.

За превенция на ранната бременност през 2022 г. са проведени общо 4 здравни сесии. Обикновено промо дейности се изпълнява от експерти на РЗИ, които провеждат дейността на терен със съдействието на здравните медиатори. Допълнително в патронажи са обхванати 80 младежи от най-маргинализираните семейства в трите зони на риск. Здравните медиатори информират целогодишно за контрацепция. През 2022 г. са съдействали за осигуряването и поставянето на спирали за 17 жени, напълно безплатно. Дейностите в мярката допринасят за намаляване броя на нежеланата и ранната бременност в маргинализираните семейства, където те присъстват най-вече.

➤ Подобряване достъпа до здравни услуги от обществено здравеопазване и профилактичната дейност на лица, намиращи се в ситуация на бедност и социална уязвимост;

Промотивната дейност за превенция на ХИВ и други сексуално предавани инфекции е една от приоритетните дейности за здравните медиатори. За 2022 г., три пъти в година, а именно: през месец февруари, през месец май във връзка с международния ден на заразени с ХИВ и през месец декември във връзка със световния ден за борба със заболяването, са провеждани събития съвместно с експерти от РЗИ – Монтана. В кв. Кошарник и кв. Огоста са обхванати

общо 50 младежи и жени, проведени са общо 20 анонимни изследвания, предоставени са над 150 бр здравни материали. Мярката дава възможност да се повиши информираността за превенция на сексуално предаваните инфекции в общността и да се осъзнае важността на личната отговорност и поведение за ограничаването им.

През месец март и във връзка с международния ден за борба с туберкулозата в кварталите с компактно живеещо ромско население на гр. Монтана бяха изнесени информационни пунктове за консултации на терен по въпроси свързани със симптоми, лечение и превенция на заболяването. Дейността бе изпълнена съвместно между експерти на РЗИ – Монтана и здравни медиатори. Като допълнение на мярката за превенция на заболяването можем да отбележим и сътрудничеството между здравните медиатори и диспансера в МБАЛ „д-р Стамен Илиев“. Това дава възможност за издирването на трудно откриваемите болни в продължителна фаза, контактни лица, включително и преждевременно напусналите лечебното заведение. Промотивната дейност в райони с концентрация на бедност и сътрудничеството с лечебното заведение допринася за ограничаване разпространението на туберкулозата в община Монтана. Съществена роля за подобряване достъпа до здравни услуги, профилактична и промо дейности на лица, намиращи се в ситуация на бедност и социална уязвимост през 2022 г. имаше здравният център в кв. Кошарник. В него здравните медиатори са провели над 200 консултации по индивидуални казуси, проведени са 4 здравно информационни срещи, 3 беседи, приети и предоставени в последствие на общността 1200 хигиенни пакети от БЧК /на два транша/. Тук бяха проведени около 60 прегледи – вътрешни болести и АГ и около 40 изследвания за СПИН, Хепатит В, кр. захар. Центърът предоставя целогодишно услуги в близост до общността. За съжаление, поради напускане на здравния медиатор в с. Габровница, през втората половина на 2022 г. здравният център в селото почти не е имал дейност. През 2023 г. предстои да бъде назначен нов здравен медиатор.

➤ **Повишаване на информираността в областта на общественото здраве, превенцията на заболявания, семейното планиране и репродуктивното здраве;**

Дейностите за повишаване на информираността и здравната култура в общността са много добре организирани съвместни мероприятия, основно между здравните медиатори и експерти от РЗИ Монтана. За съжаление, поради липса на финансиране, не са провеждани местни здравни кампании извън тези, които се изпълняваха на национално ниво - за туберкулоза и ваксинационната, „+ мен“ . Целогодишно обаче, са провеждани – беседи, дискусии, здравни сесии. Някои от тези събития бяха: **В партньорство с РЗИ – Монтана** - Две дискусии в 6-то СУ „Отец Паисий“ и ПГЛП на гр. Монтана за вредата от тютюнопушенето; здравни демонстрации на тема „Хигиена“ в ДГ 8 „Пролет“ и Начално училище „Георги Бенковски“ в кв. Кошарник; четири здравни беседи с млади майки в кв. Огоста и Кошарник за здравословно хранене, кърмене, сексуално предавани инфекции и контрацепция. **В партньорство с други институции:** БЧК и Младежки център - Пет здравни сесии за превенция на инфекциозните болести и хигиена. ОБСНВ-Монтана - една здравна дискусия с младежи от кв. Кошарник за зависимости и трафик на хора. В тези мероприятия са участвали около 100 младежи, ученици и деца, около 60 жени от маргинализирани семейства. Предоставени са над 500 бр. здравни материали по темите. Тази мярка доставя масивен информационен поток в общността, който допринася значително за повишаване здравната култура, промяната на нагласи, намаляване влиянието на вредните практики именно в най-уязвимите групи.

Националната ваксинационна кампания „+ мен“ имаше за цел да противодейства на фалшивите новини и да повиши доверието във ваксините срещу Ковид 19. През 2022 г. здравните медиатори периодично консултираха най-рисковите групи в общността /хората с хронични заболявания и над 65 г./ за важността и ефективността на ваксините. В посещенията „от врата на врата“ за времето на кампанията са обхванати над 200 души от кв. Кошарник и Огоста на гр. Монтана.

Един от съществените проблеми в общността е големият брой здравнонеосигурени. Тук здравните медиатори срещат най-сериозните трудности за хората при решаването на казуси. Въпреки информационната дейност, която провеждат на терен за ползата от това да си здравноосигурен, една много малка част успяват да възстановят статуса си, основно в ситуация на спешност. По-сериозното измерение на проблема за съжаление се свежда до липса на възможности, а не до липса на осъзнаване. За 2022 г. по въпроса са консултирани около 70 души.

През месец октомври 2022 г. в кв. Кошарник на гр. Монтана се регистрира повишена заболяемост от Хепатит А. Във връзка с превенцията на заболяването в консултации, патронаж, здравни сесии и индивидуални казуси бяха обхванати над 300 души, предоставени бяха хигиенни пакети и дезинфектанти. В резултат на дейността в края на годината ситуацията бе овладяна.

➤ **Запазване концепцията за здравната медиация;**

Община Монтана запази пет щатни позиции за здравни медиатори на делегиран бюджет за 2022 г. Всички са осигурени, разполагат с работни кабинети, достъп до интернет, мониторинг и отговорник за дейността. Към средата на годината един от здравните медиатри напусна по собствено желание, но община Монтана ще запази щата, ще обучи и назначи нов човек на позицията. През 2023 г. ще работят петима здравни медиатори. Те остават с ключова роля в изпълнението на мерките в ромска общност и сред уязвими групи.

➤ **Развиване на местни неформални обединения от хора и доброволчество в обособени ромски райони от община Монтана с концентрация на бедност за осигуряване на представителство на уязвимите и възможности за взимане самостоятелни решения;** По тази мярка Община Монтана постигна сериозен напредък в годините от 2019 г. По проекти бяха формирани инициативни групи в общността, които дискутираха и изпълняваха доброволческа дейност в обществена полза по приоритетни въпроси. Въпреки трудностите, през 2022 г. е запазено едно ядро от 10 жени и 8 младежи, които бяха основния доброволчески екип на здравните медиатори за ограничаване разпространението на Хепатит А в края на годината.

➤ **Отчет по изпълнени дейности, включително период на изпълнение, отговорни за изпълнението, резултати, устойчивост на резултатите, въздействие на резултатите върху обхванатите от мярката, като и друга информация, относима до мярката.**

Община Чипровци

Здравеопазването в община Чипровци се осъществява чрез две лекарски практики и филиал на Центъра за спешна и неотложна медицинска помощ гр. Монтана. Лекарските практики се намират в гр. Чипровци, но личните лекари пътуват в определени дни от седмицата в останалите села, в които имат пациенти. Работещите зъболекарски практики на територията на община Чипровци са три – в гр. Чипровци и една в с. Превала. В сградата на спешния център функционира зъболекарски кабинет, който работи всяка неделя. Здравната култура на ромската етническа група в общината се повишава. Няма раждания на майки под 18-годишна възраст. Населението е информирано за възможността за безплатна имунизация за COVID-19 и за извършване на безплатни анонимни изследвания за ХИВ/СПИН и „сексуално предавани инфекции“ (СПИ), вирусни хепатити и туберкулоза.

Община Якимово

На територията на общината към момента работят двама общопрактикуващи лекари. Те работят с медицински сестри и освен пряката си медицинска дейност, извършват и редовните имунизации на децата. Всички общопрактикуващи лекари работят с НОЗК и оказва помощ на всички нуждаещи се пациенти, без ограничение по език, етнос, религия. В община Якимово има разкрити и две практики на лекари по дентална медицина. Не е за пренебрегване и фактът, че на територията на община Якимово няма здравен медиатор .

В община Якимово са обхванати почти всички деца на възраст от 0-18 години и са със редовни имунизации за съответната възрастова група.

Намаляване на неравнопоставеността в достъпа до здравни грижи на уязвими семейства и деца в риск.

Намаляване на бременностите в юношеска възраст и ранните раждания.

Проведени беседи с подрастващите и младите хора и с техните родители за начините за предпазване от нежелана и ранна бременност, и рисковете, които крие тя.

Съдействие за имунизации и профилактични прегледи.

Превенция и контрол на ХИВ, туберкулоза и сексуално предавани инфекции сред уязвимите ромски общности.

3. ЗАЕТОСТ

Община Берковица

Осигуряване на достъп на ромите до пазара на труда и до различни инструменти и инициативи за самостоятелна заетост.

Лицата без или с ниска образователна степен са рискува група. Тя е характерна предимно за изолираните ромски общности основно в малките населени места. Тези лица са изолирани от пазара на труда, не са здравноосигурени и имат изключително ниски доходи.

Равнището на безработица през 2022г. в Община Берковица е съответно 6.5 % т.е. се отчита намаление с 1.13 % по- малко от предходната година. Делът на продължително безработните лица спрямо регистрираните е 17.15% . В „ Дирекция „ Бюро по труда“ Берковица общия брой регистрирани безработни лица е 588, от тях 169 лица са се

самоопределили като роми. 28 от безработните роми са продължително безработни с регистрация в ДБТ над 12 месеца.

През 2022г. средно през годината в Община Берковица са били регистрирани 478 души.

През 2022г. 114 безработни от Община Берковица, самоопределили се като роми са започнали работа.

-По програми заетост-16 лица

-По мерки за заетост и обучение- няма включени самоопределили се като роми

-По схеми на ОПРЧР- 36 лица, като 16 от тях продължават и през 2023г.

През последните години Дирекция „ Бюро по труда „ осъществява посредническа дейност, която е насочена към повишаване качеството и разширяване обхвата на предлаганите посреднически и консултантски услуги.

Регионалната програма за заетост 2022г. на Община Берковица, която е разработена в съответствие с приоритетите на Общинския план за развитие на общината. Целите на програмата са подобряване на жизнената среда, социалния статус на населението и облика на населените места. Назначени са 13 лица от ромски произход на осем часов работен ден.

По Закона за личната помощ в Община Берковица са назначени 70 лица от ромски произход.

Община Бойчиновци

На територията на общината безработицата се увеличава. Общият брой на регистрираните безработни през 2022 година е 622, а броят на регистрираните безработни с основно и по-ниско образование е 207.

Структурата на безработните в община Бойчиновци е негативна: приблизително над 60% са без квалификация, като от тях голям брой са с основно и по-ниско образование и са от ромски произход. Това затруднява значително тяхната реализация.

Голям е дялът на нерегистрираните безработни. По-висок е дялът на безработните сред мъжете.

Липсва сериозна заинтересованост от страна на работодателите за наемане на безработни лица, регистрирани на трудовата борса.

Ниската квалификация на лицата от ромски произход е най-големият им проблем при намирането на работа, затова решаването на този проблем ще доведе до повишаване стандарта на живот на тези групи.

Липсата на дългосрочни програми за заетост и програми и инициативи за насърчаване на алтернативна заетост са допълнителни пречки за осигуряване на заетост на ромското население.

Целите на ОПД на община Бойчинвци са следните:

➤ Намаляване на безработицата сред ромското население;

➤ **Отчет по изпълнени дейности, вкл. период на изпълнение, отговорни за изпълнението, резултати, устойчивост на резултатите, въздействие на резултатите върху обхванатите от мярката, като и друга информация, относима до мярката.**

Мярка/процедура Наименование на проект	Вид на участие – бенефициент, партньор, асоцииран партньор	Бюджет на проекта – информация по общи (насочени към всички) и целеви (насочени към целевата група) мерки	Индикатор <i>Пример: Брой... ... включен и в</i>	Индикатор <i>да се посочи и друг, заложен в проекта, дейността</i>	Постигнат резултат
Проект „Нова възможност за младежка заетост“	Община Бойчин овци	293 727 лв.	104		Предоставяне на възможност на младежи до 29-годишна възраст за стажуване и обучение по време на работа при работодател, повишаване на конкурентоспособността на младежите, чрез осигуряване на стажуване или обучение.
Национална програма „Помощ за пенсиониране“	Община Бойчин овци	33 020 лв.	.5		Осигуряване на заетост и помощ за пенсиониране на безработно лице, на което не достига до 2 години осигурителен стаж или възраст.
Мярка по чл.55 В за продължително безработни лица	Община Бойчин овци	21 250 лв.	9		Наемане на безработни лица с основно или по-ниско образование и без квалификация за чиракуване.
Мярка по чл.55 Г за продължително безработни лица	Община Бойчин овци	9 364 лв.	2		Осигуряване на заетост и обучение на конкретно работно място на безработни лица с основно или по-ниско образование и без квалификация за чиракуване за срок до 6 месеца.
Национална програма „Заетост на хора с увреждания“	Община Бойчин овци	41 453 лв.	7		Повишаване пригодността за заетост и осигуряване на такава за регистрирани в дирекциите „Бюро по труда“ безработни хора с трайни увреждания.
Национална програма „Активиране на неактивните лица“	Община Бойчин овци	28 991 лв.	3		Активиране и включване на пазара на труда на неактивни, вкл. обезкуражени лица и младежи до 29 г. (вкл.), които не работят, не учат и не са регистрирани в дирекция "Бюро по труда"

					(ДБТ), и на безработни лица, посредством индивидуално и групово прилагане на инструменти и услуги за привличането и мотивирането им да се регистрират в ДБТ и насърчаване на включването им в обучение, връщане в образователната система и/или заетост. Мотивиране на безработни лица в трудоспособна възраст, обект на месечно социално подпомагане, за трудова ангажираност, чрез организация на работата им по общински програми за полагане на общественополезен труд.
Национална програма „С нови зелени екологични знания и умения към новата заетост“	Община Бойчин овци	3 142 лв.	1		Осигуряване на бърз преход на безработните лица към заетост чрез представяне на пакети от обучения с цел повишаване на пригодността и адаптивността им за последваща заетост и подготовка за бъдещи промени на пазара на труда чрез придобиване на дигитални, зелени и екологични умения Целева група Безработни лица с регистрация над 6 месеца.
Национална програма „Регионална програма за заетост и обучение“	Община Бойчин овци	182 386 лв.	20		Финансирана от републиканския бюджет чрез Агенция по заетостта към МТСП. Основната цел на проекта е осигуряване на субсидирана заетост и социална интеграция на регистрирани лица в Дирекция "Бюро по труда", активно търсещи работа безработни над 50 години и продължително безработни с приоритет младежи до 29 години.
Механизъм „Лична помощ“	Община Бойчин овци	888 182 лв.	43		"Лична помощ" е механизъм за подкрепа за пълноценно участие в обществото, за извършване

Финансирано от Агенция за социално подпомагане					на дейности, отговарящи на индивидуалните потребности от личен, домашен или социален характер, и за преодоляване на бариерите на функционалните ограничения. Предоставянето му е регламентирано в Закона за личната помощ и в Наредба № РД-07-7/ 28.06.2019 г. за включване в механизма за лична помощ.
Проект „Патронажна грижа“ за обслужване на възрастни хора.	Община Бойчин овци	125 643 лв.	28		Осигуряване на заетост и обгрижване на лица в надтрудоспособна възраст
Проект „Грижа в дома“	Община Бойчин овци	29 700 лв.	61		Осигуряване на заетост и обгрижване на лица в надтрудоспособна възраст

Анализ и оценка на постигнатото в сравнение с предходни години;

- Безработицата остава актуален проблем за община Бойчиновци и за ромската общност на територията на общината.
- Необходими са алтернативни мерки за адресиране на този проблем, част от които се отнасят до субсидираната заетост. Националните програми за заетост трябва да бъдат по-дългосрочни. Например за период от 3 години.
- Други възможни алтернативи за подкрепяне на алтернативна/самостоятелна заетост биха били в сферата на животновъдството, говедовъдството и отглеждане на зеленчикови култури, зеленчукови стопанства;
- Необходимо е да се повиши и информираността на терен на ромската общност за възможностите за заетост. Подходяща мярка в подкрепа на тази дейност би било назначаването на трудови медиатори, които да работят на терен.

Конкретни трудности и пречки, срещани при изпълнението на мерките

- Работодателите и програмите за заетост не включват транспортни разходи и/или организиран транспорт за сметка на фирмите. Такива биха повишили интереса към работни места извън територията на общината.

майка.

Община Брусарци

Много висока безработица сред ромското население. Над 85% от регистрираните в Дирекция „Бюро по труда“ са от ромски произход. Причини: ниско образование и липса на програми за временна заетост. През 2022 г. по програми и проекти за заетост са включени 70 бр. лица от тях 60 бр. роми, лична помощ 82 бр. от тях 40бр. роми. Лица от ромски произход, включени

в обучения през 2022 г. и продължаващи заетостта си през 2023 г. -4 бр. Регистрираните безработни за 2022 г. са 365 лица от тях около 200 са роми, продължително безработни лица – 161 лица около 100 са роми. По проект „Нова възможност за младежка заетост“ през 2023 г. са обхванати 7 лица с основно и по ниско образование от ромски произход.

Община Вълчедръм

Като териториална и административна структурна единица Община Вълчедръм представлява една от 11-те общини в област Монтана, заемаща трето място по територия и четвърто място по население сред общините в областта.

В община Вълчедръм живее 6,52% от населението на област Монтана (8 286 души към 31.12.2021 г.) и само 1,13% от населението на СЗР.

Пазарът на труда е пряко отражение на демографските процеси и се отличава с недобра структура по отношение наличието на трудовия пазар на млади хора в трудоспособна възраст, както и на кадри, притежаващи образователен ценз и/или професионална квалификация.

Наблюдаваната структура на пазара на труда се дължи на социални и икономически фактори. Наличието на човешки ресурси на пазара на труда и работната сила без образование и квалификация в голяма степен предопределя липсата на интерес от страна на потенциални инвеститори за развитие на бизнес, което е в тясна връзка с недобрата бизнес структура на община Вълчедръм. На територията на община Вълчедръм функционират едри, средни и дребни селски (земяделски и животновъдни стопанства).

Преобладаващата част от младите хора, завършили средно образование напускат родните си места, мигрират в чужбина, или в по-големите градове на страната в търсене на условия за по-добър живот. Малка част от тях продължават своето обучение във висши учебни заведения като след завършване на образователна степен намират професионална, личностна и житейска реализация извън границите на общината.

Силно ограничените възможности за социален живот не предполагат младите хора да бъдат задържани на територията на общината ни.

Поставените по Приоритет „Заетост“ цели могат да бъдат постигнати изцяло или частично при осигурен достатъчен брой програми от страна на МТСП, с гарантиран достъп на нуждаещите се до тях.

Община Вършец

- Кратко представяне на приоритета

Цел на приоритета:

- Осигуряване на достъп на ромите до пазара на труда и до различни инструменти и инициативи за самостоятелна заетост.

Повече от 50 % от безработното население на общината е от ромски произход. Липсата на квалификация, ниското образователно равнище и продължителния престой на пазара на труда се отразяват неблагоприятно върху трудовата реализация на безработните лица от ромски произход.

За голяма част от тези хора почти единствената алтернатива са програмите за заетост.

Община Вършец изпълнява програми за осигуряване на временна трудова заетост основно за роми.

Община Георги Дамяново

През 2022 г. с активната политика на Община Георги Дамяново и “БТ” гр. Монтана се разкриха работни места от една страна, а от друга се стимулира активното поведение на безработните към повишаване на трудовата им мотивация и качествена им характеристика.

Най-голям е дялът на субсидираните работни места за ниско квалифицирани работници.

Община Лом

Основните цели и задачи, свързани със заетостта са заложи в Плана, както следва:

1. Осигуряване на достъп на ромите до пазара на труда, чрез включване на ниско образование и неквалифицирани граждани от уязвими групи в обучения, с цел повишаване на конкурентноспособността им на пазара на труда;
2. Включване на роми със средно и висше образование в пазара на труда;
3. Активиране на неактивни лица, чрез мотивиране за регистрация в ДБТ и включването им в пазара на труда;
4. Повишаване на капацитета на служителите в ДБТ и Община Лом за работа с ромската общност;
5. Повишаване на мотивацията на ромската общност за развитие на предприемачеството.

-Отчет по изпълнени дейности, вкл. период на изпълнение, отговорни за изпълнението, резултати, устойчивост на резултатите, въздействие на резултатите върху обхванатите от мярката, като и друга информация, относима до мярката

Най-големият проблем на Община Лом е високото ниво на безработица, което по данни на Дирекция „Бюро по труда“ - гр. Лом за 2022 г. е 7,6 %. Безработицата и ниските доходи в Община Лом особено рефлектират върху рисковата група социално слаби лица и семейства.

Общият брой на регистрираните безработни лица за периода 01.01.2022 г. – 31.12.2022 г. е 1069, от тях самоопределили се като представители на ромския етнос в Дирекция „Бюро

по труда“ –Лом, към края на 2022 г. са 29 лица, което е 52,7 % от общо регистрираните лица в общината. Регистрираните безработни жени през 2022 г. са 629, от тях брой самоопределили се като представители на ромския етнос - 18 лица, което е 2,9 % на сто от общо регистрираните жени в общината за 2022 г. Регистрираните, самоопределили се като роми, 6 лица са младежи до 29 г. възраст от общо регистрираните 267 младежи, което е 2,2 %, а 10 лица са над 50 г. възраст от общо регистрираните 366 лица над 50 г. или 2,7 %. Безработни с регистрация над 1 година са общо 283 лица, от които 34 са роми или 12 % от общо регистрираните продължително безработни лица.

Активната политика на пазара на труда е инструмент за балансиране на процесите и оказване на подкрепа на неравнопоставените групи на трудовия пазар. През 2022 г. активните програми и мерки на пазара на труда, провеждани от Агенцията по заетостта на национално и на регионално ниво бяха насочени приоритетно към младите хора до 29 г, както и хора в неравностойно положение над 50 г. Системно беше работено и с безработни лица, които се включват в обучение за придобиване на определена професия и търсене на подходяща работа.

При наблюдението на пазара на труда и в административната статистика е видно, че представители на ромската етническа общност са участници в програмите и мерките за заетост, което се дължи на целенасочената политика за осигуряване на квалификация, трудов опит и доходи от труд на лицата, които срещат най-големи трудности за намиране и започване на работа. И през 2022 г. в Дирекция „Бюро по труда“- Лом продължава да действа Национална програма „ Активиране на неактивни лица”, която има за цел активиране и включване на пазара на труда на неактивни и обезкуражени лица, повечето от които са от ромската общност. В ДБТ-гр. Лом през 2022 г. работи 1 бр. ромски медиатор по Програмата. Основната му дейност е да мотивира неактивните и обезкуражени лица за регистрация в бюрото по труда и ползване на посредническите му услуги за заетост и обучение, но от ДБТ не е предоставена информацията относно дейността му.

В Община Лом по същата национална програма продължава да работи младежки медиатор, чиято съвместна работа с Дирекция «Бюро по труда»-Лом е насочена към активиране на неактивни млади хора на възраст от 15 до 29 години, с цел реализиране на пазара на труда. През 2022 г. младежкият медиатор е информирал и консултирал 148 младежи, от които няма нито един самоопределил се като представител на ромския етнос. От тях 24 са започнали работа, като 16 са назначени с посредничеството на «Бюро по труда» - град Лом.

В Дирекция «Бюро по труда» -град Лом и през 2022 г. продължава да работи специалист «Активиране», назначен по Проект «Готови за работа», финансиран от ОПРЧР 2014-2020 г. Продължителността на проекта е 24 месеца, а целта е стимулиране на активността на младежи до 29 годишна възраст, които не са нито в образование или обучение, нито в заетост и не са регистрирани като безработни лица. От ДБТ не е предоставена информацията относно дейността му.

По данни на ДБТ гр. Лом, през 2022 г. са започнали работа 632 лица, от които 12 са роми, или 1,9 %, като в т. ч.:

- по мерки на ЗНЗ: 28 лица, от които никой не се е самоопределил като представител на ромския етнос;
- по програми: 96 лица, от които 5 роми или 5,2 % на сто;
- по схеми на ОП РЧР: 87 лица, от които 5 роми или 5,7 % на сто;
- на първичен пазар: 421 лица, от които 12 роми.

24 лица са включени в мерки за заетост през 2022 г. и продължават да работят и през 2023 г. За Дирекция «Бюро по труда» гр. Лом, включените в заетост лица по програми и

проекти за изминалата година, които продължават заетостта си и през тази година е 55,6 % от включените в субсидирана заетост.

През 2022 г. в обученията са включени 15 лица, от които няма самоопределили като представители на ромския етнос. От тях 7 са започвали работа по програми, мерки или на първичен пазар.

Информираме Ви, че от Дирекция «Бюро по труда» отправят забележка, че при регистрацията си в ДБТ лицата имат възможност да откажат да се самоопределят в дадена етническа група или се самоопределят като българи, така, че данните по отношение на броя и процента на лицата от ромския етнос са субективни.

- **Анализ и оценка на постигнатото в сравнение с предходни години**

Във връзка с насърчаване на социалния и граждански диалог в подкрепа на трудовата реализация на ромите на територията на Община Лом през 2022 г. са проведени мероприятия като: срещи с различни работодатели, трудова борса, ателие за търсене на работа, среща за представяне на работни места извън България.

Въпреки, че се наблюдава положителна тенденция за увеличаване на броя на наетите лица на първичния пазар на труда, основните, а понякога и единствени възможности за устройване на работа, са сезонните работни места и програмите за временна заетост и обучение.

- **Конкретни трудности и пречки, срещани при изпълнението на мерките**

Хората без образование и квалификация трудно се устройват на работа на първичния пазар на труда, тъй като работодателите търсят работници с професия и квалификация. Липсата на трудови навици и професионални умения ги оформя като рискова група на пазара на труда, което има сериозно негативно социално и икономическо значение. Предотвратяването и намаляването на това явление може да стане преди всичко чрез осигуряване на необходимите общообразователни и професионални знания и умения за постигане на равен достъп до пазара на труда и реална заетост.

Община Медковец

Безработните лица през 2022 г. са 262 бр.; от тях 10 лица се определят като роми. Включени в обучителни курсове – 27 бр.; като роми се самоопределят 21 бр. Започнали работа – 36 лица.

По степен на образование:

Без образование -34 бр.

Начално образование -70 бр.

Основно – 85 бр.

Средно -72 бр.

Висше – 1 бр.

Голяма част са трайно безработни, неактивни лица.

Причините за относително големия брой безработни са: необразоваността, липсата на трудови навици и нежеланието за включване в трудов процес, честата смяна на местоживеенето (в други градове или в чужбина).

Община Монтана

Създадени са условия за подобряване реализацията на ромите на пазара на труда и повишаване на дела на заетите сред тях. По механизма за лична помощ са назначени лица от ромски произход на длъжност „Личен асистент“. По мерки за заетост 55 Г и 55 В, също има назначени лица.

Регистрираните търсещи работа, с активна регистрация в Дирекция „Бюро по труда“ Монтана за периода до 31.12.2022 г., самоопределили се като представители на ромската етническа група, на територията на община Монтана са 125 броя.

Програмите, в които е включено и ромското население, регистрирано в Дирекция „Бюро по труда“ Монтана са следните:

- Регионална програма за заетост;
- Схема по ОПРЧР „Заетост за теб – етап 2“;
- Схема по ОПРЧР „Младежка заетост“;
- Национална програма „Помощ при пенсиониране“.

През 2022 г. по проект „Патронажна грижа + в Община Монтана“ са назначени 6 лица на длъжност „Хигиенисти“. Четири от тях са с адресна регистрация с. Габровница, а две с регистрация гр. Монтана.

Организиране на обучение за придобиване на професионална квалификация и/или на ключова компетентност съвместно ДБ и ОПРЧР 2021-2027 г.

Община Монтана работи по проект „Социално - икономическа и образователна интеграция на лица от уязвимите групи в Община Монтана“.

1. Активирани са неактивни лица с трудова медиация, които са 140 лица от ромски произход.
2. Проведени са мотивационни обучения с 90 лица с цел трудова активност.
3. Проведени са професионални обучения със 70 с цел професионална квалификация.

Община Чипровци

Регистрираните безработни лица по данни на Дирекция „Бюро по труда“ гр. Монтана - филиал Чипровци към 31.12.2022 г. са 274, от тях 4 самоопределили се като роми. Регистрирани безработни младежи до 25 г. към 31.12.2022 г. са 11, няма самоопределили се роми. Регистрирани безработни лица над 55 г. към 31.12.2022 г. са 101, от тях само едно лице се е самоопределило като представител на ромския етнос. Осигурява се временна заетост по НП, а през 2022 г. в ОП има включен 1 представител на ромската етнос. По данни на ДСП през 2022 г. с месечна помощ по чл. 9 от Правилника за прилагане на Закона за социалното подпомагане са подпомагани 40 лица от тях 11 са представители на ромската етнос.

Община Якимово

През 2022 г. с активната политика на Община Якимово се разкриха работни места от една страна, а от друга се стимулира активното поведение на безработните към повишаване на трудовата им мотивация и качествена характеристика. Най-голям е дялът на субсидираните работни места за ниско квалифицирани работници.

Благодарение на реализиране програми за заетост са назначени : „Асистентска подкрепа“ -5 безработни, „Лична помощ“ са назначени 42 бр. лични асистенти, „Помощ при пенсиониране“5 бр., 43 бр. домашни помощници по „Регионална програма“ и 15 бр. по „Младежка заетост“.

4. ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ

Община Берковица

Подобряване на жилищните условия, включително и на прилежащата техническа инфраструктура.

Специфични цели:

- 1.Подобряване на жилищните условия в кварталите с ромско население;
- 2.Проектиране и изграждане на техническата инфраструктура;
- 3.Рехабилитация на инфраструктура;

Град Берковица има кадастрална карта и кадастрални регистри одобрени със заповед РД-15-84/09.09.2008г. в обхвата ѝ е включен кв.Раковица с преобладаващо ромско население с одобрен регулационен план. Общата урегулирана площ е около 30 хектара.

Селата Боровци, Замфирово и бързия имат кадастрална карта, а другите села в община Берковица имат действащи кадастрални и регулационни планове.

Община Бойчиновци

В с.Лехчево, с.Владимирово, с.Мадан, с.Портитовци, с.Мърчево, където има голям брой роми, има обособени квартали на уязвими малцинства със структурна бедност. В с.Лехчево на ромите са предоставени общински терени в регулация. На тези места има изградена водоснабдителна мрежа и електроснабдяване. В други населени места с по-висок процент роми - с.Владимирово, с.Громшин, с.Мърчево има обособени квартали в регулацията на населеното място – електрифицирани и водоснабдени. В повечето селища част от ромските семейства са закупили имоти и са се заселили в различни части на населеното място. Ромското население в общината обитава предимно собствени жилища. Много семейства с деца имат жилищни проблеми, произхождащи от лошите битови условия и липсата на финансови средства. Често в една къща живеят няколко семейства, обикновено с две или три деца. В момента няма новоотредени терени за жилищно строителство на гражданите от ромски произход. На ромите, които нямат жилище или домовете им са застрашени от срутване в предходни години са осигурени 4 общински къщи за живеене - 2 в с.Владимирово и 2 в с.Мърчево. Във всички населени места има изготвени регулационни планове, като само за гр. Бойчиновци има кадастрален план.

Целите на ОПД на община Бойчиновци са следните:

- Подобряване на инфраструктурата на населени места с преобладаващо ромско население;
- Регулярно почистване на ромските квартали;

Отчет по изпълнени дейности, вкл. период на изпълнение, отговорни за изпълнението, резултати, устойчивост на резултатите, въздействие на резултатите върху обхванатите от мярката, като и друга информация, относима до мярката.

През 2022 година няма изпълнени дейности по този приоритет.

Община Брусарци

Няма регистрирани бездомни или скитащи лица. Ромите в по-голямата си част обитават собствени жилища. В по-малка част от жилищата са амортизирани и битовата хигиена е занемарена. Малък брой незаконосъобразни постройки, концентрирани в махали.

Община Вълчедръм

Урбанистичната структура на община Вълчедръм се състои от 11 населени места – административния център град Вълчедръм и 10 села: Ботево, Бъзовец, Горни Цибър, Долни Цибър, Златия, Игнатово, Мокреш, Разград, Септемврийци и Черни връх, като населените места са категоризирани със Заповед № РД-02-14-2021 от 14 август 2012 г. на Министъра на Регионалното развитие и благоустройството (обн., ДВ, бр. 66 от 2012 г.; изм., бр. 73 от 2014 г. и бр. 75 от 2016 г.) и Заповед № РД-02-14-1072 от 30 октомври 2018 г., издадени на основание чл. 36, ал. 2 на Закона за административно-териториалното устройство на Република България, както следва:

град Вълчедръм - 4-та категория;

Долни Цибър, Златия, Разград, Септемврийци - 5-та категория;

Мокреш – 6-та категория,

Бъзовец, Горни Цибър, Игнатово, Черни връх - от 7-ма категория;

село Ботево - 8-ма категория.

Общинският център - град Вълчедръм, се намира в центъра на територията на общината.

Като физическа структура, селищната мрежа е добре развита, балансирана е върху цялата територия на общината. Дисбалансът (поляритетът) се проявява при демографските, икономическите и функционалните характеристики на селата. По тази причина и поради големия брой населени места, общината има нужда от целево създаване на вторични опорни центрове, различни от град Вълчедръм, които да гарантират балансираното развитие на района в бъдеще.

Отстоянието на населените места от град Вълчедръм е от 6 до 16 км.

Количествените и качествените характеристики на сградния фонд в общината са отражение на социално-икономическите процеси. Териториите за обитаване са свързани със състоянието на жилищния фонд и стандарта на населението по отношение на задоволяването му с жилища и жилищна площ. Териториите за обитаване са в постоянно взаимодействие с останалите територии (обществено обслужване, транспорт и комуникации, техническа инфраструктура и др.) и по този начин се формира комплексната урбанизирана среда на селищната система в общината.

По данни на НСИ голяма част от жилищния сграден фонд на община Вълчедръм е построен до края на 1949 г. Най-много сгради са построени от 1950 до 1969 г. От общия брой жилища в общината през 2018 г. – 6105, обитавани са 3760 жилища, което е 61,5% от общия им брой. Броят на необитаваните жилища не е малък – 2351, или 38,5%.

По населени места се наблюдават съществени различия в броя и относителния дял на необитаваните жилища. С над 40% необитавани жилища са по-малките и с по-висока степен на обезлюденост населени места – с. Бъзовец (67,5% необитавани жилища), с. Мокреш (54,0%), с Горни Цибър (51,5%) и др.

По данни на НСИ за периода 2014-2018 г. в общината няма въведени в експлоатация нови жилищни сгради.

На територията на общината лицата, определящи се като представители на ромския етнос, както и лицата отнесени към групата на уязвими лица не живеят в „обособени ромски квартали“. В последните години, възползвайки се от възможностите на сезонната заетост в страната или чужбина, голяма част от представителите на етноса са инвестирали заработените средства в подобряване на условията си на живот. Различията в социално-битовите условия се наблюдават в населените места Мокреш, Разград, Септемврийци, Бъзовец, Горни Цибър, Игнатово, Черни връх, Ботево.

В община Вълчедръм голяма част от определените се като принадлежащи към ромския етнос лица, както и лицата от уязвими групи имат собствени или наследени жилища.

Оперативна цел: Подобряване на жилищните условия, включително и на прилежащата техническа инфраструктура и инфраструктура за публични услуги.

Общи цели:

1. **Създаване на интегрирана географска информационна система и въвеждане на орторектифицирани изображения заснети с дрон** – За територията на община Вълчедръм

няма изградена и функционираща интегрирана географска информационна система.

2. Създаване на кадастрална карта и кадастрални регистри на територии, включващи зони с компактно ромско население – Кадастрална карта е изготвена за с. Долни Цибър.

3. Приоритетно разработване от общините на общи и подробни устройствени планове с цел уреждане на статута на териториите и налагане на изискванията за инфраструктура и жилищно и друго застрояване – Община Вълчедръм разполага с изработен и одобрен Общ устройствен план през 2019 год.

4. Реализиране на мерки за благоустрояване (изграждане на детски площадки и спортни зали на открито и закрито) в квартали с преобладаващо ромско население, с цел подобряване на средата за живот на местните общности– Община Вълчедръм полага грижи за поддържане и облагородяване на съществуващи зелени площи /квартални градинки/, и се възползва от възможностите за кандидатстване по проекти за озеленяване и благоустрояване. За отчетния период (2021-2023 г.) има утвърдени проектни предложения за благоустрояване, които предстои да бъдат реализирани.

5. Търсене на инструментариум за подобряване на правните и икономически условия за премахване на несъответстващите на Закона за устройството на територията (ЗУТ)/законодателството жилища и квартали – Община Вълчедръм прилага действащата нормативна уредба. На територията и няма принудително съборени жилищни сгради. Няма жилищни сгради, които да не разполагат с ток и вода. На територията на общината няма изградени социални жилища.

6. Разработване и осъществяване на дългосрочни програми за интегрирана жилищна среда – Община Вълчедръм използва приоритетите и целите, заложи в Плана за интегрирано развитие на общината за периода 2021-2027 година.

7. Съдействие за осигуряване на социални общински жилища за най-маргинализираните и уязвими общности – Община Вълчедръм разполага със общински жилища, които се ползват по предназначение.

8. Изграждане/реновиране на социалната инфраструктура на здравеопазването, образованието, културата и др. в квартали, с концентрация на бедност, вкл. за предоставяне на интегрирани здравно-социални услуги и услуги за развитие на деца и възрастни в общността – Има изготвен проект за изграждане на ЦСМП. Предстои реализация и изпълнение на проектните дейности.

9. Разширяване на законния достъп до качествена вода, електричество и канализация в обособените квартали с концентрация на бедност – На територията на

община Вълчедръм има изградена водопроводна мрежа, която се поддържа в относително добро състояние. На населението е осигурен достъп до водоснабдяване и електричество, съобразно изградената водопроводна и електропреносна мрежи.

10. Подкрепа и прилагане на иновативни и ефективни решения за преодоляване на енергийната бедност сред ромски общности в страната, и включване на квартали с преобладаващо ромско население в програми за енергийно обновяване – Достъпът до мерки за преодоляване на енергийна бедност на територията на община Вълчедръм за лица в уязвимо положение е гарантиран чрез мерките и дейностите на Агенция „Социално подпомагане“.

Община Вършец

- Кратко представяне на приоритета

Цел на приоритета:

- Подобряване на жилищните условия, включително и на прилежащата техническа инфраструктура.

Ромите в град Вършец живеят основно в квартал „Изток“.

- 80 % от къщите в квартала са в регулация, а 20% извън регулационния план на град Вършец;
- има изградена система за сметопочистване;
- по-голямата част от улиците са асфалтирани;
- кварталът е електрифициран и водоснабден и с канализация;

Ръководството на община Вършец полага усилия да се почистват деретата около квартала.

Община Георги Дамяново

Ромите в община Георги Дамяново са 1,5 % от населението или около 40 души (по данни от последното преброяване). В повечето от селата живеят разпръснато, няма обособени махали. Повечето живеят бедно. Къщите им предимно са едноетажни, паянтови и стари. Често в една къща живеят няколко семейства, обикновено с две или три деца. Дворните места на ромските къщи, остават неподредени и често хората складират в тях ненужни вещи, отпадъци от строителни дейности и др. Въпреки, че има изградена система за сметопочистване контейнерите не винаги се използват по предназначение.

В момента няма ново отредени терени за жилищно строителство на гражданите от ромски произход.

Няма регистри за териториите, включващи ромско население.

Община Лом

-Кратко представяне на приоритета

Основните цели и задачи, свързани с жилищните условия са заложили в Плана, както следва:

1. Подобряване на жилищните условия на социално слаби ромски и други уязвими семейства, чрез актуализация и/или изработване на подробни устройствени планове на

- съществуващи или новоотредени терени и изграждане и/или рехабилитация на социални жилища;
- 2. Подобряване на техническа инфраструктура;
- 3. Реконструкция на обекти на социалната инфраструктура за целите на образованието, културата и други.

-Отчет по изпълнени дейности, вкл. период на изпълнение, отговорни за изпълнението, резултати, устойчивост на резултатите, въздействие на резултатите върху обхванатите от мярката, като и друга информация, относима до мярката.

Жилищният фонд на Община Лом в края на 2022 г. се състои от 146 броя жилища. От общо 107 картотекирани семейства с доказани жилищни нужди в община Лом, 62 % са ромски.

Жилищните условия са ключов фактор за подобряване на ромската интеграция, но те трябва да са част от един цялостен подход, обхващащ други въпроси, като образованието, развитието на уменията, заетостта и здравеопазването.

В рамките на проект на Община Лом „Модернизирана и образователна инфраструктура за град Лом“ по Оперативна програма „Региони в растеж“, Приоритетна ос: „Устойчиво и интегрирано градско развитие“ по Процедура „Изпълнение на интегрирани планове за градско възстановяване и развитие 2014-2022-Лом“ се изпълняват строителни работи по обновяване на пет училища и две детски градини. Доставено е оборудване и обзавеждане, които водят до цялостна модернизация и повишаване на качеството на образователния и възпитателен процес в съответните институции.

Основната цел е да се обнови и модернизира общинската образователна инфраструктура в град Лом, чрез цялостно обновление на сградите. Специфичните цели са:

- Подобряване на условията за провеждане на образователния процес в училищата и детските градини;
- Подобряване на качеството на образователните услуги;
- Реализиране на икономии чрез внедряване на мерки за енергийна ефективност;
- Осигуряване на по-голяма атрактивност и въвеждане на иновативни и интерактивни методи на обучение;
- Подобряване на достъпа и осигуряване на възможност за социално включване на групи в неравностойно положение (хора с увреждания, етнически малцинства и др.) в образователната система.

През 2022г. е въведено в експлоатация още едно от предвидените и заложили в проекта 7 обекта. През 2023 г. се очаква да приключат дейностите и за последните 2 учебни заведения.

- Анализ и оценка на постигнатото в сравнение с предходни години

Анализирайки състоянието на този вид общинска собственост за община Лом се открояват следните проблеми: ограничен брой на общинските жилища и невъзможност на Община Лом да задоволи потребностите на нуждаещите се от жилища граждани; част от наемателите на общинските жилища не заплащат редовно наемите и консумативните разноски; амортизирането на общински жилища и необходимостта на инвестиции в тях за обновяването им, липса на средства за разширяване на общинския жилищен фонд. Търсят се възможности за

изграждане на нови общински жилища и общо подобряване на жилищната среда за повишаване на привлекателността и конкурентноспособността на Община Лом, правят се опити да се упражнява контрол по стопанисване и поддържане на общинските жилища и своевременно плащане на наемите и консумативните разноски, залагат се финансови средства за ремонти.

- Конкретни трудности и пречки, срещани при изпълнението на мерките

Основните проблеми на общината са, че няма финансова възможност за ново жилищно строителство, също така липсват и механизми, които да стимулират фирми да инвестират в тази посока, което ограничава възможността да се провежда адекватна социална политика. Същевременно голям брой жилища в селата на общината са необитаеми и свободни, но се намират в райони с неподдържана пътна мрежа, без отходни канали и са неблагоустроени, изоставени и полуразрушени. Много семейства имат жилищни проблеми, произхождащи от лошите битови условия, липсата на финансови средства и многочленните семейства, живеещи в едно жилище с недостатъчна жилищна площ.

Предизвикателство остава обособяването на маргинализирано малцинствено население в изолирани махали, водещо до социална изолация на жителите на тези квартали, до влошаване на жилищните условия на мнозинството от жителите им, до проблеми с изграждането и поддръжката на инфраструктурата и хигиената и трудности при осигуряването на услуги.

В края на 2020 г. Община Лом подписа договор за безвъзмездна финансова помощ, на стойност 1 496 909,78 лв. за изпълнение на Проект „Осигуряване на съвременни социални жилища за настаняване на уязвими групи от населението на територията на община Лом” по Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020 г., но след провеждане на многократни процедура за избор на изпълнител за СМР, съгласно ЗОП, кандидати не се явиха и през 2022 г. договарът за финансиране бе прекратен.

Таблица за изпълнени проекти

Мярка/процедура	Вид на участие – бенефициент, партньор, асоцииран партньор	Бюджет на проекта – информация по общи (насочени към всички) и целеви (насочени към целевата група) мерки	Индикатор	Индикатор	Постигнат резултат
Наименование на проект			<i>Пример:</i> <i>Брой...</i> <i>...</i> <i>включен и в</i> <i>...</i> <i>да се посочи и друг, заложен в проекта, дейността</i>	
Проект „Модернизирана образователна инфраструктура в град Лом“ с Договор БФП.	Бенефициент	Общ бюджет: 11 695 862.62 лв. В т.ч. изразходени	Подобрена среда в 7 учебни заведения	-	Подобрявани условия за провеждане на образователен процес в 5 училища и 2 детски градини. Осигуряване на достъпна среда за групи в

№BG16RFOP001-1.034-0001-C01		средства за 2022 г.- 307 700,07 лв.	я.		<p>неравностойно положение в образователната система на територията на Община Лом.</p> <p>Проектът стартира на 05.10.2017 г.</p> <p>През 2022 г. е въведено в експлоатация още едно от предвидените и заложиени проекта учебни заведения.</p>
-----------------------------	--	-------------------------------------	----	--	---

Община Медковец

По данни на ГРАО в община Медковец:

-регистрирани по постоянен адрес в общината към м. декември 2022 г. – 3 380 бр.

-регистрирани по настоящ адрес – 3 562 бр.

-общ брой раждания през 2022 г. – 38; от тях деца от ромски произход – 34 бр.

-ключени бракове през 2022 г. – 11 бр.; всички на лица от ромски произход.

В обособените ромски квартали на с. Медковец и с. Расово има добри жилищни условия, изградени са водопроводна и отводнителна /канализационна/ мрежа, улиците са асфалтирани и осветени, има поддържани детски площадки. Голяма част от хората живеят в собствени къщи с дворни пространства, където отглеждат зеленчуци и животни за лична консумация.

Няма точни данни за домакинства без вода за питейни и битови нужди. Голям брой от жителите на тези квартали използват вода от кладенци в личните дворове. Няма точни данни за домакинства без ток; те са твърде малко на брой и основната

Община Монтана

По отношение на жилищата най-сериозно предизвикателство пред Община Монтана остава незаконното строителство. Пространствената обособеност на ромската общност е най-силно проявена в кв. Кошарник на гр. Монтана. Там остава и най-сериозен проблемът с незаконното строителство, което от своя страна води до необходимост от изграждане и поддържане на инфраструктурата и предоставянето на услуги. От друга страна, социалната изолация неминуемо поражда гетоизация. Една от възможностите за намаляване и преустановяване на незаконното строителство е премахването му и извеждане на живеещите в осигурени алтернативни жилища, а друга е търсенето на възможности за озаконяване на жилища по план и правила на общината.

Осигурени са 22 броя съвременни социални жилища за настаняване на уязвими групи от населението на територията на ж.к. „Младост“, гр. Монтана.

Общинските жилища за настаняване на граждани с установени жилищни нужди са 22 бр. в жилищни блокове, 18 бр. в отчуждени жилищни сгради, ведомствени жилища 5 бр. и 1 бр. резервно жилище.

Община Чипровци

Ромите в община Чипровци по неофициални данни през 2022 г. са около 80 човека. Живеят в осем от десетте населени места, съвместно с останалото население в собствени паянтови и тухлени къщи. Някои семейства са под наем, често в една къща живеят няколко семейства обикновено с две или три деца. В повечето от селата живеят разпръснато, няма обособени махали, болшинството живеят бедно. Но има и много семейства които вече са интегрирани. Наблюдава се тенденция на смесени съжителства (българи с ромски етнос).

Техническата инфраструктура на територията на община Чипровци се подобрява постоянно чрез общинския бюджет и участието ни по програми и проекти.

Община Якимово

Ромите в община Якимово са около 40 % от населението в общината. В населените места на общината няма формирани ромски махали, голяма част от ромите обитават примитивни жилища с изключително лоши материално -битови и санитарно-хигиенни условия. Къщите, които обитават, са едноетажни, малки и често в една къща живеят няколко семейства, обикновено с две, три и повече деца. Тъй като в общината има голям брой необитаеми жилища, вече не малка част от ромите се заселват в почти всички квартали на селата .

Улиците се асфалтират и се почистват. Въпреки това дворните места остават неподредени и често хората складират в тях ненужни вещи, отпадъци от строителни дейности и др. Въпреки, че има изградена система за сметопочистване и сметоизвозване, контейнерите не винаги се използват по предназначение. В момента няма новоотредени терени за жилищно строителство на гражданите от ромски произход. По – зможните роми си закупуват частни имоти и си строят жилища. Няма регистри за териториите, включващи ромско население.

5. ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И НЕДИСКРИМИНАЦИЯ

Община Берковица

Създадени са условия за равноправно интегриране на ромите и на българските граждани в уязвимо положение от други етнически групи в обществения и икономическия живот чрез осигуряване на равни възможности и равен достъп до права, блага, стоки и услуги, участие във всички обществени сфери и подобряване на качеството на живот при спазване принципите на равнопоставеност и не дискриминация. Успешно се прилага Механизмът за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище чрез съвместни дейности на институциите в системата на предучилищното и училищното образование с ОЗД и МКБППМН в подкрепа на деца с рисково поведение и жертви на насилие. Усилена е дейността на работата на местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни с деца и младежи от ромски произход.

Община Бойчиновци

Осигурена изнесена приемна на представител на Комисията за защита от дискриминация, област Монтана. Същата се е провеждала 3 пъти през 2022 година, в сградата на общинската администрация. През 2022 година, няма жалби подадени до КЗД.

Община Брусарци

По график в общината се организират приемни дни на областния представител на Комисията за защита от дискриминация. Няма постъпили сигнали и жалби за дискриминация. Между населението на общината няма проблеми с така наречения „език на омразата“. Няма действащ Общински съвет по етническите въпроси и интеграционни политики. По проблеми са вменени задължения на двама социални работника.

Община Вълчедръм

Основната цел при изпълнение на приоритета е да се постигне подобряване условията на живот на целевите групи чрез дейности за превенция от дискриминация, дейности, гарантиращи правата на гражданите и утвърждаване на принципа на равните възможности. В Община Вълчедръм не се допуска двоен стандарт в прилагането на действащото българско законодателство по отношение на ромите и всички уязвими групи. Утвърждаване на толерантни междуетнически отношения чрез всички форми, вкл. и спорт. Насърчаване равнопоставеността между жените и мъжете и осигуряване на предпоставки за успешна реализация и нова социална роля на ромската жена. В Община Вълчедръм не се допуска дискриминационно отношение, поради което няма постъпили или регистрирани жалби за нарушаване на общодопустимите правила и норми.

Усилията на община Вълчедръм са в посока прилагането на методи, мерки и механизми за борба с дискриминацията, с която се сблъскват ромските деца и жени, като следи за спазването на законодателството относно браковете на непълнолетни, работи в подкрепа на борбата срещу принудителните бракове рисков. Като най-съществен проблем по отношение спазването на обществения ред.

Провеждане на ромски сватби на открито, което е свързано с нравите и обичаите на самата общност.

Резултатите, постигнати по приоритетни области са показателни са положените усилия на институции и организации през 2021 г. Постигането на устойчивост е приоритет в работата на Общинския съвет за сътрудничество по етническите и интеграционни въпроси при община Вълчедръм Наред с постигнатото съществуват и проблеми, касаещи някои приоритетни области. За ефективно справяне са необходими конкретни мерки в процеса на приобщаване. Детайлизирането, конкретизирането и осъществяването на практически действия е задължение на институциите и организациите за реализиране на общинската политика по отношение на етническите и интеграционните въпроси.

Община Вършец

- Кратко представяне на приоритета

Цел на приоритета:

Подобряване на ефективността на работа на полицейски служители в мултиетническа среда при спазване на стандартите по правата на човека –
- превантивна работа на полицията и МКБППМН, училища, съвместно планиране, работни срещи, добро взаимодействие при работа по случаи.

Община Георги Дамяново

В община Георги Дамяново не се допуска двоен стандарт в прилагането на законите на държавата по отношение на ромите и всички уязвими групи. Утвърждаване на толерантни междуетнически отношения чрез всички форми, вкл. и спорт. Насърчаване равно поставеността между жените и мъжете и осигуряване на предпоставки за успешна реализация и нова социална роля на ромската жена. В община Георги Дамяново не се допуска дискриминационно отношение, поради което няма постъпили или регистрирани жалби за нарушаване на общо допустимите правила и норми.

Главните фактори, пораждащи престъпността в ромската общност са свързани с проблеми като бедност, плачевни жилищни условия, безработица, неграмотност, участие в сивата икономика.

Според служителите на реда много роми не смятат административните нарушения за престъпления, а ги възприемат и оправдават като начин за оцеляване. Такива са например престъпленията, свързани със събиране на желязо за вторични суровини. Последното е станало част от сивата икономика, други форми на която са: незаконен дърводобив, незаконно събиране на реколта и др.

Най-честите нарушения на обществения ред, извършвани от ромското население са: скандали и сбивания след употреба на алкохол, често на основата на стари неуредени международни отношения, силна музика и нарушаване на нощната тишина, дребно хулиганство.

Децата в риск са специфична група, чиито представители са жертва, а понякога и извършители на противообществени прояви.

С децата с проблемно поведение приоритетно работи МКБППМН. Към факторите, пораждащи противообществени прояви при малолетните и непълнолетните, следва да се отчете и ролята на семейството. Голям е броят на децата, които са живели в среда, различна от традиционно семейната: отглеждани от един родител, живеещи при роднини или настанени в ЦНСТДБУ с. Гаврил Геново центъра е с капацитет 15 деца. Към момента в центъра са настанени 13 на възраст от 8 до 18 от тях 6 са от ромски произход. На персонала е проведено обучение за работа с деца в рисково положение. В центъра се осигурява подходяща среда за живот, близка до семейната и се осъществява постоянна грижа за настанените деца.

Ключът към постигане на реални резултати и повишаване успеваемостта на мерките, относно превенция на противозаконните прояви, е възпитанието на обществото в единни правила и принципи. Социалната и икономическата интеграция на ромите е двустранен процес, който изисква промяна в нагласите на мнозинството от хората, а така също и в членовете на ромската общност.

Водещо начало при провеждането на политики за интегриране на обществото трябва да е върховенството на закона.

Община Лом

Кратко представяне на приоритета

Основните цели и задачи, свързани с приоритет „Върховенство на закона и недискриминация“ са заложили в Плана, както следва:

1. Подобряване на ефективността на работа на полицейски служители в мултиетническа среда, чрез повишаване на квалификацията им и назначаване на роми в системата на МВР;

2. Съвместни действия на полицията и ромската общност по отношение на осъществяване на превенция на конфликти и разпространение на наркотици и по отношение на осъществяване на контрол над малолетни и непълнолетни, с цел предотвратяване на противообществени прояви;

3. Преодоляване на дискриминацията и езика на омразата сред обществото;

- Отчет по изпълнени дейности, вкл. период на изпълнение, отговорни за изпълнението, резултати, устойчивост на резултатите, въздействие на резултатите върху обхванатите от мярката, като и друга информация, относима до мярката

Един от основните проблеми на ромската общност в областта е ниската правна култура, което рефлектира върху непознаване на правните възможности за защита от дискриминации.

Превантивните дейности сред децата и учениците за защита правата на ромското малцинство в общината се осъществява от дейността на Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни /МКБППМН/. Служителите от районното управление на полицията съвместно с обществените възпитатели от МКБППМН и социалните работници от Отдел „Закрила на детето“ приоритетно работят с малолетни и непълнолетни нарушители от ромски произход.

Предприемат се действия за засилване дейността на полицията и обществеността за преодоляване на всички проблеми свързани с поддържане на обществения ред на територията на община Лом.

Друга инициатива е продължаване на дейността на създаденото „Детско полицейско управление“, чиято цел е превенцията на агресията и насилието сред подрастващите, също така и употреба на наркотици в т.ч. алкохол и тютюневи изделия. Инициативата обхваща деца от 7 до 13 годишна възраст от ОУ „Никола Първанов“, ОУ „Константин Фотинов“ гр. Лом. Основната дейност на управлението е запознаване с нормативната уредба за правата на детето на достъпен език, правилата за безопасност на движението, пожарна безопасност, опазване на околната среда.

Организирано се обучение по правата на детето и правата на човека, училищата работят с родителските активи на класовете за преодоляване на негативни стереотипи и дискриминационни нагласи спрямо различни етноси, отреагиране при конфликтни ситуации. Всички учебни заведения в община Лом са заложили в своите планове дейности за интеграция, както и дейности за преодоляване дискриминацията и езика на омразата сред обществото, вследствие на което да се изгради връзка и диалог между страните и създаване на обща основа между тях, за да може с общи усилия да се преодолеят проблемите с

образованието на ромската общност в града и езика на омразата сред обществото. Тези дейности включват както работа с родители, така и множество извънкласни дейности.

През 2022 г. МКБППМН е организираща и провела общо 181 възпитателни занятия с превантивна цел. Обхванати са ученици от 1-12 клас в т.ч. и деца, настанени в социални услуги ЦНСТ. Дискутирани са въпроси по следните теми, касаещи агресията сред подрастващите – тормоз в училище и извън него, насилие над деца – психическо, физическо и сексуално, както и явлението „секстинг“. При представянето на някои от темите са използвани и презентации, разработени от МКБППМН, имащи за цел да визуализират някои от проблемите, както и начините за справяне с тях. Издадени са и са разпространени информационни материали по темите, чиято цел е да достигнат, както до децата, така и до техните родители или лица, които заместват родителите, настойници и попечители.

Провеждани са беседи по въпросите на зависимостите – употреба на психоактивни вещества в т.ч. и райски газ. Дискутирани са различни теми, касаещи спазване на правила в семейната среда или в близка до нея, в училище и извън него.

- **Анализ и оценка на постигнатото в сравнение с предходни години**

Благодарение на предприетите мерки от полицията при съвместно партньорство с Община Лом, МКБППМН, ОЗД и ромски представители в районите с ромско население на територията на община Лом не е допуснато етническо напрежение и езика на омразата.

Община Медковец

В общината няма подадени сигнали за дискриминация.

Община Монтана

Гарантиране правата на гражданите, защитата на обществения ред, недопускане и противодействие на проявите на нетолерантност. Местна комисия за борба с трафика на хора провежда ежегодни кампании за превенция на трафика на хора с цел „Трудова експлоатация“.

Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни провежда ежемесечни кампании в училищата с цел превенция на теми „Насилие“ и „Агресия“. Проведени са дейности по предотвратяването и противодействието на противообществените прояви на малолетните и непълнолетните.

Проведени са по две беседи в кварталите „Кошарник“ и „Огоста“ на тема „Психоактивни вещества“.

Приетата на 12.03.2021 г. Препоръка на Съвета на Европейския съюз относно равенството, приобщаването и участието на ромите след 2020 г. посочва, че трябва да се обърне специално внимание на борбата с **дискриминацията** и нейното предотвратяване, включително чрез борба с антиромските нагласи, специфична форма на расизъм срещу ромите, която се корени в начина, по който обществото като цяло възприема и се отнася към тях, основаващ се на стереотипи и отрицателни нагласи, които понякога може да са неумишлени или несъзнателни.

Бихме могли да отчетем, че сред обществото ни в регион Монтана, в т.ч. община Монтана, присъства традиционна търпимост между етносите и не са налице организирани прояви на език на омразата. Според експерт на Комисия за защита от дискриминация /КЗД/ в Монтана, няма подадени жалби за последните три години, за дискриминативно отношение от граждани, живеещи на територията на община Монтана.

Въпреки всичко, през последните няколко години антиромското говорене в България се превърна в основна стратегия за обществена подкрепа за определени политическа партии. Инерцията от тези обществени политически прояви много инфектиращо прераства в онлайн общуването ни, което засилва ефекта на противопоставяне. Тези факти ни задължава да сме подготвени и решителни за недопускане проникване на слово на омраза сред обществеността в Монтана.

Община Чипровци

Засилва се дейността на полицията и обществеността за преодоляване на всички проблеми свързани с поддържане на обществения ред на територията на община Чипровци. Включва се и целевата група при изпълнение на дейностите за преодоляване на дискриминацията. Непрекъснато се активизира гражданското общество за толерантност и съпричастност към ромската общност, която много добре се интегрира в нашата общината. Осигуряването на активно участие на ромската общност във всички сфери на живот гарантира преодоляване на езика на омразата.

Община Якимово

Въпреки доказателствата за намаляване на усещането за дискриминация сред малцинствата, антиромските нагласи продължават да съществуват сред българското общество. В община Якимово не се допуска двоен стандарт в прилагането на законите на държавата по отношение на ромите и всички уязвими групи.

Ключът към постигане на реални резултати и повишаване успеваемостта на мерките, относно превенция на противозаконните прояви, е възпитанието на обществото в единни правила и принципи. Беседи с представителите на ромската общност по различни теми, посещенията на адрес, разговорите с родителите и подрастващите в средата, в която живеят помагат за по-точна преценка на нуждите на децата с цел продължаване на образованието им.

Социалната и икономическата интеграция на ромите е двустранен процес, който изисква промяна в нагласите на мнозинството от хората, а така също и в членовете на ромската общност.

Водещо начало при провеждането на политики за интегриране на обществото трябва да е върховенството на закона.

6. КУЛТУРА И МЕДИИ

Община Берковица

Наред с образованието, културата е един от основните начини за промяна на съзнанието и духовното извисяване. Берковица е град с добра културна инфраструктура и значими културни събития, повечето от които имат дълбоки исторически корени.

В общината функционират 6 броя читалища. През последните години се наблюдава разнообразяване и обогатяване на дейностите в тях. Посещението им е според желанието, потребностите и възможностите на всеки български гражданин, независимо от етническата му принадлежност. На територията на община Берковица се работи за популяризиране и съхранение на ромската култура, обичаи и занаяти, като за целта се включват представители на ромския етнос в културните мероприятия, организиран от общината. Децата от ромски произход са по-активни в културния живот от възрастните. Това е така,

защото участват наравно със съучениците си в различни прояви и чествания на местни и национални празници. Тези дейности благоприятстват за приобщаване на децата и изграждане на толерантни взаимоотношения.

За развитието на културата в община Берковица ежегодно Общинския съвет – Берковица приема Културен и Спортен календар. През последните години отпускните от общината средства за обогатяване на културния живот са увеличени.

В община Берковица се създават условия за провеждане на регулярни празници и събития. Това е една предпоставка, чрез която общината се стреми към привличане на туристи и популяризиране на културното и природно наследство. Подкрепят се и художествените състави от общината. Традиционно силни са колективните и самостоятелни изяви на художници, музейни и архивни работници, музиканти, актьори, писатели, танцьори, хористи, музиканти, самодейци. В този контекст се обхваща и ромското население, естествено интегрирано в различните културни формации и дейности.

Децата от детските градини и училищата в община Берковица активно се включват в значими прояви от Културния календар на града, като:

- Празничен календар – включващ отбелязването на официалните и традиционни празници и годишнини
- Великденска програма;
- Майски културни празници;
- Летни празници, свързани с планински походи и преходи
- Коледна и Новогодишна програма;

Жанрово традиционно са се утвърдили форми като:

- Концерти;
- Театрални постановки;
- Изложби;
- Литературни срещи и беседи;
- Презентират се автори с новите си заглавия;
- Срещи-разговори с видни културни личности;
- Открити уроци с участието на ученици от училищата на територията на община Берковица;

Сред културните институции в града ни водещо място заема Музеен комплекс – Берковица. Ежегодно по повод рождението на Патриарха на българската литература Иван Вазов, живял и творил в Берковица в периода 1879 – 1880, се организират Вазови дни. През месец юни 2022 г., ученици от всички училища в град Берковица се включиха в инициативата на Музеен комплекс “Уредник за един ден”. Пред своите съученици и гости те изнесоха интересна и увлекателна беседа за живота и творчеството на Иван Вазов в Берковица. На 28 октомври 2022 година, с празничен спектакъл в салона на читалището, 4. ОУ “Г. С. Раковски“ – Берковица отбеляза своя 75-годишен юбилей. В училището кипи богат и разнообразен културен живот. Тържествено се отбелязват празници и събития. Организират се чествания, рецитали, литературни четения, състезания, конкурси. С въображение и творчество се изготвят изложби и ученически кътове с изделия, изработени от учениците.

Успехите и изявите на учениците се дължат на неуморния и всеотдаен труд на целия педагогически екип.

На 22 ноември 2022 година, 4. ОУ „Георги Сава Раковски“ – Берковица, Община Берковица и Районно управление – Берковица подписаха декларация за партньорство и договор за сътрудничество в изпълнение на превантивна програма на МВР сред подрастващите – „Детско полицейско управление“. Програма “Детското полицейско управление” предлага на участниците много интересни занимания, атрактивни демонстрации, а наред с това и полезна информация, насочена към личната безопасност и превенция на престъпни деяния. Децата се запознават с различните служби и регионални структури на МВР, имат възможност да се срещнат лично с полицейски служители и да научат от тях подробности за дейността им. По време провеждащата се в двугодишен период програма „Детско полицейско управление“, тринадесет възпитаници на училището ще преминат теоретични и практически занимания, при които ще се запознаят с ролята на полицията и нейната структура. Те ще придобият социални умения, оказване на долекарска помощ и други различни аспекти от полицейската дейност.

Община Берковица подкрепя Програмата, която през годините дава своите ползотворни резултати сред подрастващите, които осъзнават своето задължение и отговорност да помагат на хората за по-добър ред и сигурност в страната ни, за да постигнем един нов свят на сигурност и спокойствие. Целта на екипите, които работят с децата е създаване и реализиране на модели за превенция на агресивно поведение, насилие и асоциални прояви у тях.

Приоритетни направления култура и медии

1. Провеждане на концерти и спектакли;
2. Широко медийно отразяване и популяризиране на всички съвместно чествани празници, на които да бъдат поканени представителите на всички етноси в града;
3. Стимулиране политиката на медиите за реализиране на специални програми с цел повишаване информираността на обществото за живота и добрите практики на общността, за формиране на положителен медиен образ на ромите;

В последните години представителите на ромската общност имат достъп до медиите, както до електронните, така и в печата. По отношение на представянето на ромите в медийната среда в страната се подобрява, в частност това важи и за община Берковица.

Ромите от Община Берковица се включват в повечето културни събития, които се организират в Община Берковица.

Община Бойчиновци

Дългосрочен приоритет за общината е насърчаване на участието на ромската младеж в общественения живот.

Анализ и оценка на постигнатото в сравнение с предходни години:

Община Бойчиновци има традиция в отбелязването с различни дейности на Международния ден на ромите – 8 април. През 2022 година такъв не е проведен поради епидемичната обстановка, свързана с пандемията от COVID-19.

Конкретни трудности и пречки, срещани при изпълнението на мерките:

На този етап, няма идентифицирани такива.

Община Брусарци

Оперативна цел: Създаване на условия за равен достъп на ромската общност до обществения културен живот и съхранение и развитие на ромската традиционна култура и творчество.

Специфични цели:

1. Съхраняване и популяризиране на традиционната култура на ромите.
2. Стимулиране на ромската общност за активно участие в обществения културен живот.

Водещата роля за постигане на приоритетна цел „Култура” в приоритет „Култура и медии” на Стратегията на Община Брусарци за интеграция на ромите 2012 – 2020 е определена на читалищата от Община Брусарци, като центрове за развитие на местната общност. В Община Брусарци функционират общо 7 читалища. По предоставена информация от читалища се наблюдава увеличаване на броя представители на ромския етнос, включени в различните читалищни дейности, изразяващи се в: разнообразни форми на художествената самодейност подпомагащи развитието на творческия потенциал и за съхраняване на местните традиции; предоставяне на литература, културна и литературна периодика и други съвременни информационни източници, чрез което библиотеките отговорят на потребности на читателите; достъп до интернет; организиране на обучения.

Трудности срещани при изпълнение на плана за интеграция на ромите:

- липса на външно финансиране, незначителни финансови средства на местно ниво заделени за интеграционните политики;
- ниски доходи на заетите в трудово правни отношения, поради липса на образование и квалификация;
- слабо развита икономика, която да осигури достатъчно работни места на населението;

Таблица за изпълнени проекти

Мярка/процедура	Вид на участие – бенефициент, партньор,	Бюджет на проекта – информация по общи (насочени към всички) и целеви (насочени към	Индикатор	Индикатор	Постигнат резултат
Наименование на проект			<i>Пример: Брой..... включени в</i> <i>да се посочи и друг, заложен в проекта, дейността</i>	

	асоциран партньор	целевата група) мерки			
Проект „ Нова възможност за младежка заетост“	партньори	135000	32 лица		32 обучени вкл. 28 роми
Механизъм Лична помощ	Бенефициент	I. Финансиране при отчетност ежемесечно	82 ползватели		II. 82 лични асистенти 42 роми
V. Помощ за пенсиониране и Организатор обществено полезен труд	Бенефициент	Б 40700	4 лица		4 лица 3 роми

Община Вълчедръм

На територията на община Вълчедръм има изградена читалищна мрежа, която включва 10 читалища. Дейностите, организирани и провеждани от тях са включени в Културния календар на община Вълчедръм. Подобряване на условията за равнопоставен достъп на ромската общност до обществения културен живот, съхранение и популяризиране на ромската традиционна култура, развитие и популяризиране на творчеството като фактори за културна интеграция и социално сближаване. Преодоляване на езика на омразата и възпроизвеждането на предразсъдъци към ромите в медиите с оглед на изграждане на позитивен образ на общността.

Съхраняване и популяризиране на традиционната култура на ромската общност – Дейности, насочени към съхраняване и популяризиране на традиционната култура на ромската общност се реализират в образователните институции на територията на общината и народните читалища чрез различни форми на организирани изяви, инициирани от представители на различните общности.

За представителите на общността и етноса чрез включването им в проектни дейности, както и в организирани изяви на ниво институция, община, област, на състезателни и/или конкурсни начала са осигурени разнообразни възможности за участие и изяви.

Осигурени са условия за стимулиране и насърчаване на представителите на различните общности за участие в обществения културен живо .

Село Долни Цибър, или известното още като „Ромския Кеймбридж“, като част от община Вълчедръм, и в частност неговите жители се радват на доста често проявявано от страна на медиите внимание. Следва да се отбележи, че отразяваната в различните медии информация играе ключова и положителна роля за деестнизиране феномените на бедност, както и за изграждане на положителни нагласи у широката общественост по отношение на представителите на ромския етнос.

Постигането на равенство, приобщаване и участие на ромите изисква сътрудничеството на всички пряко ангажирани институции на национално, регионално и местно ниво в партньорство с гражданското общество и пълноценно участие на ромите в този процес. За да се реализира реален напредък до 2030 г., в който ромските общности в цялото си многообразие имат равни възможности и равно участие във всички сфери на живота, се изискват съвместни действия от всички участници в процеса. Стратегията, и базираният на нея Общински план за действие на община Вълчедръм имат рамков характер издават насоки на действия в приоритетните области за периода 2021-2030 г. (Стратегията) и (2021-2023 Общински план за действие).

Община Вършец

- Кратко представяне на приоритета

Цели на приоритета:

Постигане на устойчивост в резултатите на културната интеграция на ромите и маргинализираните групи.;

Запазване и развитие на културната идентичност на малцинствените общности.

Ромският етнос не участва активно в културния живот на общината.

На училищно ниво обаче в СУ „Иван Вазов“ и НУ „Васил Левски“ се работи по проекти, насочени към ромския фолклор и традиции.

Достъпът до здравни услуги се гарантира чрез посредничеството на здравните медиатори, които са свързващо звено между уязвимите групи от населението и системата на здравеопазването.

Община Вършец и здравния медиатор съдействат за провеждане на различни празници в кв. Изток.

Наблюдава се сезонност в заетостта, свързана с трансграничната трудова миграция.

Образователното равнище оказва силно влияние върху риска от бедност остава проблемът с незаконно строителство, несъобразено със строителните правила, високата гъстота на населението и пренаселеността в жилищата.

- Липса на участие на ромите във формулирането на политики и вземането на решения (включително политическо представителство) и липса на гражданска ангажираност;

- Мерки:
- Обучение в дух на толерантност и недискриминация в образователните институции.
- компенсиране на затрудненията при усвояването на учебното съдържание, липсата на мотивация и трудностите при завършване на клас, етап или степен на образование
- Повишаване на квалификацията и уменията на работната сила;
- Подобряване на взаимодействието с представители на гражданския сектор;
- предприемане на действия за отстраняване и намаляване на причините за риск от неравнопоставеност и социално изключване;
- Недопускане на дискриминация - пълноценно и активно участие на всички в обществения живот;
- Включване на лица от маргинализираните групи в дейностите по промяна на условията и начина на живот с постепенно нарастване на тяхната ангажираност до пълно обхващане на всички жители в съответното населено място.
 - Подобряване на здравния статус на ромите.

Община Георги Дамяново

Дейностите в областта на културата се осъществяват от народните читалища към общината по населени места. На тях се гледа като на структури, които трябва да запазват и укрепват развитието на гражданското общество на малцинствените групи и приобщаването им към европейските ценности. Към тях са изградени художествени състави, в които има и самодейци от ромски произход:

Изводите са, че ромските деца и възрастни участват активно в културния живот на общината и обичат да се изявяват.

1. Постигане на устойчивост в резултатите на културната интеграция на ромите и маргинализираните групи

- ✓ Да се постигне културна интеграция на ромите. Участие на етническите малцинства, общност в основния културен живот- участват активно в културния живот на общината
- ✓ Реализиране на образователна програма за правата и задълженията на общността, като равноправни граждани – реализира се общинска програма за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства, като всяка година към програмата се разработва план

2. Запазване и развитие на културната идентичност на малцинствените общности

- ✓ Да се постигне развитие и опазване на културната идентичност на ромите

Община Лом

- Кратко представяне на приоритета

Основните цели и задачи, свързани с културата са заложили в Плана, както следва:

1. Постигане на устойчивост и създаване на условия за културната интеграция на ромите и маргинализираните групи;
2. Запазване и развитие на културната идентичност на малцинствените общности;
3. Приобщаване на млади хора към културата.

- Отчет по изпълнени дейности, вкл. период на изпълнение, отговорни за изпълнението, резултати, устойчивост на резултатите, въздействие на резултатите върху обхванатите от мярката, като и друга информация, относима до мярката

В културния календар на Община Лом са заложили редица мероприятия, свързани с ромския бит и култура. Традиционно се отбелязва 8-ми април - Международен ден на ромите. Деца от ромски произход от всички училища, детски градини и социални услуги на територията на община Лом се включват в почти всички дейности от календара – мероприятия, посветени на национални празници, национални и международни инициативи и др.

На територията на община Лом функционират 11 читалища, които развиват активна културна дейност. В много от читалищните форми са ангажирани деца от ромски произход. Към читалищата и училищата на територията на община Лом развиват дейност и певчески

групи, които са със смесен състав. Те също участват активно в мероприятия в Общината, но и на регионално ниво.

Продължава традицията на Историческия музей в град Лом да представя временни експозиции и изложби, които включват изобразително и приложно изкуство, изработени от ромски автори или илюстриращи ромската култура, бит и етнос. Художници от ромски произход, участват активно в изложби, организирани от Община Лом по различни поводи, като един от тях е изложба по повод 8 април.

В областта на спорта и през 2022 г. Община Лом дофинансира с местни приходи спортни клубове в различни сфери – бокс, футбол, водни спортове, мотокрос, акробатика, художествена гимнастика. Основен приоритет е стимулирането на детско-юношеския спорт, като голяма част от децата, заети в тези спортове са от ромски произход. Те се изявяват с отлични резултати в спортове като футбол и бокс.

Бе основан футболен клуб „Дунав - Лом“ през 2022 г. с Детско-юношеска школа (където се обособи Академия да развитие на млади таланти) с отбори от различни възрастови групи, голяма част от обхванатите деца са от ромски произход.

Община Лом гарантира безплатен достъп на всички желаещи да спортуват до базите за спорт. Политиката на Община Лом в областта на спорта и приносът му за интеграционните процеси, имаше няколко основни направления през изминалата година:

1. Подобряване на условията за спорт на децата в образователните институции, чрез включване на училищата от община Лом в проекти, финансирани по Национална програма „Изкуства и спорт“ на МОН.

2. Работа на квалифицирани футболни треньори с деца от детските градини и Детско-юношеската школа на ФК „Дунав“ и включване на децата в цикъл турнири на Български футболен съюз за развитие на детския футбол, сред които повече от 50 % са от ромски произход.

3. Организиране на клубове по спорт и клубове по интереси в масовите училища и образователните звена за оптимизиране и осмисляне на свободното време на учениците. Провеждане на извънкласни дейности по направление – спорт, чрез реализиране на различни проекти, бенефициенти на които са самите училища.

4. Осигуряване на достъпна среда и подходящи условия за спорт и отдих на децата и учениците, чрез поддържане на съществуващата и изграждане на нова спортна база и инфраструктура в училища и детски градини (физкултурни салони, открити спортни площадки, кътове за отдих и др.).

5. Предоставяне на модерна спортна площадка „Дунавски юнак“ за спортуване без граници на всички деца на територията на Община Лом. Площадката е изградена по проект по ТГС „България – Сърбия“ и се използва безплатно от всички желаещи.

6. Организиране и провеждане на спортни и младежки прояви, съгласно изготвения Спортен календар и Календар на младежките дейности в Община Лом. Възобновени бяха Ученическите спортни игри със състезания по 8 вида спорт.

Финансов ресурс за спорт през 2022 г. – приблизително 100 000 лв. от бюджета на Община Лом за спортни клубове и масов спорт.

- **Анализ и оценка на постигнатото в сравнение с предходни години**

В заключение можем да кажем, че въпреки постигнатите резултати от дейностите по изпълнението на мерките по плана, съгласно приоритетните области, важен фактор за понататъшното изпълнение на общинския план за действие е да се организира и толерира включването на всички институции, както и официално представени ромски организации за участие във всички общински инициативи. Отделно от това, обявената епидемична обстановка в страната, която обхваща част от първата половина на 2022 г. г. стопа за много дълъг период от време културните, спортни и друг тип занимания с деца и младежи.

- Конкретни трудности и пречки, срещани при изпълнението на мерките

Постигнати са ниски резултати в сравнение с предходни години поради пандемичната обстановка в страната. Не се срещат трудности, защото езикът на културата и спорта са най-достъпните езици за комуникация и сближаване на хората.

Таблица за изпълнени проекти

Таблица за изпълнени проекти

Мярка/процедура Наименование на проект	Вид на участие – бенефициент, партньор, асоцииран партньор	Бюджет на проекта – информация по общи (насочени към всички) и целеви (насочени към целевата група) мерки	Индикатор <i>Пример: Брой... ... включен и в</i>	Индикатор <i>да се посочи и друг, заложен в проекта, дейността</i>	Постигнат резултат
"Комплексен модел за образование и грижи в ранна детска възраст в Община Лом", "с административен Договор № BGLD-2.003-0007-C01	Община Лом, Фондация „Рома-Лом“ и SAVE A CHILD Norway	Общ бюджет: 899 850.90 лв. , в т.ч. I. изразходени средства за 2022 г.- II. 77 836.88 лв.	Ще бъдат обхванат и 350 деца от 0 до 6 г. в изолирани и бедни градски райони в Община Лом, с концентрация на проблеми , създаващи риск от бедност, социално		До края на 2022 година от услугите по проекта са се възползвали 43 потребители, с които има сключени договори. От тях 23 деца и 20 родители и настойници.

			изключване и маргинализация; 200 родители и настойници		
<p>Оперативна програма „Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвимите групи“</p> <p>Процедура: Интегрирани мерки за приобщаване и овластяване на ромите BGLD-3.002</p> <p>Проект: Интегриран комплекс от услуги за приобщаване и овластяване на ромите в община Лом</p>	<p>Община Лом, Фондация „Рома-Лом“ и SAVE A CHILD Norway</p>	<p>Общ бюджет: 1 377 219.60 лв. , в т.ч.</p> <p>III. изразходени средства за 2022 г.-</p> <p>К. 60 380 лв.</p>	<p>Подобрено включване и овластяване;</p> <p>- 760 роми получили интегрирани услуги;</p> <p>- Повишено ниво на приемане на ромите от мнозинството</p> <p>- 7 нови работни места;</p> <p>- 4-ри кампании за повишаване на осведомеността</p>		<p>- 7 нови работни места в новоразкрит „Интегриран комплекс за услуги“</p>

Община Медковец

През 2022 г. общинските читалища работиха по предвидените мероприятия от културните им календари. Децата и учениците използват компютърните зали и библиотеките все по-рядко.

При участие в изпълнение на проекти, може да се ползва таблицата за изпълнени проекти.

Таблица за изпълнени проекти

Мярка/процедура Наименование на проект	Вид на участие – бенефициент, партньор, асоцииран партньор	Бюджет на проекта – информация по общи (насочени към всички) и целеви (насочени към целевата група) мерки	Индикатор Пример : Брой... .. включени в	Индикатор да се посочи и друг, заложен в проекта, дейността	Постигнат резултат
„Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане от Фонд за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица“ -проект Топъл обяд в условията на пандемията от COVID-19“	Община Медковец	196 177 лв. ДДС	150 бр. жители от уязвими групи	Предоставяне на ежедневно приготвена топла храна /супа, основно ястие, десерт и хляб/	изпълнен
Програма за храни и основно материално подпомагане – Европейски социален фонд	Община Медковец	413136 лв. с ДДС	150 бр. жители от уязвими групи	Предоставяне на ежедневно приготвена топла храна /супа, основно ястие, десерт и хляб/	В процес на изпълнение

плюс „Топъл обяд в община Медковец“					
I. ОП „Развитие на човешките ресурси“ II. „Нова възможност за младежка заетост	Община Медковец	45 369 лв. с ДДС	20 бр.	Включване на младежи от населените места на общината, в трудова дейност .	изпълнен
ПУДООС-проект “Почистване, залесяване , озеленяване и изграждане на зона за отдих в центъра на с. Сливовик, общ. Медковец“	Община Медковец	14 999 лв..	369 жители на населен ото място	Поставяне на детски уреди и съоръжения, пейки, беседка	изпълнен
ПУДООС- проект “Облагородяване на озеленените площи, превръщането им в зона за отдих и доизграждане на детска площадка в централната част на с. Расово, общ. Медковец“	Община Медковец	21 211 лв. /от тях 14 944лв от ПУДООС и 6267 от бюджета на кметство – с.Расово	119 жители на населен ото място	Поставяне на детски уреди и съоръжения, пейки, беседка	изпълнен
Аварийно почистване на речното корито на р. Турловица в регулационните границы на с. Медковец / ПМС	Община Медковец	909 591 лв.	1560 жители на населен ото място	Подобряване на проводимостта на реката минаваща през населеното място	изпълнен

№188 от 21.07.2022 г. и ПМС 377 от 08.11.2021 г./					
Проект „Доизграждане и реконструкция на част от водопроводна мрежа на с. Медковец-първа част /по Решение №711 от 30.09.2022 г.на МС/	Община Медковец	766 781 лв.	.800 жители на с. Медко- вец	I. Подмяна на стари водопроводи с нови и възстановяване на уличната настилка	В процес на изпълнение

Община Монтана

Община Монтана има много положителни стъпки, допринасящи за развитието на мулти-културния диалог и приобщаване на малцинствата. Положителна практика в това отношение е дейността на културните институции, като Народно читалище „Разум”, Народно читалище „Звезда” и читалищата в селата на община Монтана: Габровница, Д. Белотинци, Д-р Йосифово и ромски неправителствени организации.

По проект Социално-икономическа и образователна интеграция на лица от уязвимите групи в Община Монтана са проведени два фестивала на 08.04 „Международният ден на ромите” и на 14.01 „Банго Васил”

Таблица за изпълнени проекти

Мярка/процедура а	Вид на участие – бенефициент, партньор, асоцииран партньор	Бюджет на проекта – информация по общи (насочени към всички) и целеви (насочени към целевата група) мерки	Индикатор <i>Пример: Брой.....</i> <i>включени в</i>	Индикатор <i>да се посочи и друг, заложен в проекта, дейността</i>	Постигнат резултат
ПРОЕКТ: Социално-	Бенеф	389 935,31	1.Трудова медиация- 150	1.Трудова медиация- 150	В процес на

<p>икономическа и образователна интеграция на лица от уязвимите групи в Община Монтана</p> <p>ПРОЦЕДУРА: „СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА ИНТЕГРАЦИЯ НА УЯЗВИМИ ГРУПИ. ИНТЕГРИРАНИ МЕРКИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ ДОСТЪПА ДО ОБРАЗОВАНИЕ“ – КОМПОНЕНТ 2</p>	<p>ИЦИЕНТ</p>	<p>ЛВ.</p>	<p>лица</p> <p>2.Мотивационно обучение – 92 лица</p> <p>3.Професионално обучение – 70 лица</p> <p>4.Осигуряване на субсидирана заетост - на 92 лица</p> <p>5.Допълнително обучение по български език за децата и учениците, за които българският език не е майчин - над 350 деца</p> <p>6.Допълнителни занимания със застрашени от отпадане от училище ученици- 1600 ученика</p> <p>7.Осигуряване на психологическа подкрепа за децата и учениците от етническите малцинства - осигурен достъп до психологическо подпомагане за 1 500 деца и ученици. Индивидуална работа с най-</p>	<p>лица</p> <p>2.Мотивационно обучение – 92 лица</p> <p>3.Професионално обучение – 70 лица</p> <p>4.Осигуряване на субсидирана заетост - на 92 лица</p> <p>5.Допълнително обучение по български език за децата и учениците, за които българският език не е майчин - над 350 деца</p> <p>6.Допълнителни занимания със застрашени от отпадане от училище ученици- 1600 ученика</p> <p>7.Осигуряване на психологическа подкрепа за децата и учениците от етническите малцинства - осигурен достъп до психологическо подпомагане за 1 500 деца и ученици. Индивидуална работа с най-малко 130 ученици от ромски произход</p>	<p>изпълнение</p>
---	---------------	------------	--	--	-------------------

			малко 130 ученици от ромски произход		
<p>Проект: „Интегрирани подходи за приобщаване и овластяване на ромския етнос в Монтана и Бойчиновци”</p> <p>Програма „Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи “</p>	Бенефициент	1 439 410, 75 лв.	<p>Проектът е насочен към една от големите и маргинализирани ромски общности в Северозападна България - тази в община Монтана и община Бойчиновци, реално около 8500 души. Проектът има за главна цел да подобри живота на тази общност като значително подобри достъпа до здравни, социални и образователни услуги, допринесе за трайна промяна на нагласите спрямо ромската общност в област Монтана, работи за преодоляване на сегрегацията и създаде трайни модели за включване на ромите в управлението на местната общност. Проектът ще изгради</p>	<p>Проектът цели да осигурят допълнителни мерки за подобряване на достъпа до социални услуги, образование, заетост, здравеопазване и недискриминация.</p> <p>Специфични цели (СЦ) на проекта, които допринасят пряко за постигане на общата (основната) проектна цел, са:</p> <p>СЦ 1: Да се повиши достъпът на ромите до по-качествени услуги посредством прилагане на интегрирани мерки и облекчен достъп, гарантиран от мрежа от бюра за подпомагане в двете общини</p> <p>специално подготвени медиатори и експерти.</p> <p>СЦ 2: Да се</p>	I. В процес на изпълнение

			<p>устойчива мрежа от 5 бюра за подпомагане, разположени вътре в самите ромски общности, чрез които ще сепредоставят предвидените основни и допълнителни услуги, ще се осигурява достъп до системите на институциите и ще се извършва индивидуално подпомагане, ще се събира и разпространява информация и ще се извършват други важни дейности. Ще се разшири съществуваният екип от 5 медиатори с ангажирането на още 4 сътрудници. Предвижда се изграждането на координационен механизъм с включване на представители на институциите, НПО, лидери на ромската общност и експерти. Проектът ще допринесе</p>	<p>постигне овластяване на ромските общности с цялостно участие в процесите по вземане на решения, засягащ техния живот и да се създадат трайни позитивни нагласи; да се насърчи местното ромско лидерство и ангажираност с проблемите на региона.</p> <p>СЦ 3: Да се реализират дейности, насочени към противопоставяне на всички форми на дискриминация и негативни нагласи срещу ромското население и преодоляване на стереотипите вътре и вън спрямо общността.</p> <p>СЦ 4: Да се изградят експертен капацитет за изпълнение на интегрираните услуги, устойчив</p>	
--	--	--	---	---	--

			<p>заовластяването на ромите и преодоляването както надискриминационни модели спрямо общността, така и на вътрешната дискриминация. За трайното повишаване на капацитета за работа с ромите в двете общини се предвиждат множество тематични обучения (за екипа на проекта, представителите на институциите, ключови представители на ромската общност) с цел да се развият позитивни аспекти и да се постигне мултиплициращ ефект вътре в общността. Проектът предвижда провеждането на 3 тематични информационни кампании - за подобряване на достъпа до услуги, за преодоляване на дискриминацията и сегрегацията, за</p>	<p>координационен механизъм за сътрудничество между целевата общност, местната власт и регионалните звена на институциите, медицинските заведения, НПО и др. с цел ефективно решаване на идентифицираните проблеми и да се разшири капацитетът на местните институции.</p> <p>СЦ 5: Да се реализира обмен на добри практики с държавите-донори. СЦ 6: Да се популяризират проектът, неговите цели и дейности, както и приносът на ФМ на ЕИП 2014-2020 за изпълнението му чрез реализиране на комплекс от мерки за информация и комуникация.</p> <p>СЦ 7: Да се осигурят</p>	
--	--	--	--	---	--

			<p>популяризиран е на добри практики от страната и от други държави. Наред с иновативните дейности се предвиждат и доказано работещи традиционни дейности като лятно училище, срещи с родителите на децата, подлещажки назадължително обхващане и др.</p>	<p>ефективните организация, управление, мониторинг и контрол на проекта и законосъобразното разходване на финансовите средства по проекта чрез сформиране на екип за организация и управление на проекта и финансов одит на проекта.</p>	
<p>V. Семейно консултиране и подкрепа Проект „Инвестиция в бъдещето”</p>	Бенефициент	1 462 467, 32 лв.	<p>Предоставяне на психологическа подкрепа и консултиране на бъдещи и настоящи родители за формиране и развитие на родителски умения – 300 семейства</p>	<p>Предоставяне на психологическа подкрепа и консултиране на бъдещи и настоящи родители за формиране и развитие на родителски умения – 300 семейства</p>	<p>III. В процес на изпълнение</p>
<p>Проект: “Социално-икономическа и образователна интеграция на лица от уязвимите групи в Община Монтана” X. Оперативна програма „Развитие на човешките</p>	Бенефициент	1 589 901, 57 лв.	<p>Дейността на услугата ще бъде насочена към широк кръг потребители на услугата, включително семейства, при които има риск да изоставят децата си за</p>	<p>Целта е да се подобри достъпа до социални и здравни услуги сред силно уязвимите общности и маргинализираните групи на територията на град Монтана. Комплексът от</p>	<p>IV. В процес на изпълнение</p>

<p>ресурси“ Приоритетна ос: Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ Приоритетна ос: Образователна среда за активно социално приобщаване</p>			отглеждане в специализиран а институция или семейства, които поради някаква причина са изпаднали в криза – 300 лица	дейности, които ще бъдат изпълнявани са определени на база досегашния опит на общината и Сдружение "Закрилници", както и на потребностите на целевите групи. Избраният подход включва комбинация от предоставянето на съществуващата социална услуга	
---	--	--	---	--	--

Община Чипровци

Дейностите в областта на културата се осъществяват от всичките девет читалища в община Чипровци. Традиционно читалищната дейност се изразява в организирането и отбелязването на български празници и обичай честване на годишнини, устройване на изложби, участия във фестивали и конкурси. Като неразделна част от дейността на читалището, библиотеките съдействат за културния живот в селата. Всички деца, независимо от техния произход, с удоволствие се включват в организираните тържества от училището, детската градина, читалищата и общината.

Община Якимово

На територията на община Якимово функционират четири читалища. Всички те работят в посока развитие и обогатяване на културния живот в общината. Поддържа, обогатява и развива народните обичаи и традиции. Към читалището в с. Якимово и с. Комоцица са сформирани и функционират танцови състави, в които има и самодейци от ромски произход.

С изключение на читалището в с. Долно Церовене, в останалите села има обзаведени компютърни зали по програмата „Глобални библиотеки” които се ползват за обучение в компютърна грамотност, както и за достъп до интернет.

Резултати:

Ромските деца участват активно в културния живот на общината и обичат да се изявяват.

Всички дейности са в съответствие с поставените цели и планираните резултати. Това води до устойчивост на процесите, толерантност към културната идентичност на етническите общности и утвърждаване на трайна политика за подпомагане на интеграцията и диалога между местната власт и малцинствените общности.

Резултатите, постигнати по приоритетни области, са показатели за доброто партньорство и координация между всички институции, граждански организации и ромската общност.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ: ДОБРИ ПРАКТИКИ, ИЗВОДИ, ТРУДНОСТИ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА МЕРКИТЕ, ПРЕДЛОЖЕНИЯ

Трудности срещани при изпълнение на плана за интеграция на ромите:

- липса на външно финансиране, незначителни финансови средства на местно ниво заделени за интеграционните политики:
- ниски доходи на заетите в трудово правни отношения, поради липса на образование и квалификация:
- слабо развита икономика, която да осигури достатъчно работни места на населението:

Мерки:

- сътрудничество на всички пряко ангажирани институции на местно ниво с представители на неправителствени организации и ромската общност:
- програми насочени към повишаване здравната култура на децата от ромски произход и техните семейства:
- активизиране участието на ромите във всеки етап от създаването, изпълнението, наблюдението и оценката на интеграционните политики:
- разработване на специализирани програми и проекти за безвъзмездно финансиране с насоченост намаляване на социалната изолация и бедност:

Поражда се необходимост от дългосрочно планиране действията на местната власт, която да съчетава държавната политика, международни национални програми, ресурсите на съответната община и ангажирането на гражданското общество за интегриране на ромите.

Община Чипровци

За първи път през 2021 г. община Чипровци е подала проектно предложение:

Процедура: BGCULT5URE-3.001 – първа покана за кандидатстване с проектни предложения по Резултат 3 „Подобрена информираност за изкуства и култура на етнически и културни малцинства (фокус върху роми)“ за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Културно предприемачество, наследство и сътрудничество“, наименование: „Подобряване информираността за изкуства и култура на ромите в община

Чипровци“ чрез Финансов механизъм на Европейското икономическо пространство 2014-2021 г.

Към края на 2022 година община Чипровци е на етап сключване на административен договор BGCULTURE-3.001-0040 „Самобитната пътуваща култура на ромите на път“ по Първа покана на Резултат 3 „Подобрена информираност за изкуства и култура на етнически и културни малцинства (Фокус върху роми)“ на Програма RA14 „Културно предприемачество, наследство и сътрудничество“ по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2014-2021 г.

Трудности, срещани при изпълнение на плановете за равенство и приобщаване на ромите

Ограничените възможности на местната администрация да отговори адекватно на нарастващите потребности на хората, свързани със социално-икономическият им статус създават в представителите на малцинствените общности недоверие и апатия в намеренията и реалните възможности на местната и държавна администрация.

Трудни и бавни се оказват процесите на социализация, адаптация и интеграция на представителите на ромския етнос към динамичните промени в обществените процеси. Липсват работещи устойчиви модели, които да мобилизират и активират съществуващия местен потенциал и ресурси в конкретните намерения.

Наличната инфраструктура, високата безработица и липсата на устойчиви работни места, бедността, загубата на трудови навици и зависимостта от социално подпомагане, липсата на мотивация в сферата на образованието са основните фактори, които водят до частична социална изолация и нежелание да се ангажират пълноценно с мерките за изпълнението на плана.

Мерки

Изграждането на ефективно сътрудничество и партньорства между местните институции, малцинствената общност, нестопанските организации и лидери са гаранция за решаването на конкретни проблеми на населението по общини, както и за проактивни действия за реализиране на съвместни програми допринасящи за процеса на интеграция на малцинствата.

Активизиране участието на ромите във всеки етап от създаването, изпълнението, наблюдението и оценката на проведените интеграционите политики.

Разработване за районите с преобладаващо ромско население на специализирани програми и проекти за безвъзмездно финансиране с насоченост намаляване на социалната изолация и бедност.

Добрите практики

Добрите практики приложени на територията на област Монтана бяха посочени по горе и конкретно са описани в общинските доклади.